

Dokument s plenarne sjednice

A10-0008/2024

1. dio

15.10.2024

IZVJEŠĆE

o stajalištu Vijeća o Nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2025.

(12084/2024 – C10-0099/2024 – 2024/0176(BUD))

1. dio: Prijedlog rezolucije

Odbor za proračune

Izvjestitelji: Victor Negrescu (dio III. – Komisija)
Niclas Herbst (ostali dijelovi)

SADRŽAJ**Stranica**

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE OD KOJIH SU IZVJESTITELJI PRIMILI INFORMACIJE	25
MIŠLJENJE ODBORA ZA VANJSKE POSLOVE	27
MIŠLJENJE ODBORA ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ	36
MIŠLJENJE ODBORA ZA RIBARSTVO	45
PISMO ODBORA ZA RAZVOJ	51
PISMO ODBORA ZA PRORAČUNSKI NADZOR	56
PISMO ODBORA ZA ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA	60
PISMO ODBORA ZA OKOLIŠ, JAVNO ZDRAVLJE I SIGURNOST HRANE	67
PISMO ODBORA ZA INDUSTRIJU, ISTRAŽIVANJE I ENERGETIKU	72
PISMO ODBORA ZA UNUTARNJE TRŽIŠTE I ZAŠTITU POTROŠAČA.....	77
PISMO ODBORA ZA PROMET I TURIZAM	81
PISMO ODBORA ZA KULTURU I OBRAZOVANJE	87
PISMO ODBORA ZA USTAVNA PITANJA.....	91
PISMO ODBORA ZA PRAVA ŽENA I RODNU RAVNOPRAVNOST	94
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	101
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU	102

Zasebno objavljeno

- odluke koje je Odbor za proračune donio na svojim
sjednicama 7. listopada 2024. o prijedlozima izmjena
Nacrta općeg proračuna..... 2. dio – A10-0008/2024

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

**o stajalištu Vijeća o Nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2025.
(12084/2024 – C10-0099/2024 – 2024/0176(BUD))**

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 314. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir članak 106.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju,
- uzimajući u obzir članak 2. Ugovora o Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir članak 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije prema kojem Unija „u svim svojim aktivnostima teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti”; budući da se to odnosi i na sve razine proračunskog postupka,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom¹,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027.² i zajedničke izjave koje su Parlament, Vijeće i Komisija donijeli u tom kontekstu³ te povezane jednostrane izjave⁴,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU, Euratom) 2022/2496 od 15. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027.⁵,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU, Euratom) 2024/765 o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027.⁶ (Revizija VFO-a),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka)⁷ („Financijska uredba”), a posebno njezine članke 137., 138. i 158.,
- uzimajući u obzir relevantna izvješća i tematska izvješća Europskog revizorskog suda,

¹ SL L 424, 15.12.2020., str. 1.

² SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.

³ SL C 444 I, 22.12.2020., str. 4.

⁴ SL C 445, 29.10.2021., str. 252.

⁵ SL L 325, 20.12.2022., str. 11.

⁶ SL L, 2024/765, 29.2.2024., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj?locale=hr>.

⁷ Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka) (SL L, 2024/2509, 26.09.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj?locale=hr>).

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. ožujka 2024. o općim smjernicama za pripremu proračuna za 2025. – dio III.⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. prosinca 2020. o Nacrtu uredbe Vijeća o utvrđivanju višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027.⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. listopada 2023. o prijedlogu revizije višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. u sredini programskog razdoblja¹⁰,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 27. veljače 2024. o Nacrtu uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027.¹¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. svibnja 2023. o učinku povećanja troškova zaduživanja za Instrument Europske unije za oporavak na proračun EU-a za 2024.¹²,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1119 o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”),
- uzimajući u obzir Međuinstitucijski proglas o europskom stupu socijalnih prava od 13. prosinca 2017. i rezoluciju Parlamenta o njemu od 19. siječnja 2017.,
- uzimajući u obzir strategiju EU-a za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. – 2025.,
- uzimajući u obzir Sporazum donesen na 21. konferenciji stranaka UNFCCC-a (COP21) održanoj 12. prosinca 2015. u Parizu (Pariški sporazum) i Sporazum donesen na 15. konferenciji stranaka Konferencije Ujedinjenih naroda o biološkoj raznolikosti 19. prosinca 2022. (Globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala),
- uzimajući u obzir ciljeve održivog razvoja Ujedinjenih naroda,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. travnja 2024. o procjeni prihoda i rashoda Europskog parlamenta za financijsku godinu 2025.¹³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. prosinca 2022. o jačanju višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027.: otporan proračun EU-a prilagođen novim izazovima¹⁴,
- uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju, uključujući odredbe

⁸ Usvojeni tekstovi od tog datuma, P9_TA(2024)0157.

⁹ SL C 445, 29.10.2021., str. 240.

¹⁰ SL C, C/2024/1195, 23.2.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1195/oj?locale=hr>.

¹¹ Usvojeni tekstovi od tog datuma, P9_TA(2024)0082.

¹² Usvojeni tekstovi od tog datuma, P9_TA(2023)0194.

¹³ Usvojeni tekstovi od tog datuma, P9_TA(2024)0373.

¹⁴ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0450.

povezane s klimom, bioraznolikosti i rodnim pitanjima, te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava¹⁵,

- uzimajući u obzir Nacrt općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2025. koji je Komisija usvojila 19. lipnja 2024. (COM(2024)120),
- uzimajući u obzir stajalište o Nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2025. koje je Vijeće usvojilo 13. rujna 2024.¹⁶ i prosljedilo Europskom parlamentu 16. rujna 2024. (12684/2024 – C10 0099/2024),
- uzimajući u obzir članak 96. Poslovnika,
- uzimajući u obzir mišljenja Odbora za vanjske poslove, Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj te Odbora za ribarstvo,
- uzimajući u obzir pisma Odbora za razvoj, Odbora za proračunski nadzor, Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja, Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane, Odbora za industriju, istraživanje i energetiku, Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača, Odbora za promet i turizam, Odbora za kulturu i obrazovanje, Odbora za ustavna pitanja i Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračune (A10-0008/2024),

Dio III. – Europska komisija – Proračun EU-a usmjeren na ljude 2025.: ulaganja prilagođena poboljšanju života ljudi i poticanju konkurentnosti i održivosti Unije

1. čvrsto vjeruje da je u vrijeme geopolitičkih i institucijskih promjena, financijskog pritiska, klimatskih promjena i krize bioraznolikosti te društvenih izazova pouzdan, snažan i fleksibilan proračun EU-a usmjeren na ulaganja i dalje ključan za provedbu politika Unije i važan za odgovaranje na sve veće potrebe ljudi, za to da se u zelenoj i digitalnoj tranziciji nikoga ne zapostavi, pri ostvarivanju blagostanja i sigurnosti za ljude i poticanju konkurentnosti i održivosti gospodarstva Unije kako bi se obranila socijalna dimenzija potrošnje Unije; stoga u svojem čitanju jača proračunske linije koje izravno utječu na poboljšanje života ljudi i kojima se odgovara na globalne izazove;
2. naglašava da je nezakonit i neopravdan agresivni rat Rusije protiv Ukrajine imao znatne dodatne gospodarske i socijalne posljedice za građane i građanke diljem Europe, posebno za one najugroženije, u državama prve crte i Ukrajini; potvrđuje da je za suočavanje s političkim, sigurnosnim, socioekonomskim, klimatskim i okolišnim izazovima te izazovima u pogledu bioraznolikosti potreban sveobuhvatan i odlučan odgovor Unije, među ostalim najvećim mogućim iskorištavanjem kapaciteta proračuna EU-a za sprječavanje i odgovor na krize; smatra da je ključno da Unija bude u stanju brzo djelovati u izvanrednim situacijama uzrokovanim velikim prirodnim katastrofama, koje su povezane sa sve gorom klimatskom krizom i krizom bioraznolikosti, humanitarnim hitnim stanjima ili javnozdravstvenim krizama u državama članicama i zemljama pristupnicama te pružiti potporu zemljama izvan EU-a koje su pogođene takvim krizama;

¹⁵ SL L 433I, 22.12.2020., str. 28.

¹⁶ SL C...

3. sa zabrinutošću napominje da, iako se inflacija počela smanjivati u usporedbi s najvišim razinama iz prethodnih godina, njezin dugoročniji učinak na troškove života, energetske nesigurnost, energetska siromaštvo i cijene hrane i dalje je opterećenje za građane i građanke diljem Europe, kupovnu moć kućanstava te konkurentnost i produktivnost poduzeća, posebno MSP-ova; naglašava da će se u tom kontekstu morati primijeniti kombinacija javnopolitičkih odgovora kako bi se na odgovarajući način riješio širok raspon izazova; podsjeća da bi proračun Unije, kao dopuna nacionalnim proračunima država članica i privatnom financiranju, trebao imati središnju ulogu u tom pogledu; podsjeća da je proračun EU-a investicijski proračun, usklađen s političkim prioritetima i programima Unije, kojim se ostvaruje povrat ulaganja i stvaraju mogućnosti rasta; naglašava da je potrebna veća solidarnost među građanima i građankama Europe te među državama članicama, kao i veća ulaganja u učinkovite politike i programe kojima se poboljšava sigurnost i konkurentnost Unije i koji pozitivno utječu na živote ljudi, posebno u područjima kao što su javno zdravlje, stanovanje i okoliš;
4. ističe da se proračunski postupak za 2025. odvija u kontekstu predaje mandata u institucijama u kojem još nisu detaljno poznati politički prioriteti, strateški fokus i zakonodavne inicijative sljedeće Komisije i njihov utjecaj na proračun; naglašava da se većina programa rashoda iz financijskog programskog razdoblja 2021. – 2027. provodi u skladu s planom te da je potrebno postići odgovarajuću usklađenost obveze pouzdane i predvidljive provedbe višegodišnjih programa i potrebe za brzim odgovorom na nove ili nepredviđene događaje i krize; ističe da je, s obzirom na novi institucionalni ciklus, suradnja među institucijama ključna jer će ulaganja i političke odluke koje se danas donose oblikovati program EU-a za sljedeća desetljeća i nakon toga;
5. naglašava da iako je revizija višegodišnjeg financijskog okvira bila jasno poboljšanje od *statusa quo*, proračun EU-a i dalje je pod pritiskom, s ograničenim razlikama i fleksibilnošću, rezovima i preraspodjelama u ključnim programima i sa smanjenim ambicijama u važnim područjima politika usmjerenima na budućnost; potvrđuje da je revizija dovela do osiguravanja dodatnih sredstava za Ukrajinu, zapadni Balkan, provedbe novog pakta o azilu i migracijama i Europskog fonda za obranu, kao i do umjerenih povećanja u okviru mehanizma fleksibilnosti; no žali zbog toga što je revizija dovela i do smanjenja broja vodećih programa, kao što su Obzor Europa i EU4Health; pozdravlja činjenicu da je Komisija rezultate revizije VFO-a prenijela u financijsko programiranje te da je u skladu s time izmijenila proračun za 2024. i sastavila nacrt općeg proračuna za 2025. (dalje u tekstu „nacrt proračuna”);
6. konstatira da će proračunski postupak za 2025. biti prvi godišnji proračunski postupak koji će se u potpunosti temeljiti na pravilima i gornjim granicama iz revidiranog VFO-a; ustraje u tome da treba poštovati duh i slovo revizije VFO-a te u potpunosti odobriti i preuzeti obveze za dodatna odobrena sredstva koja proizlaze iz revizije; podsjeća da je određena razina preraspodjele, posebno u naslovima 1. i 6., bila dio paketa revizije VFO-a; ističe svoje čvrsto stajalište da se takva smanjenja ne smiju ponavljati niti pogoršavati u godišnjem postupku;
7. podsjeća na svoje dugogodišnje stajalište da bi novi politički prioriteti ili zadaće trebali biti popraćeni novim financijskim sredstvima te da institucije, tijela, decentralizirane agencije Unije i EPPO moraju imati odgovarajuće osoblje i odgovarajuća sredstva kako bi ispunili svoj mandat; ističe da je odgovornost Unije osigurati da sve institucije, tijela i

agencije imaju dovoljnu razinu kibersigurnosti; naglašava da sva potrošnja u okviru proračuna Unije mora podlijegati parlamentarnom nadzoru;

8. žali zbog toga što su, unatoč reviziji VFO-a, ukupne gornje granice niske, a iznosi raspoloživih sredstava do tih gornjih granica nedostatni i u financijskom programiranju i u nacrtu proračuna te su u nekoliko naslova (naslov 2.b, naslov 5. i naslov 7.) i dalje na nuli; sa zabrinutošću prima na znanje da troškovi prekoračenja NGEU-a, tj. troškovi potrebe za refinanciranjem EURI-ja koji još nisu programirani, iznose približno 2,6 milijardi EUR, što je dvostruko više od predviđanja Komisije; svjestan je da će se pismom izmjene br. 1/2025 ažurirati procjena potreba za 2025.; svjestan je da utvrđivanje izvora financiranja tog iznosa, bez nanošenja nepotrebne kolateralne štete ključnim programima i uz održavanje određene fleksibilnosti za nepredviđene buduće događaje, predstavlja najveći izazov u postupku za 2025.;
9. podsjeća da je Komisija u nacrtu proračuna predložila ukupnu razinu odobrenih sredstava, uključujući posebne instrumente (koji se računaju izvan gornjih granica VFO-a), u iznosu od 199 716,8 milijuna EUR u odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza, što odgovara 1,08 % BND-a, i 152 684,1 milijuna EUR u odobrenim sredstvima za plaćanje, što odgovara 0,83 % BND-a;
10. žali zbog toga što Vijeće u svojem stajalištu koje naziva „razboritim” predlaže smanjenje odobrenih sredstava za preuzimanje obveza za 1,52 milijarde EUR u svim naslovima VFO-a, čime bi se ostavilo ukupno 191,527 milijardi EUR, te smanjenje odobrenih sredstava za plaćanja za 876 milijuna EUR u svim naslovima VFO-a; naglašava da se primjenom takvog većinski neopravdanog smanjenja iznosa za programske linije u svim naslovima, u cilju stvaranja dodatnih nedodijeljenih sredstava, čitanje Vijeća pridržava pristupa koji nije svrsishodan u vrijeme krize; ističe da se taj pristup ne temelji na stvarnom stanju trenutanih proračunskih potreba jer spomenuti raspoloživi iznosi do gornjih granica uopće nisu namijenjeni za upotrebu u godišnjem proračunu za 2025.; smatra da su mnogi proračunski rezovi u važnim programima kao što je Erasmus izvršeni isključivo s namjerom otplate troškova kamata NGEU-a, čime se oduzima upravo od financijskih sredstava za sljedeću generaciju koja bi trebala imati najviše koristi od takvih programa;
11. naglašava svoju snažnu sklonost pokrivanju većeg udjela troškova zaduživanja u okviru EURI-ja raspoloživim sredstvima u odjeljku o opozivu u sklopu posebnog instrumenta EURI mimo gornjih granica VFO-a, što bi imalo učinak povećanja iznosa raspoloživih sredstava do gornje granice u naslovu 2.b i stvaranja proračunskog prostora u instrumentu fleksibilnosti; stoga predlaže da se 65 % troškova prekoračenja pokrije iz odjeljka o opozivu u sklopu posebnog instrumenta EURI;
12. ponovno poziva Vijeće i Komisiju da u cijelosti primijene Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 o općem sustavu uvjetovanosti za zaštitu proračuna EU-a; posebno naglašava da je usklađenost s vladavinom prava ključan preduvjet za pristup sredstvima EU-a; ističe da sustavni problemi povezani s vladavinom prava, kao što je kršenje načela diobe vlasti ili nedavni pokušaji u nekim državama članicama napada na neovisnost sudstva ili raspuštanja institucija radi borbe protiv korupcije predstavljaju očite rizike za financijske interese EU-a i zaštitu proračuna EU-a te poziva Komisiju da ne dopusti nazadovanje u

pogledu postignuća u području vladavine prava i zaštitnih institucija;

13. podsjeća da, u skladu s Financijskom uredbom, države članice i Komisija pri provedbi proračuna moraju osigurati usklađenost s Poveljom o temeljnim pravima i poštovati vrijednosti Unije iz članka 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU); ističe prije svega članke 137., 138. i 158. Financijske uredbe i podsjeća na obvezu Komisije i država članica da isključe iz sredstava Unije sve osobe ili subjekte koji su osuđeni, sukladno presudi koja je postala izvršna, zbog kaznenih djela terorizma kao i terorističkih aktivnosti kojima se potiče, pomaže, podupire ili pokušava počinuti takva kaznena djela, korupciju ili druga teška kaznena djela;
14. ponovno potvrđuje važnost horizontalnih načela u pogledu klime, bioraznolikosti i rodne ravnopravnosti na kojima se temelje VFO i sve povezane politike EU-a, također u kontekstu godišnjih proračunskih postupaka; poziva Komisiju da ispuní svoju obvezu iz Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. kako bi osigurala da su u potpunosti ispunjeni dogovoreni ciljevi u području klime i bioraznolikosti, kao i obveza poštovanja načela „ne nanosi bitnu štetu” i promicanja rodne ravnopravnosti;
15. žalí zbog nedostatka napretka Vijeća i država članica u reformi sustava vlastitih sredstava; podsjeća na svoje stajalište o izmijenjenom prijedlogu Komisije kojim se podupire uvođenje novih vlastitih sredstava; smatra da bi se uvođenjem novih stvarnih izvora prihoda, u skladu s planom iz Međuinstitucijskog sporazuma, pokrilo dodatno proračunsko opterećenje koje proizlazi iz zaduživanja u okviru instrumenta NextGenerationEU i time zaštitile razlike do gornje granice i mehanizmi fleksibilnosti, čime bi se olakšalo donošenje proračunskih odluka o nepredviđenim potrebama, kao i nove inicijative za strateško predviđanje; ponovno ističe potrebu za potpunim poštovanjem rokova pravno obvezujućih smjernica za uvođenje novih vlastitih sredstava priloženih Međuinstitucijskom sporazumu te ističe da je brzi napredak u pogledu novih vlastitih sredstava ključan za otplatu troškova zaduživanja u okviru EURI-ja, kao i za financijsku stabilnost i provedbu trenutačnih i budućih višegodišnjih financijskih okvira; nadalje, potiče Komisiju da nastavi ulagati napore u utvrđivanje novih i po mogućnosti istinskih vlastitih sredstava i drugih izvora prihoda za proračun EU-a izvan Međuinstitucijskog sporazuma;
16. prima na znanje da se predviđa da će cilj uključivanja klimatskih mjera od 30 % biti ispunjen u postotku od 33,5 %, dok se za rashode povezane s bioraznolikošću predviđa da će iznositi 8,5 % nakon revizije ZPP-a, pa cilj od 10 % neće biti ispunjen 2026.; pozdravlja rad u svrhu postizanja transparentnijeg i sveobuhvatnijeg izvješćivanja o horizontalnim ciljevima te naglašava potrebu za provođenjem dostatnih *ex post* evaluacija s posebnim naglaskom na učinku;
17. ponavlja da bi se svi programi, politike i aktivnosti Unije trebali provoditi tako da se u ostvarivanju njihovih ciljeva promiče rodna ravnopravnost; pozdravlja činjenicu da je Komisija u VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. dodatno doradila metodologiju za praćenje rashoda povezanih s rodnom ravnopravnošću, kojom se u obzir uzimaju struktura dotične politike kao i način raspodjele sredstava, a posebno predstavljanje detaljnije *ex post* procjene učinka na rodnu ravnopravnost te kvantitativno izvješćivanje; traži proširenje primjene te metodologije na sve programe VFO-a kako bi se pokazali rezultati za proračun za 2025.; u tom kontekstu naglašava potrebu za sustavnim prikupljanjem i

analizom podataka razvrstanih prema rodu; istodobno napominje da je u prve tri godine tog VFO-a potrošeno samo 17,9 milijuna EUR, što je rezultiralo izravnim pozitivnim učinkom na žene;

Posebni instrumenti i kaskadni mehanizam

18. ističe da će godišnji proračunski postupak za 2025. biti prvi postupak koji će se u potpunosti temeljiti na reviziji VFO-a; podsjeća da je, u skladu s revizijom VFO-a, instrument fleksibilnosti ojačan i da su maksimalna dodijeljena sredstva u iznosu od 1546,1 milijardu EUR koja će se mobilizirati 2025. povećana za 495 milijuna, kao i iznosima koji su preneseni iz 2024.; napominje da Komisija predlaže upotrebu iznosa od 1192,8 milijuna EUR u okviru instrumenta fleksibilnosti za drugi kaskadni korak EURI-ja, ali da Vijeće odstupa od pristupa Komisije u nekoliko važnih aspekata;
19. ponovno ističe da se od proračunskog tijela očekuje da prije korištenja posebnog instrumenta EURI ispita mogućnost pokrivanja dijela svakog manjka unutar naslova te putem instrumenta fleksibilnosti i jedinstvenog instrumenta za razliku do gornje granice; ističe da taj proces mora biti objektivan i da se mora temeljiti na stvarnim potrebama, a ne na proizvoljnim referentnim vrijednostima; stoga namjerava osigurati odgovarajuća sredstva za sve programe i održavanje fleksibilnosti proračuna i kapaciteta za odgovor u okviru godišnjeg proračunskog postupka;
20. nadalje napominje da početna raspoloživa sredstva za 2025. za jedinstveni instrument za razliku do gornje granice za obveze (članak 11. stavak 1. točka (a) Uredbe o VFO-u) iznose 1124 milijuna EUR i da Komisija predlaže upotrebu 490,4 milijuna EUR za naslov 7. Europska javna uprava; konstatira da zbog toga ukupni iznos od 1468,9 milijuna EUR ostaje na raspolaganju za nepredviđene rashode u 2025., od čega iznos od 835,1 milijuna EUR u okviru instrumenta fleksibilnosti i iznos od 633,8 milijuna EUR u okviru jedinstvenog instrumenta za razliku do gornje granice (SMI) (uz pretpostavku da ni instrument fleksibilnosti ni SMI nisu još mobilizirani tijekom 2024.);
21. ističe da se u nacrtu proračuna Komisije procjenjuje da troškovi prekoračenja EURI-ja iznose 2,5 milijardi EUR te da se na kaskadni mehanizam primjenjuje pristup 50:50; napominje da Komisija stoga predlaže pokrivanje iznosa od 1,24 milijarde EUR iz proračuna, tj. 50 % iznosa spomenutih troškova prekoračenja, i to 46,2 milijuna EUR od nedodijeljenih sredstava iz podnaslova 2.b, i 1192,8 milijuna EUR iz instrumenta fleksibilnosti, dok bi se preostala polovina mobilizirala putem novog instrumenta EURI mimo gornje granice, što je pokriveno opozvanim sredstvima od 2021.; potvrđuje da stoga u tom scenariju nije potrebna primjena zaštitnog mehanizma;
22. izražava neslaganje s time što se Vijeće odlučilo za „razboritu” izradu proračuna, čime se na umjetan način stvaraju raspoloživi iznosi u okviru gornjih granica VFO-a; napominje da Vijeće u svojem stajalištu o proračunu za 2025., i slično kao i 2024., smanjuje odobrena sredstva namijenjena za troškove zaduživanja u okviru EURI-ja; ističe da je stajalište Vijeća da se pokrije samo oko 35 % troškova prekoračenja iz posebnog instrumenta EURI u suprotnosti s pristupom 50:50 na kojem je upravo Vijeće ustrajalo tijekom pregovora o VFO-u; upozorava da su za financiranje razlike i stvaranje dodatnih nedodijeljenih sredstava (uglavnom u naslovu 2.b, ali i u drugim naslovima, vjerojatno s

obzirom na njezinu upotrebu u budućim godinama putem SMI-ja), predložena znatna smanjenja niza omotnica vodećih programa koja bi trebala imati posljedice 2025., kao i 2026. i 2027.; naglašava da su smanjenja u naslovu 2.b posebno zabrinjavajuća jer je jedina motivacija korištenje novca za financiranje instrumenta EURI na štetu usmjerenosti na ljude u okviru programa koji se temelje na istom naslovu kao i instrument EURI; podsjeća da su najpogođeniji programi, odnosno Obzor Europa, CEF u digitalnom sektoru i Erasmus, ustaljeni prioriteti Europskog parlamenta i vodeći programi Unije; žali zbog toga što se ciljevi Vijeća u pogledu smanjenja odnose na nekoliko naslova, pa čak i na neke programe koji su već bili predmet preraspodjele u okviru revizije VFO-a, kao što je Obzor, koji je smanjen za 400 milijuna, ili linije koje su nadopunjene prethodnih godina, kao što su Erasmus+, smanjen za 295 milijuna, program „EU za zdravlje” ili program LIFE;

23. podsjeća na Međuinstitucijski sporazum donesen u okviru sporazuma o VFO-u za 2020., prema kojemu je cilj da se rashodima kojima se pokrivaju troškovi financiranja instrumenta NGEU „ne smanjuju programi i sredstva”; dvoji o tome je li pristup Vijeća u skladu sa sporazumom o VFO-u u pogledu kaskadnog modela; podsjeća da bi se posebni instrument EURI trebao mobilizirati u skladu s Uredbom o VFO-u, primjenjivim sektorskim pravilima i drugim pravnim obvezama te uzimajući u obzir prioritete, razboritu izradu proračuna i dobro financijsko upravljanje, što posebno zahtijeva odgovarajuće raspoložive iznose za nepredviđene izdatke;
24. stoga vraća na prethodnu razinu sva smanjenja koja je predložilo Vijeće kako bi se osigurala odgovarajuća sredstva za programe i održavanje fleksibilnosti proračuna i kapaciteta za odgovor u okviru cijeloga godišnjeg proračunskog postupka; ustraje u tome da Komisija treba pružati pouzdane, pravodobne i točne podatke o troškovima zaduživanja u okviru instrumenta NGEU i očekivanim isplatama iz Mehanizma za oporavak i otpornost tijekom cijelog proračunskog postupka; podsjeća da je Parlament duboko zabrinut zbog učinka inherentne nesigurnosti za kamatnu liniju EURI-ja i dovodi u pitanje prognozu Komisije o troškovima zaduživanja u okviru NGEU-a; pozdravlja datum zaključenja, koji je na kraju rujna, za izradu proračuna za troškove instrumenta EURI, što dovodi do veće predvidljivosti postupka; svjestan je da će se pismom izmjene br. 1/2025 ažurirati procjena potreba za 2025.; ustrajan je u tome da se u potpunosti i pravodobno pokriju troškovi otplate NGEU-a koji dospijevaju 2025.;
25. ponovno ističe da je otplata troškova zaduživanja u okviru EURI-ja pravna obveza Unije i nediskrecijska rashodovna stavka u proračunu EU-a; ustraje na transparentnosti pri provedbi kaskadnog mehanizma u godišnjem proračunskom postupku i navodi u proračunu udio opozvanih odobrenih sredstava, osim vanjskih namjenskih prihoda, koja su od početka tekućeg VFO-a uplaćena u proračunsku liniju; predlaže da se 65 % troškova prekoračenja financira opozvanim sredstvima, koja čine dio posebnog instrumenta EURI; smatra da će iznos od 46,2 milijuna EUR do gornje granice, programiran prije podnošenja nacrta proračuna, biti na raspolaganju za jačanje programa u okviru gornje granice naslova 2.b; namjerava preispitati izmjene povezane s kaskadnim mehanizmom nakon što se u pismu izmjene dostave ažurirane procjene stvarnih potreba za liniju EURI-ja 2025.;

Naslov 1. Jedinствeno tržište, inovacije i digitalizacija

26. podsjeća da programi u okviru naslova 1. imaju ključnu ulogu u povećanju konkurentnosti Unije, poticanju rasta, gospodarskog razvoja i otvaranja radnih mjesta te osiguravanju da se u zelenoj i digitalnoj tranziciji nikoga ne zapostavi; podsjeća u tom pogledu da se tim programima pruža potrebna potpora istraživanju i inovacijama u ključnim sektorima kao što su zdravstvo, prehrana, klima, prirodni resursi i poljoprivreda, povećava financiranje prekogranične infrastrukture, posebno u prometnom i energetsom sektoru, jača ulaganje Unije u najsuvremeniju tehnologiju, čime se potiče otvaranje radnih mjesta i poboljšava konkurentnost gospodarstva Unije, s naglaskom na MSP-ove i poduzetništvo mladih; ističe važnost istraživačkih programa EU-a za ispunjavanje klimatskih ciljeva EU-a te poziva na to da se posebna potpora da istraživačkim projektima u području dekarbonizacije;
27. ističe ključnu ulogu programa Obzor Europa u tom kontekstu; podsjeća da za taj program i dalje vlada prevelika potražnja te da se njime stoga ne može poduprijeti velik broj istraživačkih projekata koji su ocijenjeni kao „izvršni”; stoga predlaže povećanje dodijeljenih sredstava za program za ukupno 242 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna, uz povećanje sredstava za Europsko istraživačko vijeće, aktivnosti Marie Skłodowska-Curie i klastere „Zdravlje”, s posebnim ciljem jačanja istraživanja u području mentalnog zdravlja, „Kultura”, „Klima, energija i mobilnost”, „Hrana”, EIC i „Širenje sudjelovanja”;
28. nadalje, predlaže da se ponovno stavi na raspolaganje 180 milijuna EUR opozvanih sredstava za istraživanje u skladu s člankom 15. stavkom 3. Financijske uredbe u okviru programa Obzor Europa, odnosno 60 milijuna EUR namjenskih prihoda za Europsko istraživačko vijeće, za aktivnosti Marie Skłodowska-Curie i za Europsko vijeće za inovacije;
29. podsjeća da je Instrument za povezivanje Europe (CEF) ključan za opću sigurnost Unije i poticanje ulaganja u održive transeuropske mreže visokih performansi, te stoga promicanje međupovezanosti, a bitan je i za podupiranje dovršetka mreže TEN-T i proširenja koridora prema partnerskim zemljama u istočnom susjedstvu; u tom smislu poziva na veća ulaganja u CEF u sektoru prometa za klimatsku i ekološki prihvatljivu prekograničnu prometnu infrastrukturu, posebno s obzirom na željezničke projekte i ulaganja u čistu mobilnost; istodobno poziva na povećanje ulaganja za CEF u području energetike radi uvođenja obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti i drugih projekata održive energije; naglašava njegovu ključnu važnost za energetske projekte u Ukrajini u kontekstu ruskog agresivnog rata; stoga predlaže da se odobrena sredstva za CEF u sektoru prometa povećaju za 40 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna za 2025. i da se odobrena sredstva za CEF u području energetike povećaju za 30 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna za 2025.
30. ističe dodanu vrijednost programa Digitalna Europa s obzirom na digitalnu tranziciju, tehnološki napredak i konkurentnost Unije te predlaže povećanje od 10 milijuna EUR za proračunsku liniju „Umjetna inteligencija” i 5 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna za potprogram koji se odnosi na vještine; ističe da su jačanje digitalnih vještina i pismenosti neophodni za osnaživanje građana da u potpunosti sudjeluju u gospodarstvu utemeljenom na znanju;
31. naglašava da je jedinstveno tržište koje dobro funkcionira ključno za konkurentnost Unije

i za poboljšanje pristupa poduzeća iz EU-a tržištima, posebno MSP-ova i mladih poduzetnika; napominje da su posebno mala i srednja poduzeća okosnica europskog gospodarstva i da su ona teško pogođena visokom inflacijom i cijenama energije; stoga predlaže povećanje od 5 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna za potprogram za MSP-ove u okviru Programa jedinstvenog tržišta, osobito kako bi se pružila potpora europskim akademijama za industriju s nultom neto stopom emisija;

32. nadalje predlaže niz dodatnih povećanja za odabrane proračunske linije u naslovu 1., među kojima su InvestEU, Program za borbu protiv prijevara te svemirska i carinska suradnja; pohvaljuje učinak svemirskog programa na sigurnost Unije pružanjem ranih upozorenja nadležnim tijelima u kriznim situacijama, kao što su poplave, u okviru programa Copernicus i pružanjem ključnih navigacijskih usluga za službe za spašavanje i prijevoz u okviru programa Galileo; ističe sve veće potrebe za ulaganjem u oba potprograma svemirskog programa u budućnosti;
33. ponovno ističe važnu ulogu decentraliziranih agencija aktivnih pod ovim naslovom; predlaže povećanje odobrenih sredstava za Agenciju Europske unije za željeznice i za Ured BEREC-a u skladu s njihovim utvrđenim potrebama i proširenjem mandata;
34. povećava odobrena sredstva za preuzimanje obveza za naslov 1. (isključujući pilot-projekte i pripremna djelovanja) za 341 566 628 EUR u odnosu na nacrt proračuna te za 984 803 912 EUR u odnosu na čitanje Vijeća;

Naslov 2.a – Gospodarska, socijalna i teritorijalna kohezija

35. ističe ključnu ulogu kohezijske politike u ostvarivanju prioriteta politika, poboljšanja kvalitete života ljudi i poticanju gospodarstva Unije koja se očituje u njezinu doprinosu pravednom, uključivom i održivom rastu i razvoju, promicanju socijalne i ekonomske konvergencije između država i regija, posebno najudaljenijih regija, uklanjanju regionalnih i društvenih nejednakosti, podupiranju zelene i digitalne tranzicije te poticanju inovacija i zapošljavanja; ponavlja da kohezijska politika nije instrument za odgovor na krizu i da se stoga ne bi trebala upotrebljavati da nadoknadi nedostatke proračunske fleksibilnosti ili mehanizama za odgovor na krizu na štetu svojih dugoročnih ciljeva politike; poziva Komisiju i sve države članice da ubrzaju provedbu kohezijske politike usporedno s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost;
36. podsjeća da bi trebalo ubrzati provedbu operativnih programa u državama članicama i regijama te poziva države članice da spriječe kašnjenja uzrokovana nedostatkom administrativnih kapaciteta na svim razinama upravljanja; želi da se preostali raspoloživi iznos od 755 965 EUR dodijeli u proračunsku liniju za operativnu tehničku pomoć kako bi se pridonijelo ubrzanju provedbe;
37. povećava odobrena sredstva za preuzimanje obveza za naslov 2.a za 775 965 EUR u odnosu na nacrt proračuna (isključujući pilot-projekte i pripremna djelovanja), što je iznos koji odgovara preostalom raspoloživom iznosu do relevantne gornje granice, te za 889 718 EUR u odnosu na čitanje Vijeća;

Naslov 2.b – Otpornost i vrijednosti

38. ističe da programi rashoda u okviru naslova 2.b moraju dijeliti ionako vrlo ograničena

sredstva i razlike do gornje granice u okviru naslova 2.b s proračunskom linijom EURI-ja koja obuhvaća upravljanje dugom i troškove kamata NGEU-a te, u konačnici, otplatu duga, kao i da to *de facto* sprječava Komisiju da predloži pojačanja tamo gdje su potrebna; namjerava pokriti te troškove zaduživanja na pouzdan i transparentan način, a da pritom ne mora smanjiti dodijeljena sredstva za programe u tu svrhu; uvjeren je da se za 2025. kaskadnim mehanizmom i novim posebnim instrumentom EURI omogućuje postizanje tog cilja; naglašava da je to ključna poruka korisnicima sredstava EU-a i široj javnosti;

39. u nastojanju da se programi u okviru ovog naslova poštede od nepotrebne proračunske nefleksibilnosti, naglašava da do gornje granice preostaje 46,2 milijuna EUR te smatra da se tim sredstvima mogu dodatno podržati programi u naslovu 2.b; želi da istovrijedan iznos za kaskadni sustav EURI-ja bude obuhvaćen odjeljkom o opozivu u sklopu posebnog instrumenta EURI;
40. podsjeća da programi u okviru naslova 2.b imaju ključnu ulogu u osiguravanju otpornosti i vrijednosti pružanjem potpore i mogućnosti mladima u okviru programa Erasmus+, uključujući potporu za Svjetske olimpijske igre Specijalne olimpijade 2025., kao i u okviru Europskih snaga solidarnosti, naglašava da su oba programa zakonom obvezna uvesti mjere za povećanje stope sudjelovanja osoba s manje mogućnosti i u nepovoljnom položaju; poziva na prilagodbu bespovratnih sredstava u okviru programa Erasmus+ kako bi se uzela u obzir veća inflacija i povećani troškovi života; predlaže jačanje potpore Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu te programu Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti, ulaganje u sprečavanje kardiovaskularnih bolesti i raka, rijetkih bolesti i bolesti koje utječu na mentalno zdravlje jačanjem programa „EU za zdravlje”, ulaganje u razvoj vještina, uključujući prekvalifikaciju i usavršavanje, osiguravanje koordinacije socijalnog osiguranja kako bi se olakšala mobilnost radne snage i prijenos naknada socijalne sigurnosti te podupiranje ranjivih zajednica, kao i ruralnih, izoliranih, otočnih i planinskih područja, socijalnog dijaloga, mobilnosti radne snage, sindikata te kulturnih i kreativnih sektora;
41. zabrinut je zbog sve većeg utjecaja prirodnih katastrofa; ističe da su te katastrofe često povezane s pogoršanjem u pogledu klimatskih promjena i da će se stoga u budućnosti vjerojatno događati još češće i biti još intenzivnije; stoga je vrlo zabrinut zbog sposobnosti Unije da pravodobno i učinkovito odgovori na njih; želi zaštititi ljudske živote i osigurati sredstva za život; naglašava potrebu za ulaganjem u mjere ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih, posebno u osjetljivim regijama; u tom kontekstu naglašava hitnu potrebu za jačanjem kapaciteta Unije za pružanje odgovora; stoga povećava odobrena sredstva za Mehanizam Unije za civilnu zaštitu za 42 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna; poziva na to da se prednost da ulaganjima kojima se pomaže smanjiti utjecaj prirodnih katastrofa i ulaganjima u preventivne mjere, pripravnost i otpornost; naglašava da bi Unija trebala pronaći resurse da izrazi solidarnost pružanjem potpore područjima, građanima i poduzećima pogođenima nedavnim razornim poplavama u srednjoj i istočnoj Europi u rujnu 2024.¹⁷;
42. naglašava važnost snažnije zdravstvene unije i poboljšane zaštite, prevencije, pripravnosti i odgovora na opasnosti za zdravlje ljudi; ističe ključnu ulogu programa „EU za zdravlje” u tom pogledu, kao i u podupiranju mjera za postizanje univerzalnog zdravstvenog

¹⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2024-0014_HR.html

osiguranja u cijeloj Uniji, što uključuje pristup kvalitetnim uslugama povezanim sa spolnim i reproduktivnim zdravljem, uzimajući osobito u obzir nazadovanje u pogledu prava žena u nekoliko država članica; predlaže povećanje odobrenih sredstava tog programa za 50 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna kako bi se ojačala otpornost zdravstva i pripravnost za buduće zdravstvene krize i kako bi se podržala ulaganja u sprječavanje kardiovaskularnih bolesti, raka, rijetkih bolesti, bolesti koje pogađaju djecu i podupiranje djelovanja za poboljšanje mentalnog zdravlja građana i građanki Unije, osobito tinejdžera;

43. ponovno ističe svoju nepokolebljivu potporu promicanju mobilnosti u svrhu učenja mladih i istraživača koji pridonose izgradnji europskog prostora obrazovanja; u tom kontekstu predlaže jačanje vodećeg programa EU-a Erasmus+ i programa Europskih snaga solidarnosti, koji imaju ključnu ulogu u podupiranju prilika za mobilnost u svrhu učenja, poboljšanju vještina i zapošljivosti i uključivanju ljudi u demokratski život Europe; ističe da su oba programa zakonom obvezna uvesti mjere za povećanje stope sudjelovanja osoba s manje mogućnosti i u nepovoljnom položaju te poziva na prilagodbu bespovratnih sredstava u okviru programa Erasmus+ kako bi se uzela u obzir veća inflacija i povećani troškovi života; zalaže se za to da Erasmus+ ne postane *de facto* selektivan program otvoren samo onima koji si mogu priuštiti sudjelovanje i podsjeća da je Komisija dužna uspostaviti mjere financijske potpore za osobe s manje mogućnosti; stoga predlaže povećanje od 70 milijuna za Erasmus+; ustraje u tome da se dodatna sredstva posebno iskoriste za doprinos sveobuhvatnom cilju programa, a to je njegova veća pristupačnost, među ostalim pružanjem potrebne povećane financijske potpore po osobi s manje mogućnosti; nadalje, predlaže povećanje od 1 milijuna EUR za Europske snage solidarnosti u odnosu na nacrt proračuna, posebno kako bi se osiguralo da je program dostupan svima;
44. naglašava stalne društveno-gospodarske izazove u kulturnim i kreativnim sektorima, koje često čine male organizacije i pojedinačni umjetnici, i ključnu ulogu tih sektora u poticanju medijske pismenosti, borbi protiv dezinformacija te promicanju i zaštiti slobode i pluralizma medija kao temelja za funkcionalnu demokraciju; predlaže povećanje financiranja za programe namijenjene očuvanju, obnovi i poboljšanju kulturnih i povijesnih lokaliteta, kao i za promicanje regionalnih tradicija i jezika, te da se iskoriste financijska sredstva dostupna u okviru programa Kreativna Europa kako bi se zaštitila židovska baština u Europi; stoga povećava financiranje za različite potprograme programa Kreativna Europa za ukupno 8 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna;
45. podsjeća na neizostavnu ulogu koju program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti ima u promicanju europskih vrijednosti i prava građana, poticanju aktivnog građanskog angažmana, izgradnji otpornih društava i podizanju svijesti o dezinformacijama, borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja, posebno nasilja nad ženama, djevojčicama i LGBTQI+ zajednicom, i podržavanju ključnih načela demokracije, vladavine prava, solidarnosti, uključivosti, pravde, nediskriminacije i ravnopravnosti; stoga predlaže povećanje odobrenih sredstava za program za 9 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna, uz povećanje sredstava za potprograme „Jednakost i prava”, „Uključivanje i sudjelovanje građana”, Daphne i „Vrijednosti Unije”, pri čemu bi potonje osiguralo izravno financiranje organizacija civilnog društva koje djeluju najbliže građanima na lokalnoj i nacionalnoj razini te na razini Unije radi zaštite i promicanja vrijednosti EU-a i borbe protiv nazadovanja demokracije;

46. zahtijeva povećanje potpore liniji turske zajednice na Cipru za 1 milijun EUR u odnosu na nacrt proračuna kako bi se financirao Odbor za nestale osobe na Cipru i podržao Tehnički odbor za kulturnu baštinu dviju zajednica;
47. smatra da je nužno da se dodijele odgovarajuća sredstva za djelotvornu provedbu propisa EU-a o koordinaciji socijalnog osiguranja kako bi se olakšala mobilnost radne snage i prijenos naknada iz sustava socijalne sigurnosti te slobodno kretanje radnika radi uspostave stvarnog tržišta rada na europskoj razini koje će pridonijeti dovršetku jedinstvenog tržišta dodatnim financiranjem relevantne linije s 2 milijuna EUR;
48. ističe važnost socijalne dimenzije u proračunu Unije i potrebu za učinkovitim socijalnim dijalogom, odgovarajućim informiranjem i osposobljavanjem organizacija radnika radi daljnjeg razvoja i povećanja kapaciteta i sudjelovanja socijalnih partnera; ističe važnost slobodnog kretanja radnika, koordinacije sustava socijalne sigurnosti i tematskog područja EaSI fonda ESF+ za mobilnost radne snage i socijalnu zaštitu; stoga povećava financijska sredstva za relevantne linije;
49. podsjeća na važnu ulogu decentraliziranih agencija i Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) pod naslovom 2.b, povećava razinu financiranja i broja osoblja za Agenciju za temeljna prava, Europski institut za ravnopravnost spolova, Europsko nadzorno tijelo za rad i Agenciju Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu u skladu s utvrđenim potrebama agencija; naglašava važnost zaštite proračuna Unije od prijevara, korupcije i drugih povreda dužnosti, čime se jača percepcija javnosti o sposobnosti EU-a da štiti novac poreznih obveznika; naglašava, u tom kontekstu, središnju ulogu koju EPPO ima u zaštiti financijskih interesa Unije, među ostalim u pogledu upotrebe sredstava instrumenta NextGenerationEU, te u osiguravanju usklađenosti s vladavinom prava; u tom kontekstu predlaže jačanje Ureda europskog javnog tužitelja u pogledu financiranja i osoblja kako bi se tom tijelu omogućilo da ispunjava svoje dužnosti i štiti financijske interese Unije;
50. povećava odobrena sredstva za preuzimanje obveza za naslov 2.b (isključujući pilot-projekte i pripremna djelovanja) za 241 750 000 EUR u odnosu na razine u nacrtu proračuna te za 1 050 328 669 EUR u odnosu na čitanje Vijeća;

Naslov 3. Prirodni resursi i okoliš

51. podsjeća da programi u okviru naslova 3. imaju ključnu ulogu u jačanju potpore poljoprivrednicima, naročito mlađim naraštajima, diljem Unije, posebno s obzirom na nezadovoljstvo poljoprivrednika, ekstremne vremenske uvjete, trenutačne izazove uzrokovane ruskom ratnom agresijom na Ukrajinu, kao i na ključnu ulogu poljoprivrede u sigurnosti opskrbe hranom; naglašava ključnu ulogu zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) u tom pogledu i podsjeća na ciljeve iz članka 39. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, koji uključuju povećanje poljoprivredne produktivnosti promicanjem tehničkog napretka, optimalno korištenje čimbenika proizvodnje, jamčenje razumnog životnog standarda za poljoprivrednike i jamčenje sigurnosti opskrbe hranom; ističe ključnu važnost programa LIFE s obzirom na njegovu ulogu u zaštiti biološke raznolikosti i poticanju djelovanja u području klime te prelaska na čistu energiju;
52. ponovno izražava zabrinutost zbog negativnih posljedica ruske ratne agresije na Ukrajinu

na globalnu sigurnost opskrbe hranom i cjenovnu pristupačnost hrane te oko sposobnosti poljoprivrednika da izdrže inflacijski pritisak i povećane cijene ulaznih materijala; ističe da je potrebno pomoći novim i mladim, kao i malim i srednjim poljoprivrednicima, dodatnim sredstvima i time osigurati održivost tog sektora i generacijsku obnovu te traži ulaganja u generacijsku obnovu putem ciljanih programa financiranja; primjećuje da se realni iznos izravnih plaćanja iz ZPP-a znatno smanjio zbog inflacije, dok se administrativno opterećenje poljoprivrednika povećalo; podsjeća da zajednička poljoprivredna politika čini oko 30 % proračuna EU-a te je stvorio pravni okvir s financijskim koristima za zdravu hranu i održivije prakse pružanjem potpore svim poljoprivrednicima koji ulažu napore u toj zelenoj tranziciji korisne za zdravlje građana i za lokalne proizvođače; naglašava ključnu važnost dostatnog financiranja za poljoprivredu, među ostalim za Program mogućnosti koje se posebno odnose na udaljenost i izoliranost (POSEI), kako bi se očuvala održivost poljoprivrede u najudaljenijim regijama; stoga predlaže povećanje potpore dohotku za mlade poljoprivrednike za 40 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna;

53. naglašava da poljoprivrednici i ruralne zajednice daju ključan doprinos kvaliteti, sigurnosti opskrbe hranom i očuvanju europske sigurnosti opskrbe hranom te da imaju ključnu ulogu u očuvanju ruralnih područja i borbi protiv depopulacije najudaljenijih područja; nadalje naglašava da imaju i stratešku ulogu u područjima koja su izložena velikom seizmičkom i hidrogeološkom riziku te riziku od suše i da im je stoga potrebna odgovarajuća potpora iz zajedničke poljoprivredne politike (ZPP);
54. naglašava negativan učinak suša i drugih ekstremnih vremenskih obrazaca uzrokovanih klimatskim promjenama na poljoprivredni sektor; naglašava da je potrebno bolje rješavati problem učinaka poplava, suša i šumskih požara na primarnu poljoprivrednu proizvodnju, sigurnost opskrbe hranom i prihode poljoprivrednika; poziva na uspostavu pričuve za poljoprivredu koja odražava potrebe poljoprivrednika da se bolje nose s klimatskim uvjetima; naglašava važnost sektora voća i povrća, školskih programa i promotivnih mjera za poljoprivredne proizvode u okviru zajedničke poljoprivredne politike; poziva na održavanje uključivog i opsežnog proračuna za promicanje poljoprivrednih proizvoda jer je taj program ključan za podizanje razine osviještenosti i priznavanja sustava kvalitete Unije, kao i za konkurentnost poljoprivrednih proizvoda Unije; stoga odlučuje povećati dodijeljena sredstva za ove proračunske linije u okviru Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi za ukupno 56 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna; isto tako naglašava važnost ulaganja u digitalizaciju malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava te nabavu opreme za provedbu dobrih ekoloških praksi u poljoprivredi i doprinos okolišnoj održivosti u poljoprivredi Unije;
55. podsjeća na gospodarsku, socijalnu i okolišnu važnost ribarstva, akvakulture i pomorstva, kao i na posebne gospodarske izazove s kojima se suočava sektor malog, artizanalnog i obalnog ribolova; ističe stratešku ulogu ribarstva i s njime povezanih sektora u tom pogledu i izražava zabrinutost zbog nejasnoća u pogledu posljedica prijedloga Komisije o smanjenju proračuna EFPR-e; ustraje u tome da se posebna pozornost mora posvetiti ribarskim flotama kako bi se poboljšala sigurnost, radni uvjeti, energetska učinkovitost i ekološka održivost, što uključuje i obnovu flote;
56. naglašava nezamjenjivu i komplementarnu ulogu programa LIFE, kao vodećeg programa

EU-a, u poticanju mjera za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje, ostvarivanju europskog zelenog plana i postizanju cilja klimatske neutralnosti Unije, u skladu s Pariškim sporazumom, ulaganjem u prirodu i biološku raznolikost, smanjenjem emisija i povećanjem upotrebe energije iz obnovljivih izvora, stvaranjem kružnog gospodarstva, zaštitom ekosustava i preokretanjem zabrinjavajućeg trenda gubitka biološke raznolikosti; naglašava ulogu programa LIFE u ubrzavanju pravedne tranzicije; stoga predlaže da se odobrena sredstva za taj program povećaju za 49 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna; podržava rad Europske agencije za okoliš skromnim povećanjem financijskih sredstava i broja osoblja;

57. podsjeća na to da će se, kao i obično, pismom izmjene pojasniti stanje u pogledu dostupnih sredstava u okviru Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi i da se tijekom postupka mirenja pristup izmjenama može prilagoditi tome;
58. povećava odobrena sredstva za preuzimanje obveza za naslov 3. (isključujući pilot-projekte i pripremna djelovanja) za 145 250 000 EUR u odnosu na nacrt proračuna te za 149 134 000 EUR u odnosu na čitanje Vijeća;

Naslov 4. Migracije i upravljanje granicama

59. podsjeća da programi u okviru naslova 4. imaju ključnu ulogu u povećanju razine financiranja za migracije i učinkovito upravljanje granicama s obzirom na migracijske izazove koji proizlaze iz trenutačnog geopolitičkog konteksta te u osiguravanju potrebnih sredstava za potpuno pristupanje Rumunjske i Bugarske schengenskom području;
60. ističe da nestabilnost u susjednim regijama, kao i siromaštvo i temeljni trendovi u gospodarskom razvoju, demografske promjene, ali i gospodarski razlozi, i dalje stvaraju migracijske tokove prema Uniji, čime se vrši znatan pritisak na programe i agencije u okviru naslova 4.;
61. naglašava da je neometana i učinkovita provedba migracijske politike i politike azila Unije u državama članicama ključna za osiguravanje sigurnosti Unije i očuvanje slobodnog kretanja osoba unutar Unije; ustraje u tome da bi migracijsku politiku i politiku azila Unije trebalo uređivati načelo solidarnosti i pravedne podjele odgovornosti među državama članicama, uključujući i njegove financijske implikacije, kako je utvrđeno u članku 80. UEU-a, i da bi se pri njezinoj provedbi trebala poštovati temeljna prava, u skladu s vrijednostima Unije i međunarodnim obvezama;
62. napominje da su potrebna dodatna financijska sredstva u okviru Fonda za azil, migracije i integraciju (FAMI) kako bi se osigurala odgovarajuća i brza provedba Pakta o azilu i migracijama; stoga odlučuje ojačati Fond za azil, migracije i integraciju za 25 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna u 2025., s obzirom na njegov pozitivan doprinos pružanju hitne potpore izbjeglicama;
63. ističe važnost toga da države članice ispunjavaju svoje obveze, uključujući poštovanje prava na azil, i osiguravanja djelotvornog, humanog i pravednog upravljanja vanjskim granicama EU-a i njihove zaštite, kao i djelotvornih, sigurnih i dostojanstvenih postupaka prijeha, integracije te vraćanja i ponovnog prijeha; ističe potrebu za boljom zaštitom ranjivih osoba od mreža za krijumčarenje i trgovinu ljudima te za otklanjanjem negativnih učinaka instrumentalizacije migranata u hibridnim napadima, prije svega proruskih

snaga; podsjeća na ključnu ulogu Fonda za azil, migracije i integraciju te Instrumenta za upravljanje granicama i vize u tom pogledu, posebno pružanje potpore državama članicama pojačanim kapacitetima za zaštitu granica, uključujući fizičku infrastrukturu, zgrade, opremu, sustave i usluge potrebne na graničnim prijelazima, kako je predviđeno u Prilogu III. Uredbi o Instrumentu za upravljanje granicama i vize, i ispunjavanje zahtjeva u pogledu uvjeta prihvata tražitelja azila i migranata; ističe da bi se Instrumentom za upravljanje granicama i vize trebalo poduprijeti ubrzanje pristupanja Rumunjske i Bugarske schengenskom području; stoga predlaže da se odobrena sredstva za Instrument za upravljanje granicama i vize povećaju za 35 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna;

64. ističe potrebu da Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) raspoláže potrebnim resursima za provođenje svojih zadaća u skladu sa svojim mandatom, točnije aktivnosti nadzora vanjskih granica EU-a, pomaganja nacionalnim tijelima u traganju i spašavanju, operacija vraćanja, razmjene obavještajnih podataka i stručnog znanja sa svim zemljama EU-a, kao i susjednim zemljama izvan EU-a pogođenima migracijskim trendovima i prekograničnim kriminalom; prima na znanje da je Frontex najveća i najbrže rastuća agencija EU-a te priznaje da to stvara poteškoće s apsorpcijskim kapacitetom i zapošljavanjem osoblja; ponovno ističe da ojačane nadležnosti i resursi dodijeljeni Agenciji moraju biti popraćeni povećanom transparentnošću i odgovornošću, kao i potpunim poštovanjem i zaštitom temeljnih prava; poziva Agenciju da nastavi poboljšavati svoju učinkovitost i djelotvornost; odlučuje vratiti iznose iz nacrta proračuna za tu agenciju;
65. predlaže jačanje Agencije Europske unije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (eu-LISA) za 2 milijuna EUR i povećanje broja osoblja u Agenciji Europske unije za azil (EUAA) s obzirom na povećano radno opterećenje tih agencija;
66. povećava odobrena sredstva za preuzimanje obveza za naslov 4. za 62 000 000 EUR u odnosu na nacrt proračuna te za 127 873 362 EUR u odnosu na čitanje Vijeća;

Naslov 5. Sigurnost i obrana

67. podsjeća na vrlo nestabilnu geopolitičku situaciju i međunarodno okruženje u području uz granice Unije, uz sve veće sigurnosne i obrambene izazove od početka ruske ratne agresije na Ukrajinu; smatra da trenutačni proračun Unije za jamčenje sigurnosti Europljana nije razmjernan izazovima s kojima se treba suočiti u kratkoročnom i dugoročnom razdoblju; stoga podržava znatno povećanje financijskih i proračunskih ulaganja EU-a u europsku obranu; poziva Europsku komisiju da obrati posebnu pozornost na vanjske granice EU-a s Rusijom i državama prve crte;
68. ističe da treba dodijeliti dodatna sredstva Fondu za unutarnju sigurnost kako bi se osigurala dostatna sredstva za borbu protiv teškog i organiziranog kriminala s prekograničnom dimenzijom i kibernetičkog kriminala te sredstva za borbu protiv terorizma i radikalizacije; naglašava da je povećanje financiranja ključno i za borbu protiv porasta antisemitizma u Europi financiranjem multinacionalnih projekata o najboljoj praksi i poboljšanjem razmjene informacija; smatra da je povećanje od 5 milijuna EUR u tu svrhu opravdano; vraća program za sigurnu povezivost na razinu iz nacrta proračuna

kako bi se izbjegla kašnjenja u nedavno dogovorenom programu;

69. posebno ističe važnost jačanja sredstava za europsku suradnju u obrambenim pitanjima i usklađivanja obrambenog sektora radi boljeg odgovora na dosad neviđene geopolitičke izazove; smatra da takva suradnja čini Europu i njezine građane sigurnijima, ali i vodi do veće učinkovitosti, potencijalnih ušteda i strateške autonomije; napominje važnost „vojne mobilnosti” u pogledu financiranja prometne infrastrukture za dvojnju namjenu, čime se državama članicama omogućuje da brzo mobiliziraju vojnu snagu u kontekstu rata te da podupiru misije i operacije u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike; ističe da za program postoji prevelik broj prijava i da on ima znatne apsorpcijske kapacitete; stoga odlučuje da se odobrena sredstva za „vojnu mobilnost” povećaju za 20 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna;
70. odlučno podupire napore EU-a u borbi protiv sve većih sigurnosnih prijetnji, kao što su širenje dezinformacija, uključujući dezinformacije na internetu, kampanje lažnih vijesti usmjerenih protiv EU-a, terorizam, radikalizacija i nasilni ekstremizam u EU-u i susjednim zemljama;
71. podsjeća na ključnu ulogu decentraliziranih agencija koje djeluju u području sigurnosti i izvršavanja zakonodavstva, posebno kad je riječ o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) i Agencije Europske unije za droge (EUDA), čiji su mandati prošireni; predlaže ciljano povećanje broja osoblja i financiranja kako bi im se omogućilo da pravilno obavljaju svoje nove zadaće;
72. povećava odobrena sredstva za preuzimanje obveza za naslov 5. za 41 000 000 EUR u odnosu na nacrt proračuna te za 46 000 000 EUR u odnosu na čitanje Vijeća;

Naslov 6. Susjedstvo i svijet

73. ističe da se, posebice kao posljedica ruske ratne agresije na Ukrajinu, međunarodni kontekst brzo pogoršao zbog prehrambene, energetske, humanitarne i gospodarske krize, koje su drastično povećale pritisak na naslov 6.; pozdravlja činjenicu da uvođenje Instrumenta za Ukrajinu iznad gornjih granica VFO-a i Instrumenta za zapadni Balkan pruža stabilnu osnovu za potporu Ukrajini i zemljama zapadnog Balkana te smanjuje određeni pritisak na raspoloživa sredstva u okviru naslova 6., a posebno na pričuvu i rezerve u omotnici Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI); podsjeća da razmjerne preraspodjele stvaraju praznine u nekim drugim proračunskim linijama kojima je teško upravljati;
74. ponavlja svoju punu potporu Ukrajini u borbi za njezinu slobodu i demokraciju; žali zbog užasnog utjecaja na živote Ukrajinaca i njihove patnje uzrokovane ničim izazvanom i neopravdanom ruskom ratnom agresijom; pozdravlja odluku da se Ukrajini dodijeli status zemlje kandidatkinje i ustraje u tome da je potrebno izdvojiti potrebna sredstva kako bi se podržao njezin pristupni proces;
75. naglašava važnost linije za južno susjedstvo u podupiranju političkih, gospodarskih i socijalnih reformi u regiji, uzimajući u obzir sve veće humanitarne potrebe u regiji, kao i druge ciljeve u području regionalne suradnje pri pružanju pomoći izbjeglicama, posebno sirijskim i palestinskim izbjeglicama, te pružanju potpore duž južnih migracijskih ruta; predlaže povećanje odobrenih sredstava za tu liniju za 60 milijuna EUR u odnosu na nacrt

proračuna, uključujući povećanje financijskih sredstava za agenciju UNRWA na temelju propisa i vrijednosti EU-a;

76. ističe da rat i dalje znatno utječe na zemlje u istočnom susjedstvu, kao što je Republika Moldova, koje pružaju utočište i pomoć izbjeglicama koje bježe od rata te se suočavaju s posljedicama iznimno visoke inflacije i cijena energije; naglašava potrebu za pružanjem ciljane financijske i tehničke pomoći tim zemljama kako bi mogle stabilizirati svoja gospodarstva i ojačati javnu infrastrukturu u kontekstu tih pritisaka; ističe važnost trajne potpore zemljama kandidatkinjama u provedbi potrebnih reformi povezanih s pristupanjem, jačanju njihove otpornosti te sprječavanju i suzbijanju hibridnih prijetnji; stoga odlučuje povećati odobrena sredstva za Istočno susjedstvo za 50 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna kako bi se odgovorilo na te složene izazove; nadalje, predlaže da se 2025. potpora povezana s pristupanjem u okviru Instrumenta prepristupne pomoći (IPA III) poveća za 3 milijuna EUR kako bi se ubrzao proces reforme, povećala otpornost i osiguralo neometano usklađivanje sa standardima EU-a;
77. predlaže da se iznos od 30 milijuna EUR stavi u pričuvu koja se može ukinuti nakon što gruzijska vlada bezuvjetno povuče kontroverzni zakon o „transparentnosti stranog utjecaja” i ako se jasno obveže da neće ponovno predložiti takav zakon; dodatno naglašava važnost osiguravanja usklađenosti svakog zakonodavnog djelovanja s demokratskim načelima, načelom transparentnosti i ljudskim pravima, čime se jača put Gruzije prema europskoj integraciji; ističe da bi preostala financijska sredstva za Gruziju trebala u najvećoj mogućoj mjeri preusmjeriti kako bi se pružila potpora civilnom društvu;
78. predlaže povećanje financijskih sredstava za nekoliko proračunskih linija u okviru poglavlja Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju, posebno za tematski program „Globalni izazovi”; naglašava važnost jačanja suradnje s afričkim zemljama, posebno u područjima održivog razvoja i gospodarskog partnerstva te u skladu s postojećim instrumentima pojačane suradnje između država članica EU-a i afričkih zemalja; naglašava važnost prioritarnog područja „Ljudi” u smanjenju katastrofalne nesigurnosti opskrbe hranom u mnogim zemljama svijeta i podupiranju zdravlja, obrazovanja, rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i djevojčica; ističe da potpora ženama i djevojčicama u pristupu kvalitetnom obrazovanju znatno poboljšava njihove izgleda za stjecanje znanja i vještina za natjecanje na tržištu rada, stjecanje životnih vještina potrebnih za snalaženje i donošenje odluka o vlastitom životu; ističe potrebu za osiguravanjem dostatne potpore EU-a za promicanje zaštite prava žena, spolnog i reproduktivnog zdravlja te prava LGBTIQ+ osoba, kao i za daljnjim jačanjem rada organizacija civilnog društva, boraca za ljudska prava i novinara na tim aspektima, posebno u zemljama u kojima su ta prava ugrožena;
79. slaže se s procjenom Vijeća da su potrebe za humanitarnom pomoći dosegle novi vrhunac; smatra da će, s obzirom na vrlo zahtjevan međunarodni kontekst, sve veću geopolitičku nestabilnost, ubrzavanje humanitarnih katastrofa diljem svijeta, porast stope krajnjeg siromaštva i gladi te nove krizne situacije uzrokovane klimatskim promjenama, potrebe za humanitarnom pomoći 2025. vjerojatno biti znatno više nego što su ih procijenili Vijeće i Komisija, posebno s obzirom na to da će humanitarna pomoć Ukrajini i dalje biti obuhvaćena naslovom 6., a ne Instrumentom za Ukrajinu; ističe da se proračun Unije za humanitarnu pomoć u velikoj mjeri oslanjao na pričuvu za pomoć u nuždi (EAR), čime

su se sredstva odmaknula od drugih ciljeva EAR-a i smanjila sposobnost Unije da odgovori na hitne situacije; ustraje u tome da prijedlog za moguću mobilizaciju pričuve za pomoć u nuždi neće zadovoljiti sve potrebe i žali zbog toga što nedostatak raspoložive razlike do gornje granice u okviru naslova 6. sprečava daljnje povećanje sredstava; stoga predlaže da se odobrena sredstva za humanitarnu pomoć povećaju za 120 milijuna EUR u odnosu na nacrt proračuna;

80. želi dodati nove linije stavki u novi proračunski članak za Instrument za zapadni Balkan, nadovezujući se na prethodnu izjavu i namjeru Vijeća u vezi s novom nomenklaturom; predlaže stvaranje jedne linije za svaku zemlju korisnicu u regiji, a da se pritom ne dovode u pitanje poticaji za reformu i logika intervencije instrumenta; time se osigurava veća transparentnost i odgovornost u pogledu proračunskog tijela;
81. poziva na dosljednu i održivu izradu proračuna za sve aktivnosti povezane s rodnim pitanjima u europskom sektoru obrane i sigurnosti, u skladu s Akcijskim planom EU-a za žene, mir i sigurnost;
82. osim povećanja raspoloživih sredstava u naslovu za vanjske politike, predlaže da se u proračunsku liniju za civilne misije ZSOP-a doda 4 milijuna EUR, a u liniju za nuklearnu sigurnost 1 milijun EUR;
83. sveukupno povećava odobrena sredstva za preuzimanje obveza za naslov 6. za 256 200 0000 EUR u odnosu na nacrt proračuna te za 234 461 645 EUR u odnosu na čitanje Vijeća;

Naslov 7. Europska javna uprava

84. podsjeća da bi se potrošnja u naslovu 7. trebala utvrditi na razini kojom se jamči djelotvorna i učinkovita administracija Unije; smatra da su rezovi Vijeća u ovom naslovu neopravdani i da Komisiji ne bi omogućili zapošljavanje odgovarajućeg osoblja u Luksemburgu i ispunjavanje njezinih zadaća; stoga zadržava razinu iz nacrta proračuna za administrativne rashode Komisije, među ostalim za njezine urede;

Pilot-projekti i pripremna djelovanja

85. ponavlja da su pilot-projekti i pripremna djelovanja važni kao sredstva za formuliranje političkih prioriteta i uvođenje novih inicijativa koje bi se mogle pretvoriti u trajne aktivnosti i programe Unije; nakon pažljive analize svih podnesenih prijedloga i uzimajući u potpunosti u obzir procjene Komisije o njihovom poštovanju pravnih zahtjeva i provedivosti, donosi ujednačen paket pilot-projekata i pripremnih djelovanja u kojima se odražavaju politički prioriteti Parlamenta; poziva Komisiju da brzo provede pilot-projekte i pripremna djelovanja te pruži povratne informacije o njihovoj uspješnosti i rezultatima postignutima na terenu;

Plaćanja

86. ističe potrebu da se osigura dostatna razina odobrenih sredstava za plaćanje u proračunu za 2025. te kao opće pravilo odlučuje povećati odobrena sredstva za plaćanje u onim linijama u kojima je izmijenjen iznos odobrenih sredstava za preuzimanje obveza;

Ostali dijelovi

Dio I. – Europski parlament

87. ostavlja nepromijenjenom ukupnu razinu svojeg proračuna za 2025. utvrđenu na 2 499 233 329 EUR, u skladu sa svojom procjenom prihoda i rashoda za financijsku godinu 2025.; uvrštava proračunski neutralne prilagodbe koje odražavaju ažurirane podatke koji nisu bili dostupni ranije ove godine;
88. poziva na uspostavu jedinstvenog sjedišta Europskog parlamenta;
89. ponavlja prioritete Parlamenta za predstojeću financijsku godinu, a to su usmjeravanje proračuna Parlamenta na njegove temeljne funkcije suzakonodavca, koji djeluje kao jedna grana proračunskog tijela, predstavlja građane i nadzire rad drugih institucija i provedbu zakonodavstva EU-a, ali i na osiguravanje sredstava za kibernetičku sigurnost i razvoj IT-a te prioritete projekte vezane uz komunikaciju s građanima te zeleni i pristupačni Parlament;
90. u skladu sa svojom Rezolucijom od 25. travnja 2024. o procjeni prihoda i rashoda za financijsku godinu 2025. i uzimajući u obzir odgovore glavnog tajnika Parlamenta od 2. rujna 2024.:
 - (a) podsjeća na to da su skupine posjetitelja u svim mjestima rada Parlamenta važne jer zastupnicima omogućuju da se povežu s biračima i pokažu im svoj parlamentarni rad; pozdravlja činjenicu da će glavni tajnik kvestorima predložiti prilagodbu gornjih granica u skladu s povećanjem troškova za posjetitelje; očekuje da će se odluka o prilagodbi gornjih granica donijeti što je prije moguće;
 - (b) napominje da se do kraja 2025. planira otvoriti 19 centara Europa Experience izvan Bruxellesa; ponovno poziva na uspostavu centara Europa Experience u svim državama članicama što je prije moguće; podsjeća da bi centri Europa Experience svim građanima trebali omogućiti bolje razumijevanje funkcioniranja institucija Unije;
 - (c) napominje da Parlament radi na planu obnove zgrada i sveobuhvatnoj dugoročnoj strategiji za zgrade kako bi se uzeli u obzir novi načini rada, troškovi, proračunska ograničenja te ciljevi i ciljne vrijednosti zelenog plana i zakonodavnog paketa „Spremni za 55 %”; očekuje pravovremeno obavješćivanje Odbora za proračune;
 - (d) sa zanimanjem iščekuje ugradnju fotonaponskih ploča s punim kapacitetom u zgradama PFLIMLIN, DE MADARIAGA i CHURCHILL;
 - (e) ustraje u potrebi za povećanjem kapaciteta zakupljenih vlakova između Bruxellesa i Strasbourga u 2025.;
 - (f) ističe da je jedno od najmoćnijih oružja za borbu protiv dezinformiranja komunikacija o aktivnostima Parlamenta utemeljena na činjenicama, uključujući komunikaciju na manjinskim jezicima i jezicima pojedinih zajednica, ovisno o potrebi; pozdravlja sveobuhvatne mjere koje su različite službe, uključujući urede za vezu EP-a, poduzele u tom pogledu; očekuje daljnje jačanje takvih aktivnosti, uključujući blisku suradnju s drugim institucijama EU-a i sigurnosnim službama u državama članicama;

- (g) podsjeća da se glavni tajnik prošlog travnja, tijekom postupka mirenja između Predsjedništva i Odbora za proračune u vezi s prednacrtom projekcije proračuna Europskog parlamenta za 2025., obvezao pokrenuti rasprave s nadležnim upravljačkim tijelima do kraja 2024. o mogućnosti da akreditirani parlamentarni asistenti, pod određenim uvjetima, prate zastupnike u Europskom parlamentu na službenim izaslanstvima Parlamenta i službenim putovanjima;
91. prima na znanje da se člankom 44. stavkom 2. Provedbenih mjera Statuta zastupnika u Europskom parlamentu predviđa mogućnost financiranja dodatnih troškova povezanih s proračunima za parlamentarnu pomoć kojima se odobrena sredstva prenose iz naknade za opće troškove; poziva upravu Parlamenta da poduzme potrebne mjere kako bi se zastupnicima koji to žele omogućilo da naknadom za opće troškove pokriju troškove službenih putovanja akreditiranih parlamentarnih asistenata; ističe da bi takva mjera pomogla zastupnicima da odgovore na sve veće kadrovske potrebe, a da se pritom zadrži proračunska neutralnost;
92. podsjeća da je višejezičnost jedno od temeljnih načela koje sadržaj rasprava u europskim institucijama čini dostupnijim i transparentnijim te kojim se jamči demokratski postupak;

Ostali dijelovi (IV. – X.)

93. duboko je zabrinut zbog stanja naslova 7. u aktualnom VFO-u; podsjeća da su ograničenja rezultat rezova koje je Vijeće primijenilo na ionako vrlo nizak početni prijedlog Komisije pri postizanju dogovora o aktualnom VFO-u za razdoblje 2021. – 2027.; žali zbog protivljenja Vijeća prijedlogu Komisije o povećanju gornje granice naslova 7. pri reviziji VFO-a od 2024.; ističe da tijekom revizije VFO-a nije riješeno pitanje gornje granice naslova 7.; ističe da predviđena negativna razlika do gornje granice za 2025. pretpostavlja upotrebu posebnih instrumenata iz naslova 7. u tu svrhu;
94. osuđuje horizontalni pristup Komisije smanjenju procjena institucija kako bi se poštovalo načelo stabilnog broja osoblja i maksimalno povećanje od 2 % za rashode koji se ne odnose na plaće, unatoč inflacijskom kontekstu i bez obzira na nove zadaće koje su institucijama povjerali Komisija i suzakonodavci; ističe negativne posljedice tog pristupa na rad institucija i radne uvjete njihova osoblja;
95. ističe da su najveći dijelovi proračuna institucija utvrđeni zakonskim ili ugovornim obvezama na koje utječe inflacija; zabrinut je zbog visokih troškova života i rastućih cijena u Luksemburgu, posebno zbog sve većih troškova stanovanja koji izazivaju poteškoće pri zapošljavanju osoblja za sve institucije sa sjedištem u Luksemburgu; ističe važnost naknade za stanovanje kao privremenog rješenja za taj problem; odbacuje horizontalni pristup Vijeća kojim se žele smanjiti sredstva za naknade za stanovanje u tim institucijama;
96. odbacuje odluku Vijeća da se procjene Komisije, Suda Europske unije i Europskog revizorskog suda smanje za dodatni iznos kako bi se nadoknadila naknada za stanovanje u proračunu Parlamenta; smatra da je u suprotnosti s načelima prijateljskog sporazuma pozivati Parlament da ponovno razmotri svoje stajalište o naknadi u svojem proračunu tako da se procjene ostalih institucija smanje za odgovarajući iznos;

97. ističe potrebu da institucije imaju dovoljno osoblja kako bi ispunjavale svoj mandat; pozdravlja stalne napore institucija da preraspodijele osoblje i dodatno povećaju učinkovitost, ali priznaje da je takav pristup tijekom godina imao svoja ograničenja; naglašava da je neizbježno povećati broj osoblja kada je to potrebno kako bi institucije ispunjavale svoje mandate;
98. u skladu s džentlmenskim dogovorom ne mijenja čitanje Vijeća koje se odnosi na Vijeće i Europsko vijeće;
99. u sljedećim opravdanim slučajevima povećava razinu odobrenih sredstava ili osoblja iznad razine iz nacrt proračuna kako bi se institucijama dalo dovoljno resursa za primjereno, učinkovito i djelotvorno obavljanje sve većeg broja zadaća iz njihova mandata te kako bi bile opremljene za buduće izazove, posebno u pogledu kibernetičke sigurnosti; stoga predlaže:
- (a) da se razina odobrenih sredstava zadrži u skladu s procjenama Suda Europske unije i Europskog ombudsmana na način da se povećaju razine odobrenih sredstava u odnosu na nacrt proračuna za proračunske linije koje pokrivaju kibernetičku sigurnost i operativne potrebe;
 - (b) da se djelomično zadrži razina odobrenih sredstava u skladu s procjenama Europskog revizorskog suda, Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, Europskog odbora regija, Europskog nadzornika za zaštitu podataka i Europske službe za vanjsko djelovanje na način da se povećaju odobrena sredstva u odnosu na razine iz nacrt proračuna za proračunske linije koje pokrivaju sigurnost zgrada, osobito u izaslanstvima, kibernetičku sigurnost i operativne potrebe;
 - (c) da se, u skladu sa zahtjevima institucija, u odnosu na nacrt proračuna planovi radnih mjesta pojačaju odgovarajućim odobrenim sredstvima za Sud Europske unije, Europskog nadzornika za zaštitu podataka i Europski odbor za zaštitu podataka, a u skladu sa zahtjevima institucija djelomično i za Europski gospodarski i socijalni odbor i Europski odbor regija, kako bi im se omogućilo da se nose sa sve većim radnim opterećenjem i izazovima u području kibernetičke sigurnosti;

o

o o

100. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju, zajedno s amandmanima na Nacrt općeg proračuna, prosljedi Vijeću, Komisiji, drugim relevantnim institucijama i tijelima te nacionalnim parlamentima.

**PRIOLOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH SU IZVJESTITELJI PRIMILI INFORMACIJE**

**SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE VICTOR NEGRESCU (IZVJESTITELJ) PRIMIO INFORMACIJE**

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku izvjestitelj izjavljuje da je tijekom pripreme izvješća, prije njegova usvajanja u odboru, primio informacije od sljedećih subjekata ili osoba:

Subjekt i/ili osoba
Europol - Catherine De Bolle, Director; Edoardo Boggio, Liaison Officer in Brussels
European Trade Union Confederation - Esther Lynch, General Secretary; Lorenzo REPETTI, Director of Policy
ARTE - Marysabelle Cote, Administrative Director and member of the Management Board of ARTE G.E.I.E.
Israeli mission to the EU and NATO - H.E. Mr. Haim REGEV, Ambassador of Israel to the EU and NATO and Ehab Hino, Head of European Parliament Department
European Women's Lobby - Dina Loghin, Vicepresident
European Institute for Gender Equality - Carlien Scheele, Director
CEPOL - Annika TALMAR, CEPOL Liaison officer
Ambassade d'Egypte - Counsellor Sherif Raafat, Head of the EP Unit in the Egyptian Mission in Brussels, and Ms. Esraa Hanafy, political officer
Eurojust - Vincent Jamin, Administrative Director; Roberto Lenti, Head of Resources Department
Council of the EU - Péter Banai, Budget Negotiator
JU Europe - Diana Filip, Deputy CEO & Chief Development Officer
European Federation of Education Employers Daniel Wisniewski, General Secretary; Monika Hoang The, Policy Officer

Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestitelja..

Ako su fizičke osobe na popisu navedene imenom, funkcijom ili imenom i funkcijom, izvjestitelj izjavljuje da je tim fizičkim osobama dostavio Obavijest Europskog parlamenta o zaštiti podataka br. 484 (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>), u kojoj se navode uvjeti za obradu njihovih osobnih podataka i prava povezana s tom obradom.

**SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE NICLAS HERBST (RAPPORTEUR) PRIMIO INFORMACIJE**

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku izvjestitelj izjavljuje da je tijekom pripreme izvješća, prije njegova usvajanja u odboru, primio informacije od sljedećih subjekata ili osoba:

Subjekt i/ili osoba
Court of Justice
European External Action Service

European Economic and Social Committee
European Data Protection Supervisor
European Data Protection Board
Committee of the Regions
European Commission
Council of the EU
European Public Prosecutor's Office

Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestitelja..

Ako su fizičke osobe na popisu navedene imenom, funkcijom ili imenom i funkcijom, izvjestitelj izjavljuje da je tim fizičkim osobama dostavio Obavijest Europskog parlamenta o zaštiti podataka br. 484 (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>), u kojoj se navode uvjeti za obradu njihovih osobnih podataka i prava povezana s tom obradom.

1.10.2024

MIŠLJENJE ODBORA ZA VANJSKE POSLOVE

upućenog Odboru za proračune

o nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2025.
(2024/0176(BUD))

Izvjestiteljica za mišljenje: Hilde Vautmans

MIŠLJENJE

Odbor za vanjske poslove poziva Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće:

- A. budući da se zbog porasta nestabilnosti i sve brojnijih nezapamćenih izazova u neposrednom europskom susjedstvu i u međunarodnom okruženju od Unije sve više traži da djeluje s odgovarajućim proračunom i da značajno ojača sigurnosne i obrambene kapacitete, ali izbjegavajući pritom dupliciranja kada je riječ o strukturama NATO-a;
- B. budući da su dostatna financijska sredstva ključna za vjerodostojno djelovanje EU-a kao snažnijeg, odlučnijeg i strateški usmjerenijeg aktera na svjetskoj sceni;
- C. budući da su EU i njegove države članice do srpnja 2024. podržali Ukrajinu s oko 95 milijardi EUR u financijskoj, humanitarnoj, izbjegličkoj i vojnoj pomoći kako bi joj pružili potporu u kontekstu ruske ratne agresije, što uključuje oko 32 milijarde EUR vojne pomoći, pri čemu bi se dodatna 21 milijarda EUR trebala dodijeliti do 2025.; budući da Unija mora nastaviti pružati dugoročnu potporu Ukrajini u njezinoj borbi za neovisnost i samoobrani od ruske ratne agresije te poduzeti sve potrebne mjere, među ostalim s proračunskog stajališta, sve dok to bude potrebno kako bi se osigurala pobjeda Ukrajine;
- D. budući da učinkovitost djelovanja EU-a diljem svijeta ovisi o osiguravanju najviše razine koordinacije i dosljednosti u vanjskom djelovanju EU-a, posebno učvršćivanjem vodeće uloge Visokog predstavnika/potpredsjednika Komisije kao mosta koji povezuje ZVSP i vanjske odnose EU-a; budući da bi trebalo ojačati koordinaciju između Komisije i ESVD-a, posebno zbog manjka operativnog proračuna ESVD-a, među ostalim jamčenjem potpune usklađenosti s člankom 3. stavkom 2. i člankom 9. Odluke o ESVD-u;
- E. budući da Agencija za pomoć i rad Ujedinjenih naroda za palestinske izbjeglice na Bliskom istoku (UNRWA) djeluje kao okosnica humanitarnog odgovora u Gazi i pruža stabilnost u toj regiji osiguravanjem osnovnih usluga u kontekstu sve većih potreba;

1. poziva države članice da udvostruče proračun dodijeljen za razvoj kapaciteta u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike kako bi suradnja u području obrane na razini EU-a postala pravilo kojim se jamči sigurnost njegovih građana i održava stabilnost u Europi i svijetu, uključujući jačanje kiberobrane kako bi se suzbili kibernetički napadi na ključnu infrastrukturu, poduzeća i vladine institucije, što je ključno za zaštitu gospodarstva i sigurnosti građana, istodobno osiguravajući da Unija može brzo i učinkovito odgovoriti na krize;
2. ističe da se na dosad neviđene izazove u području globalnog okruženja, mira i geopolitičke nestabilnosti, kao i na prijetnje s kojima se EU suočava, mora odgovoriti ozbiljnom reakcijom EU-a, popraćenom odgovarajućim i dostatnim proračunskim sredstvima kako bi EU zaštitio sebe i građane i suočio se s geopolitičkim izazovima; pozdravlja reviziju višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) ranije ove godine koja je dovela do povećanja u naslovu 6.; međutim, zabrinut je zbog znatnog povećanja proračunskih sredstava namijenjenih vanjskoj dimenziji migracija; u tom kontekstu apelira na Komisiju da poveća transparentnost i osigura potpuno poštovanje ljudskih prava u pogledu tog financiranja, među ostalim primjenom praćenja i uvjetovanosti u pogledu ljudskih prava;
3. pozdravlja donošenje dvaju novih instrumenata, Instrumenta za Ukrajinu i Instrumenta za zapadni Balkan, kojima će se pružiti dodatna ciljana potpora Ukrajini i šest zemalja zapadnog Balkana; u tom kontekstu upozorava da će rastući troškovi održive obnove i oporavka Ukrajine znatno premašiti proračun Instrumenta od 50 milijardi EUR, posebno s obzirom na to da Rusija nastavlja s eskalacijom razaranja Ukrajine, pri čemu posebice cilja stambena područja i prirodni okoliš te zemlje; izražava zabrinutost zbog sve većih humanitarnih potreba u Ukrajini tijekom 2024. i poziva na kontinuirano dostatno financiranje EU-a i za hitnu i za dugoročnu humanitarnu pomoć u Ukrajini; poziva na dodatno financiranje za Ukrajinu prije zime, posebno u području humanitarne pomoći i energetske sigurnosti; poziva Mađarsku da prestane blokirati financiranje iz Europskog instrumenta mirovne pomoći za Ukrajinu, uključujući dogovoreni povrat sredstava državama članicama za već isporučenu vojnu pomoć;
4. pozdravlja odluku da se Ukrajini i Republici Moldovi dodijeli status zemlje kandidatkinje i ustraje u tome da je potrebno izdvojiti potrebna sredstva kako bi se podržao njihov pristupni proces; naglašava da bi se dodjelom sredstava za Instrument pretprijetne pomoći (IPA III) i relevantne proračunske linije u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) – Globalna Europa u 2025. trebala ubrzati suradnja s Moldovom i Gruzijom u skladu sa sporazumom o reviziji VFO-a;
5. poziva na veću potporu neovisnim medijima koji se bore protiv ruskih dezinformacija i propagande, posebno medijima na nacionalnim jezicima zemalja Istočnog partnerstva, medijima na ruskom jeziku u Rusiji i izvan nje, kao i medijima na zapadnom Balkanu i u afričkim zemljama u kojima je aktivna skupina Wagner;
6. izražava osobitu zabrinutost zbog pristupa primijenjenog u reviziji VFO-a prema kojem bi neto povećanje u naslovu 6. iznosilo samo 3,1 milijardu EUR, dok će se ostalih 4,5 milijardi EUR pokriti preraspodjelom u tom naslovu; zabrinut je zbog mogućnosti da ne bude dovoljno opozvanih sredstava da se potonje doista i ostvari; ističe da su dostatna financijska sredstva ključna za vjerodostojno djelovanje EU-a kao snažnijeg,

odlučnijeg i strateški usmjerenijeg aktera na svjetskoj sceni;

7. napominje da je Komisija predstavila prijedlog proračuna u iznosu od 16 258 milijuna EUR, što je blizu gornje granice VFO-a u naslovu 6., s preostalom raspoloživom razlikom u iznosu od 44,8 milijuna EUR; nadalje napominje da je Vijeće povećalo proračun za humanitarnu pomoć za 30 milijuna EUR, no smatra da taj iznos neće biti dostatan za odgovor kako na nove tako i na krize koje su u tijeku; podsjeća da je Parlament od samog početka smatrao da gornja granica VFO-a u naslovu 6. nije dovoljna s obzirom na geopolitičke potrebe;
8. žali zbog toga što, uz iznimku južnog susjedstva, Komisija i Vijeće predviđaju smanjenja obveza za sve geografske omotnice u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju; u tom kontekstu sa zabrinutošću primjećuje smanjenja za istočno susjedstvo u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI), za koji je do kraja ovog VFO-a izdvojeno 150 milijuna EUR premalo; stoga smatra da je u proračunu Unije za 2025. potrebno povećati tu proračunsku liniju za 50 milijuna EUR; naglašava da dodatna potpora povezana s novim prijetnjama ne bi smjela biti nauštrb aktualnih i dugoročnih geopolitičkih izazova diljem svijeta, a posebno u Africi, Latinskoj Americi i na Karibima; ističe da je dobro financiran NDICI ključan kako bi se EU smatrao pouzdanim partnerom te kako bi se suprotstavio utjecaju drugih globalnih sila; nadalje, podsjeća da u kontekstu rastućih kršenja ljudskih prava i demokratskih vrijednosti diljem svijeta, kao i slabljenja zaštite demokratskih institucija i smanjenja prostora za djelovanje civilnog društva, EU mora računati na snažan proračun za Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju;
9. ističe da je u kontekstu aktualnih dinamičnih geopolitičkih okolnosti i sve veće globalne nestabilnosti jedan od europskih prioriteta zaštita vanjskih granica EU-a; stoga je dosljedan i pouzdan proračun Frontexa iznimno važan kako bi se na odgovarajući način odgovorilo na potrebu za sveobuhvatnim upravljanjem granicama EU-a;
10. smatra da su potrebna daljnja ciljana povećanja proračuna za područja kao što su digitalna diplomacija i kibernetička sigurnost, borba protiv stranog upletanja i dezinformiranja, razvoj kapaciteta, proširenje, promatranje izbora, nuklearna sigurnost, društveni i okolišni izazovi, potpora organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava, rješavanje temeljnih uzroka migracija i poticanje ulaganja privatnog sektora; u tom pogledu poziva na primjenu instrumenata fleksibilnosti, kao što je jedinstveni instrument za razliku do gornje granice;
11. smatra da bi trebalo dodatno ojačati resurse i alate za digitalnu diplomaciju i primjenu umjetne inteligencije u vanjskom djelovanju EU-a te sigurnosti i obrani; naglašava da je u vremenima brzog tehnološkog napretka i geopolitičkog natjecanja vodeća uloga EU-a u tim područjima ključna za njegovu relevantnost i otpornost; ističe da je ključno istražiti nove načine suradnje s trećim zemljama u tom pogledu i stvoriti platforme za prijenos znanja i zajedničko stvaranje;
12. naglašava da, u kontekstu rata u Ukrajini, Rusija provodi sofisticirane kampanje lažnih vijesti u ranjivim zemljama, uključujući neke koje su usred izbornih procesa, te iskorištava digitalne platforme za poticanje mržnje prema EU-u; ističe da je Republika

Moldova, koja je ključna zemlja za europsku sigurnost, relevantan primjer takve situacije; smatra da bi preostala razlika od 44,8 milijuna EUR mogla poslužiti u kontekstu potrebe za borbom protiv kampanja dezinformiranja u istočnom susjedstvu;

13. apelira na reviziju financijske pomoći EU-a zemljama koje podupiru i ne osuđuju rusku ratnu agresiju na Ukrajinu, koje ne poštuju svoje međunarodne obveze, uključujući obveze prema Međunarodnom kaznenom sudu, i koje pomažu Rusiji da izbjegne sankcije EU-a;
14. apelira na Visokog predstavnika/potpredsjednika Komisije i Komisiju da udruže snage kako bi udvostručili sredstva za izgradnju mira, sprečavanje sukoba, posredovanje i pomirenje;
15. ističe potrebu za povećanjem dodijeljenih sredstava za vojnu mobilnost u proračunu za 2025.;
16. ističe važnost povećanja financijskih sredstava za dodatno stalno zaposleno osoblje za uključivanje i racionalizaciju borbe protiv zlonamjernog upletanja i dezinformacija te učinkovit institucijski ustroj unutar EU-a, primjerice za provedbu struktura utvrđenih u nedavno usvojenom izvješću posebnog odbora INGE, uključujući posebnu radnu skupinu ESVD-a Strat Com Far East, radnu skupinu Komisije i Europski centar za prijetnje upletanja i integritet informacija;
17. ustraje u tome da bi „zelenu diplomaciju” i zelenu tranziciju, kao jedan od prioriteta EU-a, trebalo ojačati u pogledu trećih zemalja u okviru vanjskog djelovanja EU-a; ističe da je potrebno razmotriti nove načine i resurse za suradnju s trećim zemljama u tom pogledu; ističe njezinu ključnu ulogu u poštovanju međunarodnih obveza i multilateralizma;
18. uviđa da je i dalje potrebno 2025. povećati financijsku potporu EU-a UNRWA-i zbog kritične financijske situacije u kojoj se ta agencija nalazi, koja joj ugrožava sposobnost učinkovitog ispunjenja svoje važne uloge; ponovno ističe važnost pružanja pomoći agenciji UNRWA jer je ona središnja sastavnica strategije EU-a za promicanje sigurnosti, stabilnosti i razvoja na Bliskom istoku te njezine ključne i nezamjenjive uloge u ublažavanju ljudske patnje u Gazi; stoga poziva na povećanje financijske potpore EU-a agenciji UNRWA za 60 milijuna EUR u 2025., pod uvjetom da se isplaćuje na transparentan i kontroliran način, kako bi ona mogla nastaviti pružati ključne usluge milijunima palestinskih izbjeglica; pozdravlja nove mjere na koje se UNRWA obvezala Europskoj komisiji u ožujku 2024. u pogledu jačanja neutralnosti i nadzora s obzirom na optužbe da su njezini zaposlenici možda sudjelovali u terorističkim napadima u Izraelu u listopadu 2023.; naglašava, međutim, da se u „Izvješću Colonna” koje je naručio UN ističe da je UNRWA već uspostavila brojne mehanizme i postupke za osiguravanje neutralnosti; napominje da bi u budućnosti mogle biti potrebne dodatne mjere;
19. ističe potrebu za dostatnim i dosljednim financiranjem provedbe načela Strategije EU-a za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025., uključujući promicanje osnaživanja žena i rodne ravnopravnosti u međunarodnim partnerstvima, u dijalozima s trećim zemljama i u trgovinskoj politici EU-a;

20. naglašava da su zaštita i promicanje ljudskih prava na globalnoj razini u središtu vanjskog djelovanja EU-a; u tom kontekstu ponavlja da je potrebno povećati sredstva za financiranje potpore ljudskim pravima diljem svijeta, posebno u slučajevima zatvaranja građanskih prostora, s posebnim naglaskom na zaštiti boraca za ljudska prava i novinara koji su izloženi riziku;
21. smatra da je hitno potrebno znatno povećati potporu trećim zemljama u borbi protiv klimatskih promjena; naglašava da bi proračun Unije za 2025. trebao biti usklađen s ambicijama Unije da postane klimatski neutralna najkasnije do 2050. te s njezinim međunarodnim obvezama, te da bi trebao znatno doprinijeti provedbi europskog zelenog plana; naglašava da je potrebno osigurati dosljednost između financiranja u području klime i biološke raznolikosti te poziva Komisiju da prilikom predstavljanja nacrtu proračuna objavi iznose i udjele rashoda koji će pridonijeti postizanju obaju ciljeva po programu; naglašava hitnu potrebu da se osigura poštovanje načela „nenanošenja bitne štete” u cijelom proračunu i da se bez nepotrebne odgode poduzmu potrebne korektivne mjere ako i kada to bude potrebno;
22. ističe da je Europska služba za vanjsko djelovanje strukturno nedovoljno financirana i da se na nju ne bi trebala primjenjivati ista ograničenja kao na druge institucije u pogledu pristupa administrativnom proračunu; ističe sve veće odgovornosti koje institucije EU-a povjeravaju ESVD-u; napominje da se zahtjevi za instituciju sa 145 diplomatskih misija i ureda diljem svijeta bitno razlikuju od zahtjeva za institucije koje djeluju na jednoj lokaciji; svjestan je da nedjelovanje u pogledu rješavanja trenutačne proračunske situacije ESVD-a može ozbiljno utjecati na vanjsko djelovanje EU-a i njegove odnose s trećim zemljama; nadalje ističe da je potrebno da ESVD razvije i provoditi ciljane postupke zapošljavanja, posebno uzimajući u obzir trenutačno nedovoljno zastupljene skupine u smislu geografske ravnoteže, spola i manjina; ističe da bi dodatna sredstva trebala biti popraćena povećanom razmjenom informacija između ESVD-a i Europskog parlamenta, među ostalim tijekom geopolitičkog dijaloga na visokoj razini u okviru instrumenta NDICI – Globalna Europa i sastanaka zatvorenih za javnost u Odboru za vanjske poslove;
23. naglašava da, s obzirom na sve veće geopolitičke izazove i krize diljem svijeta, EU mora moći računati na potrebne informacije iz prve ruke o globalnim pitanjima izvan njegovih granica; u tom smislu poziva na jačanje EU INTCEN-a, Centra za odgovor na krizne situacije ESVD-a i SatCena povećanjem njihova osoblja i financijskih resursa, kao i kapaciteta;
24. napominje da povećanje rashoda za vanjsko djelovanje mora biti popraćeno jačanjem okvira za praćenje i borbu protiv korupcije; poziva Komisiju da u skladu s preporukama Europskog revizorskog suda poveća razinu standardizacije i transparentnosti rashoda za vanjsko djelovanje;
25. naglašava potrebu za usklađenošću, odgovornošću i učinkovitošću financiranja vanjskog djelovanja EU-a; poziva na veću transparentnost i demokratski nadzor financiranja instrumenata za vanjsko financiranje uz pomoć strateškog upravljanja Parlamenta i intenzivnijeg geopolitičkog dijaloga između Parlamenta i Komisije;
26. ustraje u povećanju proračuna za djelovanja u okviru ZVSP-a i druge odgovarajuće

instrumente za odgovor na sukobe i krize kako bi se aktivnosti i kapaciteti EU-a u potpunosti uskladili s trenutačnim izazovima i sukobima diljem svijeta;

27. ističe da ESVD, s obzirom na sve veće kibernetičke prijetnje/napade iz trećih zemalja i od strane njihovih saveznika, mora moći računati na snažne informatičke sustave i sigurnosne protokole kojima se osigurava snažna zaštita informacija i „obavještajnih podataka” s kojima rade delegacije EU-a i sjedište ESVD-a;
28. poziva da se zajamči da delegacije EU-a imaju kontaktnu točku za sprječavanje i rješavanje sukoba te izgradnju mira; poziva da se osigura da delegacije EU-a, a posebno navedene kontaktne točke, kontinuirano pružaju informacije na terenu sustavu EU-a za rano upozoravanje na sukobe, EU INTCEN-u i Centru za odgovor na krizne situacije ESVD-a;
29. naglašava da je potrebno dodijeliti potrebna sredstva odjelu ESVD-a za stratešku komunikaciju i predviđanja s obzirom na potrebu da EU poveća svoja ulaganja u javnu i kulturnu diplomaciju i komunikacijske napore;
30. čvrsto vjeruje da je potrebno znatno povećati humanitarnu pomoć i odrediti jasne ciljeve u pogledu vladavine prava i upravljanja kako bi Unija mogla odgovoriti kako na nove tako i na krize koje su u tijeku te na dosad nezabilježene globalne humanitarne potrebe, koje su pogoršane ratom u Ukrajini i njegovim globalnim gospodarskim posljedicama, posebno u pogledu nesigurnosti opskrbe hranom;
31. poziva Komisiju da poboljša dosljednost, učinkovitost i transparentnost pretpristupne pomoći te da tako jasno uzme u obzir prioritete u temeljnim područjima pri dodjeli sredstava iz instrumenta IPA III; posebno poziva na uvođenje strože i provedivije odgovornosti u pogledu potrošnje te na poboljšanje cjelokupnog ciklusa isplata, provedbe i nadzora pretpristupnog financiranja, uz primjenu strogih uvjeta, među ostalim u provedbi Gospodarskog i investicijskog plana i Novog plana rasta za zapadni Balkan; podsjeća da se potpora i pomoć EU-a zemljama proširenja moraju prilagoditi ili čak obustaviti u slučaju znatnog nazadovanja ili trajnog nedostatka napretka u području „temeljnih pitanja”, posebno u području vladavine prava i temeljnih prava; naglašava da je za prioritet potrebno postaviti usklađivanja zemalja pristupnica sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a i uzeti to u obzir pri razmatranju bilo kakvog financiranja kako bi se osiguralo da je to financiranje u potpunosti u skladu sa strateškim ciljevima i interesima EU-a;
32. smatra da bi trebalo osigurati dostatna odobrena sredstva za proračunsku liniju za tursku zajednicu na Cipru kako bi se odlučno doprinijelo nastavku i jačanju misije Odbora za nestale osobe na Cipru te pružila potpora Tehničkom odboru za kulturnu baštinu dviju zajednica;
33. ističe da su za proračun i rashode EU-a potrebni posebni pokazatelji koji se odnose na djecu kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri predstojeći proračun, kao i budući proračuni, konkretno utječu na sadašnje i buduće generacije djece;
34. naglašava da bi EU trebao dati prednost ulaganjima u osposobljavanje službenika graničnog nadzora i policije o postupcima koji se temelje na pravima djece te da bi trebao podupirati ključne usluge prilagođene djeci, kao što su zaštita, obrazovanje i

zdravlje.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	30.9.2024
Rezultat konačnog glasovanja	+: 41 -: 15 0: 8
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Mika Aaltola, Lucia Annunziata, Petras Auštrevičius, Dan Barna, Robert Biedroń, Adam Bielan, Marc Botenga, Helmut Brandstätter, Sebastião Bugalho, Tobias Cremer, Danilo Della Valle, Elio Di Rupo, Michael Gahler, Kinga Gál, Geadis Geadis, Raphaël Glucksmann, Christophe Gomart, Bernard Guetta, Rima Hassan, Hana Jalloul Muro, Sandra Kalniete, Ondřej Kolář, Vilis Krištopans, Nathalie Loiseau, Antonio López-Istúriz White, Jaak Madison, Claudiu Manda, Marion Maréchal, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Arkadiusz Mularczyk, Hannah Neumann, Leoluca Orlando, Urmas Paet, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Mounir Satouri, Alexander Sell, Willy Søvndal, Davor Ivo Stier, Sebastiaan Stöteler, Stanislav Stoyanov, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, António Tânger Corrêa, Marta Temido, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Sebastian Tynkkynen, Roberto Vannacci, Hilde Vautmans, Željana Zovko
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Carlo Fidanza, Tomasz Froelich, András László, Ana Miguel Pedro, Tineke Strik, Marco Tarquinio, Ingeborg Ter Laak, Ivaylo Valchev, Marko Vešligaj, Thomas Waitz
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 216. st. 7. Poslovnika	Krzysztof Brejza, Jüri Ratas, Bert-Jan Ruissen

**POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE
U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE**

41	+
PPE	Mika Aaltola, Krzysztof Brejza, Sebastião Bugalho, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Ondřej Kolář, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Ana Miguel Pedro, Jüri Ratas, Davor Ivo Stier, Ingeborg Ter Laak, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Dan Barna, Helmut Brandstätter, Bernard Guetta, Nathalie Loiseau, Urmas Paet, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Hilde Vautmans
S&D	Lucia Annunziata, Robert Biedroń, Tobias Cremer, Elio Di Rupo, Raphaël Glucksmann, Hana Jalloul Muro, Claudiu Manda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Marco Tarquinio, Marta Temido, Marko Vešligaj
Verts/ALE	Hannah Neumann, Leoluca Orlando, Mounir Satouri, Villy Søvnal, Tineke Strik, Thomas Waitz

15	-
ECR	Marion Maréchal
ESN	Tomasz Froelich, Alexander Sell, Stanislav Stoyanov
PfE	Kíngá Gál, Vilis Krištopans, András László, Sebastian Stötelet, António Tânger Corrêa, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Roberto Vannacci
The Left	Marc Botenga, Danilo Della Valle, Rima Hassan

8	0
ECR	Adam Bielan, Carlo Fidanza, Geadis Geadis, Jaak Madison, Arkadiusz Mularczyk, Bert-Jan Ruissen, Sebastian Tynkkynen, Ivaylo Valchev

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

9.9.2024

MIŠLJENJE ODBORA ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ

upućeno Odboru za proračune

Opći proračun Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi
(2024/0176(BUD))

Izvjestitelj za mišljenje: Daniel Buda

MIŠLJENJE

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj poziva Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. prima na znanje iznos od 53,75 milijardi EUR u obvezama i 51,12 milijardi EUR u plaćanjima za poljoprivredu; žali zbog smanjenja u odnosu na 2024. te traži povećanje proračuna i stratešku provedbu s obzirom na klimatske, okolišne i političke izazove s kojima će se poljoprivredni sektor i ruralne zajednice suočiti 2025., kao što su utjecaj uvoza iz trećih zemalja bez zrcalnih klauzula, sve veći ulazni troškovi, ekstremni nepovoljni vremenski uvjeti i česta šteta koju uzrokuju bolesti životinja; naglašava da je povećanje proračuna opravdano jer su poljoprivrednici ključni akteri u borbi protiv klimatskih promjena; podsjeća da je dugoročna otpornost poljoprivrede narušena kumulativnim inflacijskim pritiskom na poljoprivredne inpute, koji je posebno potaknut uzastopnim posljedicama pandemije bolesti COVID-19 i rata u Ukrajini;
2. podsjeća na ciljeve iz članka 39. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, koji uključuju povećanje poljoprivredne produktivnosti promicanjem tehničkog napretka, jamčenje primjerenog životnog standarda za poljoprivrednike i jamčenje sigurnosti opskrbe hranom;
3. smatra da je primjereno da navedeni ciljevi primarnog prava EU-a budu izričito i prominentno istaknuti u uvodu naslova 3. u Općem uvodu proračuna za 2025.;
4. napominje da potrošnja u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) znatno premašuje ciljeve uključivanja klimatskih pitanja i biološke raznolikosti te traži da se taj višak iskoristi za dodjelu sredstava koja izravno doprinose primarnim ciljevima ZPP-a;
5. podsjeća da su poljoprivrednici i ruralne zajednice ključni akteri u pružanju visokokvalitetne cjenovno pristupačne hrane i očuvanju ruralnih područja, posebno njihove gospodarske privlačnosti; ističe ulogu poljoprivrede u postizanju ciljeva Unije u pogledu sigurnosti opskrbe hranom, održivog rasta, socijalne uključenosti, prilagodbe klimatskim promjenama i borbe protiv njih te diversifikacije poljoprivredne proizvodnje, očuvanja biološke raznolikosti i razvoja lokalnih gospodarstava; naglašava

da bi proračun za 2025. trebao biti usklađen s međunarodnim obvezama Unije;

6. naglašava da se osobe koje žive u ruralnim područjima, uključujući poljoprivrednike, suočavaju s posebnim izazovima u području mentalnog zdravlja povezanima s rizikom od isključivanja i nedostatka pristupa uslugama mentalnog zdravlja, pri čemu su stope samoubojstva među poljoprivrednicima u nekim državama članicama 20 % više od nacionalnog prosjeka; stoga poziva na to da se potpora za mentalno zdravlje poljoprivrednika posebno integrira u poljoprivredne politike EU-a pružanjem dugoročnog financiranja;
7. žali zbog aktualnih negativnih kaskadnih učinaka ruskog rata protiv Ukrajine na poljoprivredu i sve poljoprivrednike u Uniji, posebice na one u državama članicama koje graniče s Ukrajinom, poput visokih cijena sirovina, inflacije ili poremećaja na tržištu te poteškoća u monetiziranju poljoprivredno-prehrambenih proizvoda; poziva Komisiju i države članice da u skladu s tim prilagode svoje financiranje; naglašava hitnu potrebu za dodatnim bolje financiranim instrumentima za upravljanje krizama i konkretnim mjerama za rješavanje poremećaja na tržištu; podsjeća da, iako je stalna potpora Ukrajini ključna za osiguravanje globalne sigurnosti opskrbe hranom, konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava u Uniji ne bi trebala biti ugrožena; pozdravlja činjenicu da je Komisija primijenila zaštitne mjere za proizvode kao što su šećer, jaja, zob i prekrupa;
8. naglašava da deflator od 2 % za VFO ne nadoknađuje gubitak vrijednosti povezan s inflacijom; primjećuje da se realni iznos izravnih plaćanja znatno smanjio zbog inflacije, dok se administrativno opterećenje poljoprivrednika povećalo zbog nagomilavanja ograničenja, obveza i birokracije; u tom pogledu ističe činjenicu da je proračun ZPP-a u VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. već manji u realnim iznosima nego u prethodnom razdoblju planiranja; ističe da bi se u pripremi sljedećeg VFO-a trebali otkloniti svi ti nedostaci;
9. žali zbog toga što Komisija nije primijenila isti deflator od 2 % na dodjelu proračunskih sredstava za programe opcija koje se posebno odnose na udaljenost i izoliranost (POSEI); naglašava ključnu važnost programa POSEI za održavanje poljoprivredne djelatnosti te opskrbu hranom i poljoprivrednim proizvodima u najudaljenijim regijama; žali zbog toga što se nije provela revizija tog programa u pogledu razina potpore kako bi im se osigurala potrebna financijska sredstva, što je dodatno pogoršano činjenicom da njihova odobrena sredstva nisu ažurirana inflacijom, što je dovelo do znatnih stvarnih gubitaka; poziva na povećanje iznosa dodijeljenog fondovima POSEI kako bi se pokrilo povećanje troškova proizvodnje i inflacije u posljednjih nekoliko godina, čime bi se očuvala održivost poljoprivrede u najudaljenijim regijama;
10. žali zbog smanjenja proračuna EFJP-a u reviziji VFO-a u sredini razdoblja od 440 milijuna EUR za sljedeće tri godine; posebno žali zbog rezova u promicanju poljoprivrednih proizvoda i predlaže da se bilo kakva dostupnost utvrđena u okviru posebne gornje granice EFJP-a u vrijeme pisma izmjene iskoristi za ublažavanje takvih rezova jačanjem elemenata koje je trebalo smanjiti ili strogo ograničiti, posebno promotivnim programima u kojima sudjeluje više korisnika i tehničkom potporom za provedbu ZPP-a jer se tim programima povećava osviještenost i priznavanje sustava kvalitete Unije, kao i konkurentnost poljoprivrednih proizvoda Unije jasnim

olakšavanjem pristupa proizvođača iz Unije tržištima trećih zemalja, posebno za visokokvalitetne i visokovrijedne proizvode; poziva na održavanje uključivog i snažnog proračuna za politiku promocije barem na razini iz 2024. kako bi se osiguralo da se tom politikom i dalje podupiru svi poljoprivredni sektori, jamči konkurentnost poljoprivrede i naša prehrambena neovisnost te kako bi se omogućilo stvaranje novih međunarodnih tržišta za poljoprivredne proizvode iz Unije; ističe sve veće zanimanje za programe promocije 2024., u kojem se povećao broj prijava projekata; želi da se više sredstava dodijeli za promicanje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i inicijativa Unije za obrazovanje o hrani, s posebnim naglaskom na programe namijenjene mladim građanima za povećanu potrošnju voća i povrća, ponovno potvrđujući važnost programa Unije za distribuciju voća, povrća i mlijeka u školama te u tom pogledu poziva države članice da u potpunosti iskoriste taj program; poziva na znatno povećanje proračuna ZPP-a u sljedećem VFO-u kako bi se zajamčila sigurnost i stabilnost opskrbe hranom i pravedni prihodi za poljoprivrednike;

11. pozdravlja nedavni paket za pojednostavnjenje ZPP-a i primjećuje da on nema utjecaja na proračun; ističe da mjere pojednostavnjenja moraju biti početna točka za sljedeću reformu ZPP-a; prima na znanje važnost nastavka tog paketa do kraja tekućeg programskog razdoblja te donošenje dodatnih mjera i osiguranje dodatnih resursa za rješavanje uzroka nezadovoljstva poljoprivrednika diljem Unije, s naglaskom na jačanju njihova položaja u poljoprivredno-prehrambenom vrijednosnom lancu; u tom kontekstu podsjeća da su poljoprivrednici strukturno u ranjivom položaju u lancu vrijednosti i naglašava da je poboljšanje njihova položaja ključan uvjet za povećanje prihoda poljoprivrednika i za pomoć u suočavanju s posljedicama klimatskih promjena, posebno u pogledu njihova ublažavanja i prilagodbe; poziva na povećanje proračuna za ulaganja u distribucijske mreže poljoprivrednih proizvođača kako bi se riješilo pitanje špekulacija poljoprivrednim proizvodima, kao i na reviziju Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća¹ kako bi se osiguralo da poljoprivrednici dobiju svoj pravedan udio u konačnoj cijeni koju potrošač plaća za hranu; ističe potrebu za pružanjem potpore poljoprivrednicima u provedbi novih obveza povezanih, među ostalim, s mjerama u području biološke raznolikosti i klime, uključujući posebna sredstva i odgovarajuće financiranje savjetodavnih usluga;
12. ističe da mladi poljoprivrednici imaju potencijal biti pokretači održive poljoprivrede; stoga poziva na jačanje mjera potpore i povećanje proračuna za mlade i nove poljoprivrednike, uključujući poduzetnice, te na poboljšanje njihova pristupa zemljištu i kreditima, kao i na olakšavanje prijenosa znanja sa starijih osoba na mlađe generacije kako bi se povećalo povjerenje mladih u pokretanje poljoprivredne djelatnosti; u tom pogledu pozdravlja činjenicu da je Komisija u predstojećoj reformi ZPP-a dala prednost povećanju pristupa zemljištu za mlade poljoprivrednike jer je dobivanje pristupa zemljištu jedna od glavnih prepreka za mlade koji pokušavaju ući u poljoprivredni sektor; poziva na smanjenje birokratskih mjera u pristupu sredstvima Unije kako bi se osigurala generacijska obnova; podsjeća na važnost toga da se mladim poljoprivrednicima omogući pristup kvalitetnim mogućnostima osposobljavanja i traži veću uključenost žena putem ciljanih programa financiranja, kao i pravnih i političkih

¹ Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (*SL L 111, 25.4.2019., str. 59., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0633>*).

mjera za povećanje njihova pristupa toj profesiji;

13. podsjeća na važnost financiranja EPFRR-a u ruralnim područjima, ne samo za poljoprivrednike, već i za druge ruralne aktere koji podupiru poljoprivrednike; podsjeća da je i za 2025. potreban snažan proračun za te mjere; ističe središnju ulogu inicijativa lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice u obnovi i održavanju živih i uspješnih lokalnih ruralnih gospodarstava te potrebu da se zadrži dostatna razina financiranja za program LEADER; poziva države članice da u potpunosti iskoriste kapacitete LEADER-a;
14. prima na znanje iznos od 450 milijuna EUR za pričuvu za poljoprivredu i podsjeća da je 2024. bilo potrebno 516,5 milijuna EUR; poziva Komisiju da dodijeli odgovarajuća i dosljedna sredstva za pričuvu za poljoprivredu kako bi se ublažio gospodarski učinak klimatskih promjena na poljoprivredna gospodarstva i zaštitila sigurnost opskrbe hranom i autonomija opskrbe hranom, istodobno osiguravajući da to ne utječe na izravna plaćanja i istražujući mogućnost mobilizacije sredstava izvan ZPP-a, kao i dopuštajući korištenje razlika do gornje granice za financiranje te pričuve; ističe da je pričuva za poljoprivredu prvi put upotrijebljena tek 2022. i da je od tada postala sve rašireniji alat; ustraje na ulozi Parlamenta u korištenju pričuve i poziva Komisiju da pri dodjeli sredstava slijedi objektivne i transparentne kriterije;
15. naglašava potrebu za pravednom raspodjelom potpore u okviru ZPP-a među državama članicama i unutar njih;
16. naglašava potrebu za pravednom raspodjelom potpore u okviru ZPP-a kako bi se osiguralo da se njegovo financiranje pošteno raspodijeli između malih, srednjih i velikih poduzeća jer su manja i srednja poljoprivredna gospodarstva osjetljivija na fluktuacije tržišta, krize i inflaciju;
17. poziva na povećanje proračuna za istraživanje u području poljoprivrede u okviru programa Obzor Europa; naglašava ključnu ulogu inovacija za konkurentniju i održiviju poljoprivredu, kao i važnost digitalne transformacije u poljoprivredi i ruralnim područjima kako bi se omogućili precizniji, učinkovitiji i održiviji poljoprivredni sustavi u Uniji te povećala privlačnost radnih mjesta u poljoprivredi i ruralnim zajednicama za mlađe generacije i potaknuo turizam; skreće pozornost na važnost financiranja istraživanja i razvoja biotehnoloških tehnologija s obzirom na predstojeće propise, kao što su nove tehnike uređivanja genoma, čime se osigurava vodeći položaj Unije u poljoprivrednim inovacijama i njezina dugoročna globalna konkurentnost, istodobno doprinoseći cilju strateške autonomije Unije, kako je prepoznato u političkim smjernicama za sljedeću Komisiju; naglašava potrebu za ulaganjem u rješenja za preciznu poljoprivredu kao što su robotika, pametni vodni sustavi ili bespilotne letjelice kojima se može povećati konkurentnost i produktivnost poljoprivrednih gospodarstava, a da se pritom ne zaboravi integrirana zaštita bilja kako bi se optimizirala produktivnost uz istodobno smanjenje ulaznih resursa, troškova i emisija; naglašava da poljoprivrednici moraju biti uključeni u istraživanje i podsjeća na važnost osiguravanja da rezultati istraživanja dostignu razinu poljoprivrednih gospodarstava i da se pretvore u dostupne savjetodavne službe za poljoprivredna gospodarstva; ističe ulogu jačih sustava znanja i inovacija u poljoprivredi, kao i sustava podataka o održivosti poljoprivrednih gospodarstava u poticanju inovacijskih projekata i širenju njihove uporabe;

18. naglašava da je potrebno pronaći dugoročne mjere potpore za smanjenje učinka klimatskih promjena uz istodobno bolje rješavanje, s pomoću odgovarajućeg financiranja i specijaliziranih instrumenata za poljoprivrednike, učinka poplava, suša i šumskih požara, kao i drugih opasnosti povezanih s klimom na primarnu proizvodnju, sigurnost opskrbe hranom i prihode poljoprivrednika, koji su ključni za otpornost poljoprivrednog sektora; ističe nedosljednost između cilja Komisije u pogledu zaštite velikih zvijeri i istodobnog podupiranja ekstenzivne ispaše stoke; podsjeća da bi državama članicama trebalo staviti na raspolaganje dostatna sredstva putem namjenskog fonda kako bi se poljoprivrednicima omogućilo da zaštite svoju stoku i na odgovarajući način nadoknade gubitke uzrokovane divljom faunom i velikim zvijerima;
19. naglašava da su upravljanje vodnim resursima i njihova dostupnost ključni za konkurentnost poljoprivrede Unije; ističe važnost struktura za upravljanje vodama i njihove upotrebe od strane poljoprivrednika kako bi im se olakšao pristup vodi; naglašava da je pristup sredstvima EU-a za objekte za skladištenje vode i dalje otežan iako oni poljoprivrednicima mogu pomoći da imaju pristup vodi u suhim razdobljima te povećaju produktivnost i prinose; naglašava da je ta infrastruktura višenamjenska i ključna za pružanje potpore poljoprivrednicima, ali i obavljanje drugih funkcija kao što su stvaranje zaliha vode za borbu protiv šumskih požara, turizam te rezervoari biološke raznolikosti ili rezervoari pitke vode, posebno u velikim aglomeracijama; poziva na uklanjanje pravnih i administrativnih prepreka Unije i nacionalnih pravnih i administrativnih prepreka, posebno onih iz ZPP-a, koje sprečavaju pristup javnim sredstvima za izgradnju tih infrastruktura; potiče stvaranje javno-privatnih partnerstava za razvoj takve infrastrukture u EU-u; naglašava stratešku ulogu poljoprivrednika i ruralnih zajednica u područjima s visokim seizmičkim i hidrogeološkim rizikom kojima je potrebna posebna potpora iz ZPP-a, kao i na malim otocima; podsjeća da je potrebno povećati otpornost vode i sposobnost prilagodbe te mjere potpore kako bi se ublažila prijetnja koju klimatske promjene predstavljaju za poljoprivredne sustave; poziva na donošenje europskog plana o upotrebi, ponovnoj upotrebi i skladištenju vode te pametnom dijeljenju i očuvanju kvalitete vode koji bi se financirao na odgovarajući način.
20. poziva na odgovarajuća ulaganja kako bi se olakšao prijelaz na održivije poljoprivredne prakse putem inovacija i ulaganja, bez smanjenja europske poljoprivredne proizvodnje i uz izbjegavanje situacije u kojoj se europski poljoprivrednici suočavaju s nepravednom konkurencijom u pogledu uvoza koji ne zadovoljava standarde Unije; podsjeća da u tom pogledu sporazumi o slobodnoj trgovini mogu predstavljati velik izazov za poljoprivrednike iz Unije ako ne zadovoljavaju te standarde te poziva na uključivanje konkretnih zrcalnih klauzula i financijskih odredbi u proračun Unije kako bi se pružila potrebna potpora poljoprivrednicima u Uniji koji se suočavaju s očekivanim gubitkom konkurentnosti zbog potencijalne buduće provedbe trgovinskih sporazuma; ističe da je potrebno osigurati jednake uvjete za europske proizvođače i proizvođače iz trećih zemalja;
21. inzistira na tome da bi svi prihodi u proračunu Unije koji proizlaze iz namjenskih prihoda ili sredstava vraćenih zbog nepravilnosti do kojih je došlo u području poljoprivrede trebali ostati pod poljoprivrednom komponentom naslova 3.;
22. traži od Komisije da nijedan fond za zaštitu okoliša u budućnosti ne uključuje

financijska sredstva prebačena sa ZPP-a;

23. poziva države članice da pruže veću potporu zadružnom sektoru, posebno promicanjem i poticanjem osnivanja i razvoja poljoprivrednih zadruga;
24. sa zabrinutošću napominje da su troškovi proizvodnje poljoprivrednih proizvoda sve češće viši od prodajne cijene;
25. naglašava da bi trebalo staviti na raspolaganje dovoljno sredstava za potporu državama članicama u učinkovitom suzbijanju prenosivih bolesti životinja kao što su ptičja gripa ili afrička svinjska kuga;
26. potiče države članice da razviju instrumente jamstva za poljoprivredne kredite kako bi se poljoprivrednicima, poljoprivrednim udruženjima te malim i srednjim poduzećima omogućio lakši pristup sigurnom, dosljednom i predvidljivom radnom kapitalu;
27. naglašava da dostupnost hrane i prihodi poljoprivrednika i dalje predstavljaju veliku zabrinutost te poziva Komisiju da ih u budućnosti uzme u obzir;
28. poziva Komisiju i države članice da se usredotoče na projekte kojima se promiče i poboljšava očuvanje postojećih radnih mjesta u poljoprivrednom sektoru i otvaranje kvalitetnih radnih mjesta s punim pravima, stabilnom i pravednom plaćom i pristojnim radnim uvjetima, uključujući zdravlje i sigurnost na radu, kao i na učinkovitu i odlučnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti u ruralnim područjima.

**PRIOLOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ PRIMIO INFORMACIJE**

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku izvjestitelj za mišljenje izjavljuje da je tijekom pripreme mišljenja, prije njegova usvajanja u odboru, primio informacije od sljedećih subjekata ili osoba:

Subjekt i/ili osoba
Copa-Cogeca

Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestitelja za mišljenje.

Ako su fizičke osobe na popisu navedene imenom, funkcijom ili imenom i funkcijom, izvjestitelj za mišljenje izjavljuje da je tim fizičkim osobama dostavio Obavijest Europskog parlamenta o zaštiti podataka br. 484 (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>), u kojoj se navode uvjeti za obradu njihovih osobnih podataka i prava povezana s tom obradom.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	4.9.2024
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 37 - : 6 0 : 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Arno Bausemer, Sergio Berlato, Stefano Bonaccini, Mireia Borrás Pabón, Daniel Buda, Waldemar Buda, Gheorghe Cărciu, Asger Christensen, Barry Cowen, Carmen Crespo Díaz, Valérie Deloge, Salvatore De Meo, Paulo Do Nascimento Cabral, Herbert Dorfmann, Sebastian Everding, Luke Ming Flanagan, Maria Grapini, Martin Häusling, Céline Imart, Elsi Katainen, Stefan Köhler, Camilla Laureti, Norbert Lins, Cristina Maestre, Dario Nardella, Maria Noichl, Gilles Pennelle, Alvis Pérez, André Rodrigues, Katarína Roth Nevedalová, Bert-Jan Ruissen, Arash Saeidi, Eric Sargiacomo, Christine Singer, Raffaele Stancanelli, Anna Strolenberg, Pekka Toveri, Jessika Van Leeuwen, Veronika Vrecionová, Thomas Waitz, Maria Walsh
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Wouter Beke, Benoit Cassart, Esther Herranz Garcia, Ilia Lazarov, Nicolae Ștefănuță, Francesco Ventola

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

37	+
ECR	Sergio Berlato, Waldemar Buda, Bert-Jan Ruissen, Francesco Ventola, Veronika Vrecionová
NI	Katarína Roth Neveďalová
PPE	Wouter Beke, Daniel Buda, Carmen Crespo Díaz, Salvatore De Meo, Paulo Do Nascimento Cabral, Herbert Dorfmann, Esther Herranz García, Céline Imart, Stefan Köhler, Ilia Lazarov, Norbert Lins, Pekka Toveri, Jessica Van Leeuwen, Maria Walsh
PfE	Mireia Borrás Pabón, Valérie Deloge, Gilles Pennelle, Raffaele Stancanelli
Renew	Benoit Cassart, Asger Christensen, Barry Cowen, Elsi Katainen, Christine Singer
S&D	Stefano Bonaccini, Gheorghe Cărciu, Maria Grapini, Camilla Laureti, Cristina Maestre, Dario Nardella, André Rodrigues, Eric Sargiacomo

6	-
The Left	Sebastian Everding, Arash Saeidi
Verts/ALE	Martin Häusling, Nicolae Ștefănuță, Anna Strolenberg, Thomas Waitz

3	0
ESN	Arno Bausemer
S&D	Maria Noichl
The Left	Luke Ming Flanagan

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

6.9.2024

MIŠLJENJE ODBORA ZA RIBARSTVO

upućeno Odboru za proračune

o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi (2024/0176(BUD))

Izvjestiteljica za mišljenje: Carmen Crespo Díaz

MIŠLJENJE

Odbor za ribarstvo poziva Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće:

1. podsjeća na gospodarsku, socijalnu i okolišnu važnost ribarstva, akvakulture i pomorstva; ističe stratešku ulogu zajedničke ribarstvene politike (ZRP) ne samo u osiguravanju sigurnosti opskrbe hranom i otpornosti morskih ekosustava i prehrambenih sustava, već i u poticanju razvoja održivog i pravičnog plavoga gospodarstva koje se razvija unutar ekoloških ograničenja i očuvanju konkurentnosti sektora ribarstva i akvakulture Unije;
2. podsjeća na učinke na lanac opskrbe hranom, troškove goriva i nestabilnost cijena uzrokovane ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu, kao i na njezine učinke na ribolovne aktivnosti Unije i egzistenciju ribara, posebno u Crnome moru;
3. naglašava da je ruska vojna agresija dovela do znatnih poremećaja u trgovinskim tokovima, veće nestabilnosti cijena i povećanja cijena energije, što je utjecalo na ribolovne aktivnosti Unije i sredstva za život ribara, a posebno na mali ribolov, te zahtijeva korištenje kriznih mjera Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPA) kako bi se ublažili učinci inflacije na ribare, proizvođače i potrošače;
4. ističe da na ribare iz Crnog mora, njihove ribolovne aktivnosti i sredstva za život dodatno utječu plutajuće morske mine zbog ruske agresije na Ukrajinu;
5. žali zbog ruske vojne agresije na Ukrajinu i izražava svoju punu potporu Ukrajini; izražava zabrinutost zbog nejasnoća u pogledu posljedica prijedloga Komisije (2024/0060(COD)) o smanjenju proračuna EFPPA-e za 105 000 000 EUR, što bi moglo utjecati na financiranje znanstvenih savjeta, prikupljanja podataka, kontrole ribarstva i doprinosa savjetodavnim vijećima i regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom te stoga potiče Komisiju da predstavi analizu jasnih posljedica tog smanjenja i eventualnih drugih mogućnosti za osiguravanje odgovarajućeg financiranja mjera EU-a povezanih s ribarstvom;

6. podsjeća da se održivo upravljanje ribolovnim resursima mora temeljiti na najnovijim znanstvenim savjetima, koji izravno ovise o prikupljanju točnih podataka o ribolovu, uključujući rekreacijski ribolov, i kontroli ribarstva, bez čega se dovodi u pitanje održivost upravljanja ribarstvom;
7. ustraje u tome da se posebna pozornost mora posvetiti ribarskim flotama kako bi se poboljšala sigurnost, radni uvjeti na plovilima, energetska učinkovitost i ekološka održivost, što uključuje i obnovu flota, posebno u segmentu flota za mali ribolov, a da se pritom iz financiranja ne izuzmu plovila dulja od 24 metra; ponavlja da bi time sektor ribarstva mogao postati privlačniji za mlađe generacije te da se to ne smije brkati s proširenjem flote, povećanjem ribolovnog kapaciteta ili sposobnošću ulova ribe;
8. potiče Komisiju da predloži mjere za povećanje globalnog udjela održive akvakulturne proizvodnje u EU-u kojom se ne utječe na sigurnost opskrbe hranom u trećim zemljama i kojom se doprinosi opskrbi visokokvalitetnim bjelančevinama iz vode s niskim ugljičnim otiskom; poziva države članice i Komisiju da u potpunosti iskoriste financijska sredstva dostupna EFPR-a kako bi se na održivi način potaknuo rast tog sektora;
9. podsjeća da je riba bogata bjelančevinama i stoga ima stratešku vrijednost te je ključna za sigurnost opskrbe hranom; ističe da je ribolov među sustavima proizvodnje životinjskih bjelančevina koji imaju najmanji učinak;
10. podsjeća da se zbog Brexita sektor ribarstva Unije i dalje suočava sa znatnim gospodarskim poremećajima, posebno s obzirom na jednostranu uspostavu područja ograničenog ribolova u vodama Ujedinjene Kraljevine, kao i Norveške; stoga poziva Komisiju da kao prioritet osigura odgovarajuću naknadu kako bi se nadoknadila šteta koju su pretrpjeli taj sektor i ribarske zajednice, posebno kad je riječ o razdoblju nakon isteka prijelaznog razdoblja u lipnju 2026.;
11. ustraje u tome da je potrebno poboljšati znanstveno i tehničko znanje, uključujući društvenu znanost o moru, kako bi se zajamčio razvoj i upotreba najpouzdanijih rješenja koja se temelje na istraživanju; ponovno ističe važnost jamčenja dostatnih financijskih sredstava za države članice i europske znanstvene subjekte kako bi mogli prikupljati, analizirati, upotrebljavati i razmjenjivati podatke iz sektora ribarstva i upravljati njima te ulagati u istraživanje inovativnih i selektivnijih ribolovnih tehnika uz otvorenost prema novim tehnologijama;
12. ponovno ističe potrebu za pristupom utemeljenim na ekosustavu koji obuhvaća mjere za rješavanje svih pritisaka na morske resurse, uključujući pravilno upravljanje tuljanima i kormoranima;
13. napominje da su vojne aktivnosti koje proizlaze iz ruske agresije znatno utjecale na Crno more, koje je desetljećima pod pritiskom aktivnosti izazvanih ljudskim djelovanjem; napominje da primarni učinci rata na obalne i morske ekosustave, uključujući kemijsko onečišćenje, zvučnu buku, fizičko oštećenje staništa zbog granatiranja i fortifikacije te ograničavanje aktivnosti očuvanja izravno utječu i na teritorijalne vode država članica EU-a, uključujući područje delte Dunava, jedinstvenu točku biološke raznolikosti; poziva na financiranje prikupljanja podataka o zahvaćenim ekosustavima i populacijama vrsta te na mjere ublažavanja, korektivne mjere i mjere obnove gdje je to moguće;

14. ističe zabrinjavajuću situaciju Baltičkog mora, gdje je povijesni prelov zajedno s dugoročnim onečišćenjem doveo do kolapsa, odnosno gotovo do kolapsa više stokova; potvrđuje hitnu potrebu za daljnjim djelovanjem kako bi se u potpunosti proveo pristup utemeljen na ekosustavu, uključujući mjere usmjerene na bioraznolikost i zdravlje morskih ekosustava; ističe potrebu za daljnjim istraživanjem i prikupljanjem podataka te pravilnom provedbom pravila o ribarstvu, kao što je Uredba o kontroli, te potrebu za odgovarajućim financiranjem u tom pogledu;
15. skreće pozornost na međunarodnu dimenziju ZRP-a i njegove gospodarske, društvene i ekološke koristi; poziva Komisiju da namijeni odgovarajuća sredstva za upravljanje oceanima; naglašava važnost međunarodne suradnje, sigurnog sudjelovanja dionika i olakšavanja lokalne suradnje s akterima u trećim zemljama, transparentnosti, sljedivosti i jednakih uvjeta za ispunjavanje obveza EU-a;
16. obvezuje se pružiti potporu borbi protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog (NNN) ribolova; stoga poziva na dostatno, povećano financiranje politika Unije za borbu protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova diljem svijeta, među ostalim jačanjem provjera robe na granicama Unije, ciljanom razvojnom pomoći te poticanjem suradnje s trećim zemljama, ali i među državama članicama;
17. poziva Komisiju da dostatno financira mjere za učinkovito smanjenje ovisnosti flote Unije o fosilnim gorivima i povećanje učinkovitosti potrošnje goriva; poziva Komisiju da financira istraživanja o prilagodbi pogonskih sustava s nultom stopom emisija za ribarska plovila, kao što su e-goriva, pogon na vjetar i struju, te da pritom vodi računa o tome da se koriste različite vrste alata i da se postave realistični rokovi;
18. potiče države članice da dodijele sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost za potporu inovacijama za dekarbonizaciju ribarske industrije i da financiraju programe osposobljavanja kojima se doprinosi kvalificiranijoj radnoj snazi uz istodobno poticanje generacijske obnove;
19. ističe ulogu Europske agencije za kontrolu ribarstva (EFCA) u osiguravanju jednakih uvjeta za flotu Unije, a posebno u obeshrabrivanju i suzbijanju nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova u europskim vodama, ali i na globalnoj razini; smatra da donošenje nove Uredbe o kontroli (EU 2023/2842) podrazumijeva znatno povećanje zadaća i odgovornosti EFCA-e; uviđa da će za postupnu provedbu novih mjera kontrole biti potrebne određene aktivnosti u obliku pilot-projekata i dodatna proračunska potpora; poziva Komisiju da EFCA-i osigura odgovarajuća sredstva za obavljanje novih zadaća i aktivnosti, uključujući sudjelovanje u trostranom radnom dogovoru između EFCA-e, Europske agencije za pomorsku sigurnost (EMSA) i Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex), s obzirom na doprinos EFCA-e novoj Strategiji pomorske sigurnosti EU-a (EUMSS);
20. naglašava da je generacijska obnova, uključujući diversifikaciju toga zanimanja i rodno osviještenu politiku, jedan od prioriteta europskog sektora ribarstva; u tom smislu poziva Komisiju da podupre mobilizaciju proračunskih sredstava kako bi se mladima pomoglo da započnu karijeru u ribarstvu te u širem sektoru održivog plavog gospodarstva, kako bi se sektor učinio raznolikijim te kako bi se žene potaknulo da se

uključuje u taj sektor; također poziva Komisiju da podrži osnivanje udruženja mladih europskih ribara;

21. ponavlja da je potrebno pružiti znatnu potporu obalnim područjima u nepovoljnom položaju i najudaljenijim europskim regijama; poziva Komisiju da omogući financijsku potporu za obnovu flote u najudaljenijim europskim regijama ukidanjem zabrane državnih potpora za zamjenu plovila; podsjeća da, suprotno odredbama EFPRA-e, za taj cilj nisu dodijeljena europska financijska sredstva ni u jednoj regiji.
22. naglašava potrebu za pružanjem financijske potpore za definiranje zaštićenih morskih područja u najudaljenijim regijama, u skladu s ciljem UN-a da se do 2030. očuva 30 % naših oceana, posebno za nadoknadu potencijalnih gubitaka pogođenih ribara te za programe praćenja i upravljanja regionalnih vlasti;
23. ponavlja da je potrebno pokrenuti učinkovitije mjere za uklanjanje prepreka za organizacije proizvođača kako bi u potpunosti ispunile svoje zadaće rješavanjem poteškoća s kojima se suočavaju organizacije proizvođača malog ribolova u pogledu različitog postupanja nacionalnih uprava, bilo u pogledu priznavanja organizacija proizvođača, svakodnevnog financiranja, administrativne potpore ili prihvatljivosti mjera;
24. ponavlja da je potrebno ponovno uspostaviti program POSEI za ribarstvo u najudaljenijim regijama koji je izgubljen 2014. zbog njegove integracije u Europski fond za pomorstvo i ribarstvo, u skladu s izvješćem Amaro o procjeni nove komunikacije Europske komisije o najudaljenijim regijama 2022/2147(INI).

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA ZA MIŠLJENJE PRIMILA INFORMACIJE**

Predsjednica u svojstvu izvjestiteljice za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primila nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	4.9.2024
Rezultat konačnog glasovanja	+: 14 -: 3 0: 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Thomas Bajada, Stephen Nikola Bartulica, Asger Christensen, Carmen Crespo Díaz, Ton Diepeveen, Paulo Do Nascimento Cabral, Siegbert Frank Droese, Anja Hazekamp, France Jamet, Nora Junco García, Isabelle Le Callennec, Isabella Lövin, Giuseppe Lupo, Francisco José Millán Mon, André Rodrigues, Bert-Jan Ruissen, Sander Smit, Emma Wiesner, Stéphanie Yon-Courtin
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Sebastian Everding, Marco Falcone, Gabriel Mato, Idoia Mendia Cueva, Rasmus Nordqvist
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 216. st. 7. Poslovnika	Nikos Papandreou

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

14	+
ECR	Stephen Nikola Bartulica, Bert-Jan Ruissen
PPE	Carmen Crespo Díaz, Paulo Do Nascimento Cabral, Marco Falcone, Isabelle Le Callennec, Gabriel Mato
Renew	Asger Christensen, Emma Wiesner
S&D	Thomas Bajada, Giuseppe Lupo, Idoia Mendia Cueva, Nikos Papandreou, André Rodrigues

3	-
ESN	Siebert Frank Droese
The Left	Sebastian Everding, Anja Hazekamp

4	0
PfE	Ton Diepeveen, France Jamet
Verts/ALE	Isabella Lövin, Rasmus Nordqvist

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

14.10.2024

PISMO ODBORA ZA RAZVOJ

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o proračunu za 2025. (2024/0176(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka, Odbor za razvoj zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 23. srpnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

Odbor za razvoj predmetno je pitanje razmotrio na sjednici od 10. listopada 2024. Na toj istoj sjednici¹ Odbor je odlučio podnijeti Odboru za proračune, kao nadležnom odboru, niže navedeno mišljenje.

S poštovanjem,

Barry Andrews

MIŠLJENJE

- A. budući da, s obzirom na geopolitičku i gospodarsku nestabilnost i sve veće nejednakosti, EU mora ojačati i proširiti svoja međunarodna partnerstva te djelovati kao pouzdan i vjerodostojan saveznik u razvojnoj suradnji, promičući dijalog, stabilnost i mir u zemljama u razvoju, kao i u svojem susjedstvu;
- B. budući da će se globalne humanitarne potrebe u 2025. nastaviti povećavati zbog

¹ Na konačnom glasanju nazočni su bili: Barry Andrews (predsjednik), Isabella Lövin (prva potpredsjednica), Hildegard Bentele (druga potpredsjednica), Robert Biedroń (četvrti potpredsjednik), Charles Goerens (izvjestitelj za mišljenje), Udo Bullmann, Damien Carême (za Mimma Lucana), Raúl de la Hoz Quintano (član u skladu s člankom 216. stavkom 7. Poslovnika), Niels Geuking, Rasa Juknevičienė, Ondřej Kolář, Murielle Laurent, Marit Maj (za Leire Pajín), Lukas Mandl, Thierry Mariani, Ana Miranda Paz, Isabel Serra Sánchez, Kristoffer Storm, Marco Tarquinio, Hermann Tertsch (za Györgyja Hölvényia), Pekka Toveri (član u skladu s člankom 216. stavkom 7. Poslovnika) i Vlad Vasile-Voiculescu (za Abir Al-Sahlani).

klimatskih promjena, sve dugotrajnijih sukoba, rekordnih razina globalnog raseljavanja i gospodarskih šokova; budući da se prema podacima Ureda UN-a za koordinaciju humanitarnih pitanja predviđa da će do kraja 2024. humanitarnu pomoć trebati 308 milijuna ljudi i da EU mora biti spreman spriječiti nepotrebne patnje ljudi; budući da su potrebni dodatni naponi za proširenje baze donatora za humanitarno djelovanje kako bi se nadoknadio manjak financijskih sredstava za humanitarnu pomoć;

- C. budući da je aktualna globalna kriza nesigurnosti opskrbe hranom i prehrane dosad nezabilježena, s razinama koje su znatno više nego prije pandemije bolesti COVID-19, a pothranjenost čini gotovo polovinu svih smrtnih slučajeva djece mlađe od pet godina; budući da se naročito od početka ruske ratne agresije na Ukrajinu pogoršala već postojeća akutna nesigurnost opskrbe hranom i pothranjenost na globalnom jugu; budući da su humanitarne potrebe u Ukrajini i dalje goleme;
 - D. budući da je zemljama s niskim dohotkom u Africi i diljem svijeta zbog zaduženosti sve teže poslovati te ne mogu ulagati u osnovne usluge;
 - E. budući da Vijeće u svojim zaključcima o ciljevima razvojne pomoći EU-a od 24. lipnja ističe ljudski razvoj kao središnji element vanjskog djelovanja EU-a i međunarodnog partnerstva;
1. prima na znanje da je revizija višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) u sredini razdoblja u pogledu naslova 6., susjedstvo i svijet za razdoblje 2024. – 2027. dovela do povećanja sredstava u korist južnog susjedstva, zapadnog Balkana i suradnje povezane s migracijama;
 2. naglašava da se dodatna sredstva za nove prioritete u okviru naslova 6. ne bi trebala pružati na štetu partnerstava EU-a sa zemljama u razvoju; ističe da EU ima ključnu ulogu u provedbi Programa održivog razvoja do 2030. kao i obveza u pogledu ciljeva održivog razvoja; ponavlja svoju zabrinutost zbog toga što EU gubi utjecaj i vidljivost zbog drugih geopolitičkih konkurenata;
 3. podsjeća da je stalna i stabilna financijska potpora EU-a zemljama u razvoju u važnim područjima kao što su temeljna prava i slobode, organizacije civilnog društva, klimatske promjene, sigurnost opskrbe hranom i ishrane te humanitarna pomoć ključna za trenutačne obveze EU-a u pogledu Programa održivog razvoja do 2030., ciljeva održivog razvoja i njegove uloge vjerodostojnog aktera u globalnom razvoju;
 4. naglašava da samo uravnotežen i dosljedan skup politika, popraćen ambicioznim i predvidljivim financiranjem i djelotvornijom razvojnom suradnjom utemeljenom na jednakim odgovornostima i partnerstvima, može učinkovito osigurati dosljedne odgovore i potporu zemljama u razvoju u suočavanju s njihovim trenutačnim i dugoročnim strukturnim izazovima;
 5. naglašava hitnu potrebu za odgovorom na klimatske promjene u zemljama u razvoju, a posebno u najslabije razvijenim zemljama, te izražava zabrinutost da će klimatske promjene imati negativne učinke, umnožavati se i dovesti do još više humanitarnih kriza, na primjer kroz sve više sukoba i ratova;
 6. podržava pristup koji je predložila Komisija da se razmjerno smanji veličina svih

operativnih linija Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i Instrumenta pretprijetne pomoći III kao najlakši način za odgovor na posljedice revizije VFO-a, čime bi se omogućila pravedna raspodjela tereta financijskih rezova, uz istodobno održavanje kapaciteta financijskog programiranja za ostatak VFO-a, posebno kada je to najpotrebnije, kao u slučaju zemalja u kojima vladaju nestabilna situacija i sukobi, u skladu s obvezama preuzetima u Uredbi o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa;

7. naglašava da se u uvodnoj izjavi 26. Uredbe o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa navodi da bi financijske omotnice predviđene za geografske programe za susjedstvo i supsaharsku Afriku trebalo povećati uzimajući u obzir samo poseban prioritet koji Unija daje tim regijama; podsjeća da je člankom 6. stavkom 2. točkom (a) Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa uvedena pojačana zaštita financijskih omotnica za susjedstvo i supsaharsku Afriku utvrđivanjem minimalnih iznosa za te dvije regije; potiče Komisiju i proračunsko tijelo da poštuju ravnotežu između financijskih omotnica za te dvije regije i podsjeća da bi se minimalni iznosi trebali postići do kraja 2027., odnosno do kraja VFO-a;
8. podsjeća na cilj potrošnje u području biološke raznolikosti od 10 % za 2026. i 2027. i cilj potrošnje u području klime od 30 % u trenutnom VFO-u, kao i na potrebu ispunjavanja svoje globalne financijske obveze u okviru UN-a;
9. ponavlja da bi, ne dovodeći u pitanje nepredviđene okolnosti, obvezu iz Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa da se 10 % njegove financijske omotnice namijeni mjerama za potporu upravljanju i upravi u vezi s migracijama i prisilnim raseljavanjem u okviru ciljeva Instrumenta trebalo poštovati; konstatira, međutim, da je već 14 % financijskih sredstava dodijeljenih 2021. – 2022. doprinijelo ciljnoj vrijednosti potrošnje u području migracija; stoga očekuje redovito ažuriranje informacija o rashodima u području migracija; podsjeća da se u uvodnoj izjavi 51. Uredbe o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa navodi da bi cilj od 10 % trebao uključivati i mjere za rješavanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja ako su izravno usmjerene na konkretne izazove povezane s migracijama i prisilnim raseljavanjem;
10. podsjeća da je potrebno u potpunosti poštovati članak 30. Uredbe o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, posebno odredbu o vraćanju opozvanih sredstava u izvornu proračunsku liniju; ponavlja načela koja je Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa preuzeo uključivanjem Europskog razvojnog fonda u proračun u pogledu fleksibilnosti, prijenosa i predvidljivosti;
11. sa zabrinutošću prima na znanje da je razlika do gornje granice u naslovu 6. već znatno iskorištena za 2025., što znači da ukupno iznosi 44,8 milijuna EUR, te da je samo 17 % sredstava Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa – 1,597 milijuna EUR – dostupno za nepredviđene okolnosti i izazove do 2027.;
12. napominje da jačanje pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR) i njezina raspodjela u VFO-u ne znači automatski da će više sredstava biti dostupno za

Instrument za humanitarnu pomoć; poziva Komisiju da izdvoji 584 milijuna EUR dostupnih u pričuvi za pomoć u nuždi za 2025. kako bi se ojačao Instrument za humanitarnu pomoć te podsjeća da je pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi, kojom je povećan Instrument za humanitarnu pomoć, 2022. odnosno 2023. iznosila 539 milijuna EUR i 579 milijuna EUR.;

13. u svjetlu sve većih humanitarnih potreba diljem svijeta poziva na povećanje sredstava za Instrument za humanitarnu pomoć kako bi se uspostavila čvrsta osnova za predvidljivu i principijelnu humanitarnu pomoć; podsjeća da humanitarne potrebe u Ukrajini neće biti pokrivene Instrumentom za Ukrajinu te da se očekuje da će i za mnoge druge sukobe biti potrebna znatna financijska sredstva; stoga traži povećanje od 200 milijuna EUR u odnosu na procjene Komisije o proračunskoj liniji za Instrument za humanitarnu pomoć; iznimno je zabrinut zbog sve veće nesigurnosti opskrbe hranom u zemljama u razvoju, koju je pogoršala ruska ratna agresija na Ukrajinu; ponavlja da operacije koje se podupiru humanitarnim sredstvima EU-a trebaju poštovati humanitarna načela čovječnosti, nepristranosti, neutralnosti i neovisnosti; poziva Komisiju da podrži partnerske zemlje u jačanju sigurnosti opskrbe hranom;
14. podsjeća da je proračun Glavne uprave ECHO za humanitarnu pomoć 2022. i 2023., nakon nekoliko povećanja, dosegnuo prosječno 2,4 milijarde EUR te da se očekuje da će potrebe za 2025. biti sve veće; podsjeća da podaci UN-a iz lipnja 2024.⁽²⁾ pokazuju da se samo 19 % zahtjeva za humanitarnu pomoć financira na globalnoj razini, što predstavlja rekordni manjak od 36 milijardi EUR, te da humanitarni sustav teško ispunjava čak i mali dio potreba⁽³⁾; ističe da je potrebno povećati i proširiti sredstva za humanitarno djelovanje, uključujući privatni sektor i druge dionike; također naglašava da je potrebno povećati djelotvornost i učinkovitost humanitarnog okvira i uložiti dodatne napore za smanjenje humanitarnih potreba;

² Služba Ujedinjenih naroda (UN) za [praćenje financijskih sredstava](#)

³ Strateški plan OCHA-e za razdoblje 2023. – 2026.

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Izvjestitelj za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

4.9.2024

PISMO ODBORA ZA PRORAČUNSKI NADZOR

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi (2024/0176(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka, Odbor za proračunski nadzor zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 24. srpnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

U prijedlozima za reformu EP-a iz 2024. naglašeno je, među ostalim, da su proračunski postupak i postupak davanja razrješnice povezani te da bi o rezultatima postupka davanja razrješnice prirodno trebalo voditi računa u proračunskom postupku, i obrnuto. U tom kontekstu odbor CONT smatra da rezolucije o postupku davanja razrješnice za 2022., usvojene na plenarnoj sjednici u travnju 2024., sadržavaju niz opažanja i preporuka koje tijelo nadležno za davanje razrješnice želi dostaviti proračunskom tijelu.

Odbor za proračunski nadzor predmetno je pitanje razmotrio na sjednici od 4. rujna 2024. Odbor je na toj sjednici odlučio pozvati Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti prijedloge navedene u nastavku.

Navedeno mišljenje treba tumačiti zajedno s proračunskim amandmanima koje je podnio Odbor za proračunski nadzor.

S poštovanjem,

Niclas Herbst
predsjednik odbora CONT

José Cepeda
izvjestitelj

PRIJEDLOZI

1. naglašava da se financijski interesi Unije trebaju štiti u skladu s općim načelima sadržanima u Ugovorima Unije, a posebno s vrijednostima iz članka 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), te u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja iz članka 317. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (Financijska uredba);
2. napominje da, s obzirom na to da se odvija potrebna digitalizacija upravljanja, kontrole i revizije proračuna EU-a, kibernetičke prijetnje sve više predstavljaju nove i važne rizike, kao što su kibernetički napadi na institucije EU-a te prijevare i druga financijska kaznena djela koja utječu na financijske interese Unije; podsjeća na zadaće dodijeljene Agenciji Europske unije za kibersigurnost (ENISA) u vezi s Aktom o kibersigurnosti, čiji je cilj promicanje visoke zajedničke razine kibernetičke sigurnosti diljem Unije; poziva Komisiju da učinkovito raspodijeli proračunska sredstva EU-a za jačanje infrastrukture, istraživanja i razvoja u području kibernetičke sigurnosti, pri čemu treba osigurati da ulaganja u kibernetičku sigurnost imaju učinak i doprinose općoj zaštiti financijskih interesa Unije;
3. naglašava golemu važnost mehanizma uvjetovanosti u pogledu vladavine prava za zaštitu proračuna Unije; poziva Komisiju da potpuno iskoristi dostupne alate kako bi suzbila jasan rizik od ozbiljnog kršenja vrijednosti Unije te da se odmah pozove na Uredbu o uvjetovanosti kada postoji opasnost da kršenja vladavine prava utječu na financijske interese Unije; podržava blokiranje sredstava Unije sve do potpunog ispunjenja uvjeta i upozorava na to da se ne popušta pred ucjenama; potiče Komisiju da zajamči jedinstven, sveobuhvatan i integriran pristup različitim fondovima i zakonodavnim instrumentima;
4. sa zabrinutošću primjećuje da su ukupne nepodmirene obveze koje, ako se ne opozovu, predstavljaju buduće dugove, dosegule rekordnu razinu; poziva Komisiju da poduzme dostatne mjere za zaštitu proračuna Unije od različitih utvrđenih rizika, posebno nepodmirenih obveza i sve većeg duga;
5. napominje da je kao rezultat preispitivanja VFO-a u sredini razdoblja dio proračuna za tehničku pomoć preraspodijeljen; podsjeća da se alat za procjenu rizika ARACHNE, koji ima središnju ulogu u otkrivanju rizika za zaštitu financijskih interesa Unije, financira iz proračuna kohezijske politike za tehničku pomoć; nadalje, napominje da se razvoj programa ARACHNE Corporate financira iz proračuna za informacijske sustave dostupnog u okviru naslova 7.; poziva proračunsko tijelo da se pobrine za to da ni preraspodjele u okviru tehničke pomoći ni promjene u financiranju razvoja i budućeg rada programa ARACHNE Corporate ne utječu na dostupnost tog ključnog alata za procjenu rizika za nadležna tijela u različitim načinima upravljanja u kojima se sustav primjenjuje;
6. ističe važnost toga da se upotreba informatičkih alata kao što su EDES i ARACHNE učini obveznom i sustavnom za sve fondove Unije, uključujući one pod podijeljenim upravljanjem, i da se osigura bolja upotreba nove tehnologije kako bi se povećale kontrole te proračun Unije zaštitio od prijevara i zlorabe sredstava u kontekstu

zaključene revizije Financijske uredbe; poziva Komisiju da Sudu, OLAF-u i EPPO-u odobri pristup jedinstvenom integriranom informacijskom sustavu za rudarenje podataka i utvrđivanje razine rizika koji pruža Komisija, u skladu s uvjetima dogovorenima u preinaci Financijske uredbe;

7. smatra da je Ured europskog javnog tužitelja u kratkom roku postao neizostavan dio strukture EU-a za borbu protiv prijevara; smatra da aktivnosti EPPO-a same po sebi doprinose zaštiti financijskih interesa EU-a, ali i da imaju potencijal za povrat iznosa iz proračuna EU-a koji zbog kriminalnih aktivnosti nisu iskorišteni u predviđenu svrhu; smatra da bi se iznosi koji proizlaze iz mjera zapljene i oduzimanja koje su donijeli delegirani europski tužitelji u državama članicama mogli, nakon odbitka troškova tijela država članica nastalih pri provedbi tih mjera, vratiti u proračun EU-a, u skladu s člankom 38. Uredbe (EU) 2017/1939; smatra da bi se potencijalni prihodi od zapljene i oduzimanja (procijenjeni na 100 milijuna EUR na temelju godišnjeg izvješća EPPO-a za 2023.) u proračunu EU-a trebali smatrati nenamjenskim приходima; poziva Komisiju da poduzme potrebne mjere s relevantnim nacionalnim tijelima kako bi se omogućilo da se ti iznosi unesu u proračun EU-a;
8. prima na znanje iznos dodijeljen EPPO-u u nacrtu proračuna za 2025. u iznosu od 77 368 186 EUR u odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza i odobrenim sredstvima za plaćanje; nadalje, prima na znanje procjenu EPPO-a da je za ispunjavanje nadležnosti u okviru njegovog mandata potrebno najmanje 86 milijuna EUR; osim toga, napominje da program informatičke autonomije EPPO-a, za koji se procjenjuje da bi mogao koštati 2,98 milijuna EUR, nije obuhvaćen proračunskim iznosom za 2025.; stoga smatra da je povećanje proračuna EPPO-a u iznosu od 12 milijuna EUR opravdano, što je u skladu s proračunskim amandmanom br. 1; smatra da se taj iznos može pokriti budućim priljevima u proračun EU-a koji proizlaze iz mjera zapljene i oduzimanja koje donose delegirani europski javni tužitelji.

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Izvjestitelj za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

5.9.2024

PISMO ODBORA ZA ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi (2024/0176(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka, Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 23. srpnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma. Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja razmotrio je to pitanje na svojoj sjednici od 4. rujna 2024. i na toj sjednici¹ usvojio mišljenje u obliku pisma sastavljenog pod vodstvom izvjestiteljice odbora EMPL za mišljenje Romane TOMC. Odbor je odlučio pozvati Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti niže navedene prijedloge.

S poštovanjem,

Li Andersson

¹ Na konačnom glasanju nazočni su bili: Jagna Marczułajtis-Walczak (druga potpredsjednica), Katrin Langensiepen (treća potpredsjednica), Romana Tomc (izvjestiteljica za mišljenje), Elena Donazzan, Chiara Gemma, Marlena Maląg, Georgiana Teodorescu (za ECR), Petar Volgin (za ESN), Jan-Peter Warnke, Maria Zacharia (za NI), Nikola Bartušek, Marie Dauchy, Mélanie Disdier (za PfiE), Maravillas Abadía Jover, Pascal Arimont, Andrzej Buła, David Casa, Niels Geuking, Christophe Hansen, Isabelle Le Callennec, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Liesbet Sommen (za EPP), Grégory Allione, Irena Joveva, Jana Toom, Marie-Pierre Vedrenne, Brigitte van den Berg (za Renew), Marc Angel, Gabriele Bischoff, Estelle Ceulemans, Isilda Gomes, Marit Maij, Idoia Mendia Cueva, Roxana Mînzatu, Evelyn Regner, Cecilia Strada, Raffaele Topo, Marianne Vind (za S&D), Konstantinos Arvanitis, Leila Chaibi, Per Clausen, Catarina Martins (za The Left), Isabella Tovaglieri i Alexandre Varaut (za PfiE u skladu s člankom 209. stavkom 7. Poslovnika) i Loucas Foulras (za EPP u skladu s člankom 209. stavkom 7. Poslovnika).

MIŠLJENJE

1. Odbor EMPL naglašava trenutne izazove s kojima se suočavaju ljudi u Europi, posebno sve veće troškove života, inflaciju, a osobito visoke cijene energije, hrane i stanovanja, što dovodi do sve većih ranjivosti, povećanja socijalnih i gospodarskih nejednakosti te povećanja i pogoršanja siromaštva, kao i klimatske krize i krize bioraznolikosti, a posebno izravan učinak ekstremnih vremenskih uvjeta, koji negativno utječu na društveno-gospodarsko okruženje EU-a te radne i životne uvjete, kao i na zdravlje i dobrobit ljudi koji žive u Europi, čime se ugrožavaju održivi rast i zapošljavanje. Odbor ističe da će te okolnosti, zajedno sa zelenom i digitalnom tranzicijom i demografskim promjenama, iziskivati snažan i razmjeran proračunski odgovor 2025. te stoga izražava zabrinutost zbog vrlo ograničenog manevarskog prostora i preostale fleksibilnosti dostupne u nacrtu proračuna te poziva na mobilizaciju odgovarajućih sredstava za politiku zapošljavanja i socijalnu politiku EU-a kako bi se osiguralo davanje prioriteta provedbi Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava i postizanju ciljeva Deklaracije iz Porta.
2. Odbor EMPL smatra da je za prevladavanje tih izazova ključno povećati plaće i promicati pravedne i pristojne plaće te boriti se protiv siromaštva na radnom mjestu.
3. Odbor EMPL podsjeća na europski stup socijalnih prava, Akcijski plan za europski stup socijalnih prava od 4. ožujka 2021., uključujući glavne ciljeve EU-a za 2030. koji se odnose na radna mjesta, vještine i smanjenje siromaštva, Deklaraciju iz Porta od 8. svibnja 2021. o socijalnim pitanjima koju su usvojili članovi Europskog vijeća, Trostranu deklaraciju za uspješan europski socijalni dijalog i Deklaraciju iz La Hulpea o budućnosti europskog stupa socijalnih prava.
4. Odbor EMPL nadalje podsjeća da se akcijskim planom za europski stup socijalnih prava želi postići to da EU do 2030. dostigne konkretne ciljne vrijednosti, uključujući zaposlenost najmanje 78 % osoba u dobi od 20 do 64 godine, osiguravanje osposobljavanja svake godine za najmanje 60 % svih odraslih osoba i smanjenje broja osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti za najmanje 15 milijuna, uključujući 5 milijuna djece. Međutim, čak i dostizanje tih ciljnih vrijednosti sve je zahtjevniji pothvat u kontekstu predviđenog povećanja siromaštva i nezaposlenosti, osim ako se poduzmu posebni naponi i pruži potpora radi smanjenja trenutačnog pritiska na sustave socijalne zaštite i ublažavanja socijalnih posljedica krize, kao i radi pomoći izbjeglicama i osiguravanju pristojnih životnih uvjeta za sve, uz pristup kvalitetnim osnovnim uslugama kao što su zdravstvo, obrazovanje i stanovanje.
5. Odbor EMPL ističe da je Europski socijalni fond plus (ESF+) jedan od ključnih pokretača jačanja socijalne dimenzije Unije te stoga izražava posebnu zabrinutost zbog smanjenja dijela Europskog socijalnog fonda plus kojim se izravno upravlja zbog revizije višegodišnjeg financijskog okvira (VFO), čime se smanjuju dostupne mogućnosti i prilike za daljnje djelovanje na temelju dostatno financiranog Europskog socijalnog fonda plus, i to u svjetlu naglog povećanja troškova života i njegova učinka na radnike i njihove obitelji. Odbor također ističe ključnu ulogu Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom (EGF) i poziva države članice da bolje iskoriste smanjena dostupna sredstva, kao i poglavlja o Mehanizmu za

oporavak i otpornost i programa RepowerEU, Fond za pravednu tranziciju, poglavlje 5. Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, EFRR i program InvestEU.

6. Odbor EMPL naglašava važnost tematskog područja Zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI) Europskog socijalnog fonda plus za ulaganja u socijalne inovacije i poticanje mobilnosti radne snage te žali što je Vijeće znatno smanjilo tu proračunsku liniju. Odbor ustraje u tome da se ta proračunska linija vrati na iznos koji je Komisija predložila u svojem nacrtu proračuna.
7. Odbor EMPL izražava zabrinutost zbog stopa nezaposlenosti u EU-u, unatoč primjetnom manjku radne snage u nekoliko sektora, te potiče države članice i Komisiju da kao prioritet postave borbu protiv nezaposlenosti mladih i osoba s invaliditetom, kao i omogućavanje osposobljavanja za borbu protiv manjka kvalificirane radne snage na tržištu rada, uz iskorištavanje postojećih inicijativa EU-a. Odbor uvažava ključnu ulogu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO) te plaćenog pripravništva prilikom ulaska mladih na tržište rada te naglašava važnost ulaganja u njihovu kvalitetu, a posebno u pristojne radne uvjete i njihovu privlačnost, putem Europskog socijalnog fonda plus te pojačane Garancije za mlade.
8. Odbor EMPL naglašava važnost politika i mjera za potporu tranziciji tržišta rada i potrebu za jačanjem konkurentnosti naših gospodarstava u kontekstu zelene i digitalne tranzicije. Ističe ulogu Fonda za pravednu tranziciju u pružanju potpore radnicima, Mehanizma za oporavak i otpornost i kohezijske politike te njihovu važnost za rješavanje socijalnih aspekata tranzicije, posebno stvaranje nacionalne socijalne infrastrukture i potpore tražiteljima zaposlenja, uključujući usavršavanje i prekvalifikaciju, uz istodobno osiguravanje sigurnosne mreže za one koji su zapostavljeni, te poziva na ubrzanje njihove provedbe.
9. Odbor EMPL smatra da je mentalno zdravlje na radnom mjestu još jedan važan aspekt socijalne politike. Pandemija je pospješila nastanak novih okolnosti i novih oblika rada koje je donijela digitalizacija, uključujući umjetnu inteligenciju, neizvjesnost rada i nesigurnost radnih mjesta, algoritamsko upravljanje i kulturu „stalne povezanosti”, koji donose prilike i izazove za tržište rada i ravnotežu između poslovnog i privatnog života. Odbor u tom kontekstu pozdravlja inicijativu Komisije za pokretanje sveobuhvatnog pristupa mentalnom zdravlju, kao i zaključke Vijeća o mentalnom zdravlju i nesigurnim radnim mjestima te predanost reguliranju prava na isključivanje.
10. Odbor EMPL ključnim smatra boriti se protiv isključivanja radnika zbog duljih razdoblja bolovanja uzrokovanih teškim nezaraznim bolestima kao što su rak, kardiovaskularne bolesti, dijabetes, kronične bolesti dišnog sustava, poremećaji mentalnog zdravlja i neurološki poremećaji te reumatske i mišićno-koštane bolesti. Stoga poziva na inicijative usmjerene na prilagodbu radnog mjesta, fleksibilne radne uvjete i strategije za potporu povratku radnika nakon duljeg odsustva.
11. Odbor EMPL naglašava da je pravo na rad i zapošljavanje temeljno pravo sadržano u članku 27. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. Međutim, napominje da je na razini EU-a zaposleno samo 50,6 % osoba s invaliditetom, u usporedbi sa 74,8 % osoba bez invaliditeta. Odbor stoga poziva na uspostavu jamstva za zapošljavanje i osposobljavanje osoba s invaliditetom kako bi se potaknulo sudjelovanje

osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada.

12. Odbor EMPL smatra da je ulaganje u cjeloživotno učenje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje, prekvalifikaciju i usavršavanje, ključno za pomoć radnicima u zelenoj i digitalnoj tranziciji, kao i za jačanje održive konkurentnosti i otpornosti Unije, što uključuje i otpornost na vanjske šokove. Odbor također smatra da su Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) i pokretanje akademija za industriju s nultom neto stopom emisija u okviru Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, važne sastavnice europske strategije za poticanje ulaganja u ključne tehnologije i tehnologije u nastajanju te za rješavanje problema nedostatka radne snage i potrebe za vještinama.
13. Odbor EMPL ističe ključnu ulogu koju će akademije imati u širenju znanja i vještina u području tehnologija s nultom neto stopom emisija kojima se može poboljšati konkurentnost Unije i njezin globalni položaj u industrijama s nultom neto stopom emisija.
14. Odbor EMPL podsjeća na predanost Unije promicanju uloge socijalnih partnera i olakšavanju socijalnog dijaloga, u skladu s člankom 152. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, te naglašava potrebu da se osigura odgovarajuća potpora socijalnom dijalogu i kapacitetima socijalnih partnera, kao i potrebu da se zajamči odgovarajuća potpora za mjere informiranja i osposobljavanja za sindikate, među ostalim u zemljama pristupnicama. Stoga se protivi smanjenju tih proračunskih linija u proračunu za 2025. u odnosu na prethodne godine.
15. Odbor EMPL zalaže se za obiteljske i socijalne politike i pojačano financiranje kojim se djeci pomaže da imaju bolje životne uvjete i osigurava ravnoteža između poslovnog i privatnog života za sve radnike. Odbor prepoznaje ključnu ulogu obiteljskih naknada i naknada za djecu, posebno za ranjiva kućanstva, u okviru pravednih i uključivih sustava socijalne zaštite, koje je potrebno prilagoditi različitim obiteljskim aranžmanima i koji moraju omogućiti pravodoban pristup socijalnoj zaštiti i odgovarajuću potporu svima, u skladu s praksama država članica. Stoga, s obzirom na sve veće stope siromaštva djece, Odbor ponovno poziva na hitno povećanje financiranja europskog jamstva za djecu i stvaranje namjenskog proračuna. Odbor nadalje ponavlja svoje stajalište da bi sve države članice trebale iskoristiti najmanje 5 % sredstava iz Europskog socijalnog fonda plus u okviru podijeljenog upravljanja za ciljane mjere za borbu protiv siromaštva djece i potporu provedbi jamstva za djecu te u potpunosti iskoristiti druge postojeće mogućnosti financiranja u okviru proračuna EU-a za iskorjenjivanje siromaštva djece, kao što su ReactEU i Mehanizam za oporavak i otpornost. Naglašava važnost europskog jamstva za djecu za zaštitu temeljnih prava i ključnih usluga.
16. Odbor EMPL naglašava da se EU suočava s demografskim izazovima, jer zbog niske stope plodnosti i produženog očekivanog životnog vijeka dolazi do starenja stanovništva. Osim toga, pozdravlja europsku strategiju za skrb i poziva na njezino odgovarajuće financiranje u okviru proračuna za 2025. Odbor poziva na daljnje inicijative za potporu formalnim i neformalnim pružateljima skrbi, njihovim radnim uvjetima i ravnoteži između njihovog poslovnog i privatnog života. Međutim, Odbor poziva na snažne političke odgovore kako bi se odgovorilo na društvene učinke demografskih promjena.

17. Odbor EMPL naglašava da se žene suočavaju s povećanim socijalnim rizicima te rizicima podzaposlenosti i nezaposlenosti. Za postizanje ciljne vrijednosti za zapošljavanje iz Deklaracije iz Porta potrebni su ambiciozni nacionalni ciljevi u pogledu uključivanja žena u radnu snagu. Odbor poziva na donošenje rodno osjetljivog proračuna kako bi se bolje uskladile politike i aktivnosti kojima se promiče ravnopravno sudjelovanje, jednake plaće i mirovine za žene i jednako postupanje prema ženama na tržištu rada.
18. Odbor EMPL pozdravlja činjenicu da je Komisija u VFO-u za razdoblje 2021. 2027. doradila metodologiju za praćenje rashoda povezanih s rodnom ravnopravnošću, kojom se u obzir uzimaju struktura dotične politike kao i način raspodjele sredstava, a posebno predstavljanje detaljnije ex post procjene učinka na rodnu ravnopravnost te kvantitativno izvješćivanje. Odbor izražava žaljenje zbog toga što prvi rezultati tog praćenja pokazuju nedovoljnu potrošnju EU-a u tom pogledu, s obzirom na to da samo 19 milijuna EUR iz proračuna EU-a ima izravan pozitivan učinak na žene te poziva Komisiju da cjelovito procijeni utjecaj na rodnu ravnopravnost i olakša dostupnost svih relevantnih podataka za praćenje.
19. Odbor EMPL stoga poziva Komisiju da pruži metodologiju za detaljnije praćenje rashoda povezanih s ciljevima održivog razvoja u okviru socijalnog proračuna EU-a na temelju načela europskog stupa socijalnih prava, kao i pregled socijalnih pokazatelja i pokazatelja dobrobiti za mjerenje ukupnog učinka različitih instrumenata EU-a.
20. Odbor EMPL naglašava da se Europski instrument za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE) pokazao uspješnim u borbi protiv nezaposlenosti nastale kao posljedica pandemije bolesti COVID-19 te nadalje poziva Komisiju da putem instrumenta SURE pruži potporu nacionalnim programima za zaštitu radnih mjesta i očuvanje prihoda radnika koji se mogu privremeno aktivirati u slučaju gospodarskog šoka u EU-u.
21. Odbor EMPL ustraje na važnosti ulaganja u socijalnu uključenost i u mjere koje se posebno odnose na osobe u ranjivom položaju te na ugrožene skupine i skupine u nepovoljnom položaju. Ponovno poziva na sveobuhvatnu strategiju za borbu protiv siromaštva. Naglašava da bi ta strategija trebala uključivati nove i dodatne inicijative za borbu protiv siromaštva i postizanje cilja smanjenja siromaštva do 2030. Također podsjeća EU na njegovu predanost iskorjenjivanju beskućništva do 2030. i naglašava važnost poboljšanja životnog standarda svih ljudi koji žive u EU-u, kao i uklanjanja socijalnih razlika u životnim i radnim uvjetima putem socijalnih ulaganja, uključujući odgovarajuće socijalne usluge i osnovne usluge, kvalitetnu zdravstvenu skrb i sustave javnog zdravstva koji dobro funkcioniraju i raspolazu s dovoljnim brojem zdravstvenog osoblja. U tom pogledu Odbor ustraje u tome da se pravilima o potrošnji i sredstvima Unije mora osigurati i poboljšati usklađenost s najvišim socijalnim pravima i demokratskim načelima, te da ona moraju biti usklađena sa socijalnim obvezama i ciljevima EU-a te temeljnim pravima radnika. Podsjeća na to da Uredba o ESF-u plus i Uredba o zajedničkim odredbama propisuju obvezu usklađenosti s Poveljom EU-a o temeljnim pravima te poziva na donošenje odredbi temeljem kojih će javni novac biti dostupan samo onim poslodavcima koji poštuju prava radnika i primjenjive radne uvjete.

22. Odbor EMPL izražava zabrinutost zbog sve lošije situacije u pogledu pristupa cjenovno pristupačnom stanovanju diljem EU-a. U tom smislu pozdravlja obećanje predsjednice Komisije da će predstaviti europski plan cjenovno pristupačnog stanovanja, koji će uključivati potporu i ulaganja u stvaranje dodatnog cjenovno pristupačnog stanovanja. Poziva Komisiju da stanovanje ostane jedan od njezinih glavnih prioriteta. Također poziva države članice da u potpunosti iskoriste sredstva kohezijske politike dostupna za ulaganja u cjenovno pristupačno stanovanje.
23. Odbor EMPL podsjeća na bitan rad pet agencija EU-a aktivnih u području socijalne politike i politike zapošljavanja, a to su Europsko nadzorno tijelo za rad (ELA), Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta (Eurofound), Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA), Europski centar za razvoj strukovnog osposobljavanja (Cedefop) i Europska zaklada za osposobljavanje (ETF). Smatra da te agencije moraju imati odgovarajuće osoblje i odgovarajuće resurse, uzimajući pritom u obzir inflaciju, kako bi mogli ispuniti mandat, ostvariti ciljeve i obavljati zadaće koje se mijenjaju. Odbor poziva Komisiju da osigura da se stručno znanje agencija koristi u područjima u kojima se sredstva EU-a mogu učinkovitije trošiti u usporedbi s alternativnim rješenjima. To uključuje pristup programima kao što je Obzor Europa za agencije koje imaju jasan istraživački profil, pri čemu se strogo izbjegava dvostruko financiranje njihovih redovitih aktivnosti.
24. Odbor EMPL ponovno poziva na podršku Europskom nadzornom tijelu za rad u njezinu pozivu da se 15 radnih mjesta upućenih nacionalnih stručnjaka pretvore u radna mjesta za privremene djelatnike i da se uspostave dva dodatna radna mjesta ugovornog osoblja, bez učinka na proračun, kako bi se mogli privući i zadržati potrebni ljudski resursi za ispunjavanje zadaća te agencije i kako bi se udio upućenih nacionalnih stručnjaka koji rade u Europskom nadzornom tijelu za rad približio standardnoj situaciji u drugim agencijama EU-a.
25. Odbor EMPL podsjeća da su pilot-projekti i pripremna djelovanja važni alati za testiranje novih političkih inicijativa u području zapošljavanja i socijalne uključenosti. Podsjeća međutim da se njihova procjena temelji na Međuinstitucijskom sporazumu i ponavlja svoj poziv Komisiji da nepristrano ocijeni prijedloge pilot-projekata i pripremnih djelovanja na temelju pravne i financijske procjene tako da ocjene odražavaju vrijednost prijedloga. Izražava svoje opetovano razočaranje kvalitetom procjena prijedloga posljednjih godina i potiče Komisiju da pojača dijalog s Parlamentom o tome kako bi inovativne ideje mogle postati prihvatljive te da pruži detaljne, jasnije i transparentnije povratne informacije i objašnjenja svojih procjena. Također podsjeća da provedba usvojenog pilot-projekta / pripremnog djelovanja mora ostati vjerna usvojenom prijedlogu.

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA ZA MIŠLJENJE PRIMILA INFORMACIJE**

Izvjestiteljica za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primila nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

12.9.2024.

PISMO ODBORA ZA OKOLIŠ, JAVNO ZDRAVLJE I SIGURNOST HRANE

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi(2024/0176(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

Koordinatori Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (ENVI) odlučili su 24. srpnja 2024. da će odbor ENVI dati mišljenje o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svim dijelovima (2024/0176(BUD)) u obliku pisma. Stoga dopustite da Vam i kao predsjednik odbora ENVI i kao stalni izvjestitelj za proračun dostavim doprinos odbora ENVI u obliku stavaka rezolucije, koje je odbor ENVI usvojio na svojoj sjednici¹ 12. rujna 2024. te bih bio zahvalan Vašem odboru da ih uzme u obzir.

– ističe da proračun Unije za 2025. uključuje učinke revizije gornjih granica rashoda višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) u sredini programskog razdoblja provedene u veljači 2024. te uzima u obzir razne izazove s kojima se Unija suočava, uključujući neizbježnu klimatsku i okolišnu krizu, rusku ratnu agresiju na Ukrajinu, migracijske pritiske i njihove temeljne uzroke te odgovara na krizu na Bliskom istoku i jača kapacitete za odgovor na prirodne katastrofe;

– poziva na osiguravanje potrebnih ljudskih i financijskih resursa za brzu provedbu zakonodavstva donesenog u posljednjem zakonodavnom ciklusu u području klime, okoliša,

¹ Na konačnom glasovanju nazočni su bili: Antonio Decaro (predsjednik), Pietro Fiocchi (potpredsjednik), Anja Hazekamp (potpredsjednica), Pascal Arimont, Alexander Bernhuber, Gabriella Gerzsenyi, Michalis Hadjipantela, Christophe Hansen, Radan Kanev, Stefan Köhler, Ewa Kopacz, András Tivadar Kulja, Peter Liese, Norbert Lins, Jessica Polfjård, Dennis Radtke, Oliver Schenk, Christine Schneider, Susana Solís Pérez, Ingeborg Ter Laak, Flavio Tosi, Dimitris Tsiodras, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Milan Zver, Grégory Allione, Jeannette Baljeu, Stine Bosse, Gerben-Jan Gerbrandy, Martin Hojsik, Billy Kelleher, Christine Singer, Michal Wiezik, Vytenis Povilas Andriukaitis, Sakis Arnaoutoglou, Thomas Bajada, Estelle Ceulemans, Christophe Clergeau, Annalisa Corrado, Heléne Fritzon, Nicolás González Casares, Javi López, César Luena, Alessandra Moretti, Maria Noichl, Marta Temido, Sebastian Everding, Emma Fourreau, Catarina Martins, Carola Rackete, Jonas Sjöstedt, Martin Häusling, Pär Holmgren, Ignazio Roberto Marino, Rasmus Nordqvist, Maria Ohisalo, Majdouline Sbai, Lena Schilling, Stefano Cavedagna, Emmanouil Fragkos, Geadis Geadis, Paolo Inselvini, Jacek Ozdoba, Beatrice Timgren, Aurelijus Veryga, Jadwiga Wiśniewska, Anna Zalewska, Christine Anderson, Anja Arndt, Ondřej Dostál, Mathilde Androuët, Mireia Borrás Pabón, Jorge Buxadé Villalba, Anne-Sophie Frigout, Roman Haider, Jana Nagyová, Margarita de la Pisa Carrión, Silvia Sardone, Sebastiaan Stöteler, Sander Smit, Viktória Ferenc, Andreas Glück

sigurnosti hrane i zdravlja, s naglaskom na nizu ključnih prioriteta, kao što su ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba njima, bioraznolikost, pravedna tranzicija i kružno gospodarstvo;

– naglašava važnost jačanja uloge Unije na međunarodnoj sceni povećanjem financijskih sredstava za mjere Unije kojima se štiti okoliš i bori protiv klimatskih promjena na globalnoj razini;

– podsjeća da je europski zeleni plan strategija rasta i da bi njegove provedbene politike odgovarajućim financiranjem trebale nadopunjavati, podupirati i jačati konkurentnost Unije;

– podsjeća da će EU tijekom razdoblja 2021. – 2027. potrošiti najmanje 30 % svojeg proračuna na klimatske ciljeve; pozdravlja činjenicu da nacrt proračuna za 2025. čak premašuje taj cilj, budući da je 33,5 % namijenjeno uključivanju klimatskih pitanja;

– podsjeća da bi bioraznolikost trebalo uključiti u programe EU-a i da bi najmanje 7,5 % godišnje potrošnje tijekom 2024. trebalo biti dodijeljeno ciljevima bioraznolikosti te da bi se taj broj trebao povećati na 10 % tijekom 2026. i 2027.; žali zbog toga što se ti ciljevi neće ostvariti, budući da za uključivanje bioraznolikosti u programe EU-a za 2024. namijenjeno 7,3 % proračuna, odnosno 7,8 % za 2026. te 7,9 % za 2027.; stoga poziva Komisiju i druge uključene aktere da osiguraju brzo poduzimanje korektivnih mjera kako bi se postigle ciljne vrijednosti u pogledu uključivanja bioraznolikosti; napominje važnost zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) za postizanje ciljeva bioraznolikosti;

– napominje da se planira smanjenje obveza u okviru klastera „Okoliš i klimatska politika” u naslovu 3. „Prirodni resursi i okoliš” za 7,1 milijun EUR, dok će se plaćanja povećati za 28,3 milijuna EUR u razdoblju od 2024. do 2025.; smatra da bi, s obzirom na cilj Unije da postigne klimatsku neutralnost najkasnije do 2050., trebalo povećati proračun namijenjen tom klasteru;

– podsjeća da je Mehanizam za oporavak i otpornost osmišljen kako bi podržao održiv oporavak od pandemije bolesti COVID-19 i povećanje otpornosti na buduće šokove, posebno podupiranjem zelene i digitalne tranzicije; stoga se države članice pozivaju da izdvoje najmanje 37 % svojih ukupnih rashoda za ulaganja i reforme kojima se podupiru klimatski ciljevi;

– naglašava da je potrebno dodijeliti dostatna sredstva svakoj pojedinačnoj proračunskoj liniji koja doprinosi postizanju zelene tranzicije, s posebnim naglaskom na održivosti, klimatskim promjenama i očuvanju bioraznolikosti, kao što je skretanje pozornosti na zaštitu pčela i oprašivača i njihovu ulogu pokazatelja zdravih ekosustava.

– naglašava da je potrebno dodijeliti dostatna financijska sredstva programu LIFE, kojim se podupire zaštita prirode i bioraznolikosti, zaštita i poboljšanje kvalitete zraka i vode u EU-u te prelazak na energetske učinkovite, kružne, klimatski neutralne i klimatski otporno gospodarstvo koje se temelji na energiji iz obnovljivih izvora;

– naglašava važnost financijskih sredstava Fonda za pravednu tranziciju za potporu regijama i sektorima koji su najviše pogođeni prelaskom Unije s fosilnih goriva;

– pozdravlja pristup Komisije pokretanju pripremnih aktivnosti za novi Socijalni fond za

klimatsku politiku koji je uspostavljen kako bi ublažio socijalne učinke koje proširenje sustava EU-a za trgovanje emisijama (EU ETS) na zgrade, cestovni promet i dodatne vrste goriva ima na ranjive skupine u Uniji; – naglašava potrebu za praćenjem pravilne provedbe nacionalnih socijalnih planova za klimatsku politiku i nacionalnih prihoda ETS-a 2 te poziva Komisiju da procijeni jesu li oni dovoljni za potpuno ublažavanje gospodarskog učinka ETS-a 2 na ta kućanstva i je li potrebna bolja zaštita kako bi se spriječilo da povećani troškovi nerazmjerno utječu na one koji si ih najmanje mogu priuštiti; napominje da će dio prihoda od dražbovne prodaje emisijskih jedinica u okviru ETS-a 2 ići u Socijalni fond za klimatsku politiku;

– pozdravlja dodjelu financijskih sredstava za uspostavu mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama kojim se uzima u obzir rizik od istjecanja ugljika i osigurava da domaća proizvodnja i uvoz podliježu sličnim razinama određivanja cijena ugljika te potiče proizvođače u trećim zemljama da uvedu tehnologije dekarbonizacije;

– duboko žali zbog preraspodjele 1 milijarde EUR iz programa „EU za zdravlje” tijekom razdoblja 2025. – 2027., uključujući preraspodjelu 189 milijuna EUR u druge proračunske linije za 2025., što znači da je ukupni proračun dogovoren tijekom revizije VFO-a u sredini programskog razdoblja smanjen za gotovo 20 %, čime se ugrožava sposobnost programa da ostvari ključne ciljeve; poziva Komisiju, države članice i druge uključene aktere da pronađu praktične načine za kompenzaciju tog smanjenja kako bi se osiguralo da se cilj fonda za izgradnju jačih, otpornijih i pristupačnijih zdravstvenih sustava može postići te da povećaju financiranje programa „EU za zdravlje” putem različitih kanala, kao što je instrument fleksibilnosti; nadalje, snažno se zalaže za znatno povećanje financiranja za zdravstvenu skrb u okviru sljedećeg VFO-a; naglašava da je također potrebno dodijeliti dostatna financijska sredstva europskom prostoru za zdravstvene podatke kako bi se osigurala njegova pravilna provedba;

– nadalje poziva na povećanje proračuna za klaster „Zdravlje” u okviru programa Obzor EU za potporu medicinskim istraživanjima i razvoju u kritičnim područjima u kojima postoje tržišni nedostaci, kao što su rješavanje problema antimikrobne otpornosti i jačanje europskih istraživačkih i razvojnih kapaciteta za borbu protiv novih, ponovno aktualnih, zanemarenih i rijetkih bolesti; naglašava da je nužno zaštititi proračunske linije za zdravstvo do kraja VFO-a i ukinuti predložene rezove;

– žali zbog rezova od 37 milijuna EUR (obveze) i 154,9 milijuna EUR (plaćanja) u proračunskim linijama za Mehanizam Unije za civilnu zaštitu, posebno zbog potrebe da se osigura odgovarajuće financiranje za taj instrument kako bi mogao prevladati sve lošije ekstremne vremenske uvjete i prirodne katastrofe koje iz njih proizlaze, kao što su, među ostalim, poplave i šumski požari u Uniji; poziva na dodjelu više financijskih sredstava relevantnim proračunskim linijama;

– pozdravlja povećanje resursa za europske agencije koje dijele područje rada s odborom ENVI, kao što su Europska agencija za okoliš (EEA), Europska agencija za kemikalije (ECHA), Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) i Europska agencija za lijekove (EMA), kako bi se im se osiguralo obavljanje važnih funkcija koje imaju u donošenju europskih politika kao odgovor na izazove s kojima se Unija suočava; naglašava da je potrebno osigurati dostatna financijska sredstva kako bi se omogućilo pravilno i učinkovito funkcioniranje agencija;

– žali zbog rezova koje je uvelo Vijeće u raznim proračunskim linijama obuhvaćenima

područjem djelovanja odbora ENVI, kao što su klaster „Zdravlje”, Europska agencija za kemikalije, rashodi za potporu programima „EU za zdravlje” i LIFE te linijama koje se odnose na prirodu i bioraznolikost, kružno gospodarstvo i kvalitetu života, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima te prelazak na čistu energiju; i

– ponavlja važnost osiguravanja poboljšanog sustava vlastitih sredstava EU-a koji može odgovoriti na izazove i doprinijeti ciljevima Unije u području zdravlja, okoliša i klime.

Slično pismo poslao sam i Victoru Negrescuu, glavnom izvjestitelju za proračun za 2025.

S poštovanjem,

Antonio Decaro

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Predsjednik u svojstvu izvjestitelja za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

12.9.2024

PISMO ODBORA ZA INDUSTRIJU, ISTRAŽIVANJE I ENERGETIKU

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje u obliku pisma o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi (2024/0176(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog predmeta, Odbor za industriju, istraživanje i energetiku zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 24. srpnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

Odbor za industriju, istraživanje i energetiku predmetno je pitanje razmotrio na svojoj sjednici od 12. rujna 2024. Odbor je na toj sjednici odlučio pozvati Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti prijedloge navedene u nastavku.

S poštovanjem,

Borys Budka
Predsjednik

Christian Ehler
Izvjestitelj

PRIJEDLOZI

1. podsjeća na mišljenje odbora ITRE o smjernicama za proračun EU-a za 2025. i poziva na ambiciozan proračun usmjeren na jačanje konkurentnosti Europe u globalnom gospodarstvu, podupiranje otvorene strateške autonomije Unije i smanjenje ovisnosti o nepouzdanim trećim zemljama u ključnim industrijskim sektorima; u potpunosti podupire usporednu digitalnu i zelenu tranziciju te put prema klimatskoj neutralnosti do 2050., kako je utvrđeno u europskom

zelenom planu; traži dostatna i pouzdana sredstva za povećanje obnovljivih izvora energije, jačanje elektroenergetskih mreža i povećanje međupovezanosti energetskeg tržišta EU-a kako bi se osigurala sigurna opskrba cjenovno pristupačnom energetskeg sigurnošću i postizanje naših klimatskih i energetskeg ciljeva; naglašava da će osiguravanje dostatnih financijskih sredstava za provedbu svih programa EU-a uspostavljenih u okviru VFO-a biti ključno za postizanje tih ciljeva u području industrijske, digitalne i energetske politike; ističe da je potrebno osigurati znatna financijska sredstva za Ukrajinu jer i dalje trpi rusku ratnu agresiju te u svrhu njezine poslijeratne obnove i integracije u EU;

2. odlučno odbacuje pristup koji je Vijeće zauzelo u svojem stajalištu (od 17. srpnja 2024.) o nacrtu proračuna EU-a za 2025. i njegovu usmjerenost na smanjenje sredstava za strateške programe EU-a; smatra da su ti najnoviji pokušaji smanjenja troškova izravno u suprotnosti sa Strateškim programom za razdoblje 2024. – 2029. i političkim smjernicama za novu Komisiju, koja mora izvršiti proračun Unije za 2025.; smatra da stajalište Vijeća ne odražava sve veće izazove s kojima se Europa suočava iz gospodarske, socijalne, okolišne i geopolitičke perspektive te je zaprepašten time što su predloženi rezovi ponovno usmjereni na naslov 1. VFO-a (Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija), dio proračuna EU-a koji je najvažniji za globalnu konkurentnost Europe, usporednu digitalnu i zelenu tranziciju te naš put prema klimatskoj neutralnosti;

3. protivi se stajalištu Vijeća da se sredstva za istraživanje i inovacije EU-a dodatno smanje za 450 milijuna EUR u obvezama, pri čemu većina predloženih smanjenja (400 milijuna EUR) utječe na proračun programa Obzor Europa; podsjeća da se strateškim programom utvrđuje cilj da se uklone „razlike u rastu, produktivnosti i inovacijama u odnosu na međunarodne partnere i glavne konkurente” uz „znatna zajednička ulaganja kojima se mobiliziraju i javna i privatna sredstva” te da su zaključci s izvanrednog sastanka Europskog vijeća u travnju 2024. uključivali obvezu povećanja „ulaganja u istraživanja i razvoj kako bi se ostvario cilj potrošnje od 3 % BDP-a” u okviru novog europskog sporazuma o konkurentnosti; napominje da čak ni s izvorno dogovorenim proračunom za program Obzor Europa Unija ne doseže razinu doprinosa potrebnu za postizanje cilja potrošnje od 3 %; napominje da političke smjernice za novu Komisiju uključuju obvezu „povećanja naše potrošnje za istraživanje”; stoga smatra da ti predloženi rezovi neće samo ozbiljno dugoročno naštetiti europskim kapacitetima za istraživanje i inovacije nego i ugroziti vjerodostojnost ambicija istraživačke politike Unije te mogu doprinijeti odljevu mozgova vodećih europskih istraživača i usporit će EU u globalnoj utrci za znanstvenim i tehnološkim vodstvom; uvjeren je da su mnogo veća ulaganja u istraživanje i inovacije potrebna kako bi Europa unaprijedila svoje tehnološko vodstvo u sektorima koji su najviše pogođeni zelenom i digitalnom tranzicijom; smatra da su predloženi rezovi sada posebno neshvatljivi jer se nadovezuju na smanjenje od 2,1 milijarde EUR u financiranju programa Obzor Europa koncentrirano u posljednje tri godine aktualnog VFO-a, kako je dogovoreno u Vijeću tijekom njegove nedavne revizije VFO-a; podsjeća na važnost dodjele dostatnih sredstava za potporu prioritetima obuhvaćenima STEP-om kako bi se potaknula ulaganja u ključne tehnologije u Europi; smatra da bi Parlament trebao zauzeti suprotan pristup i podržati povećanje za europsko istraživanje i inovacije razboritom preraspodjelom opozvanih sredstava i preostalih razlika do gornje granice u okviru proračuna EU-a kako bi se osigurala viša razina financiranja nego što je predloženo u nacrtu proračuna Komisije za 2025.; ponavlja svoje gorljivo mišljenje da bi se sva opozvana sredstva koja proizlaze iz istraživačkih programa trebala izravno ponovno upotrijebiti u istraživačkom programu te smatra da upotreba opozvanih sredstava za istraživanje za plaćanje kamata putem instrumenta EURI nije prihvatljiva;

4. čvrsto se protivi stajalištu Vijeća da se sredstva za europska strateška ulaganja smanje za više od 147 milijuna EUR u obvezama, prije svega drastično i potpuno neopravdano smanjenje od 110 milijuna EUR za Instrument za povezivanje Europe u digitalnom sektoru, što predstavlja smanjenje od gotovo 50 % za taj program i slijedi nakon povijesno niskog proračuna za taj program 2024.; podsjeća da se u strateškom programu navodi da će za to biti potrebna „najsuvremenija digitalna infrastruktura” i da se u političkim smjernicama utvrđuje potreba za „najsuvremenijom digitalnom infrastrukturom” kako bi Unija podataka funkcionirala, uključujući hitnu potrebu za uvođenjem gigabitnih infrastrukturnih mreža kako bi se omogućile inovativnije usluge za građane, poduzeća i javni sektor da bi se odgovorilo na potražnju za bržom, pouzdanijom i podatkovno intenzivnom povezanošću; stoga zaključuje da Vijeće tim rezom namjerno ugrožava budućnost Europe; nadalje ističe svoj prigovor na predloženo smanjenje od gotovo 7 milijuna EUR za program Digitalna Europa i predloženo smanjenje za više od 30 milijuna EUR za program InvestEU; podsjeća da se u Strateškom programu utvrđuje da su potrebna „znatna zajednička ulaganja kojima se mobiliziraju i javna i privatna sredstva” kako bi se ojačala konkurentnost; u tom pogledu smatra da bi Parlament kao minimum trebao poduprijeti vraćanje tih proračunskih linija na razine koje su prvotno predložene u nacrtu proračuna Komisije za 2025.;

5. oštro se protivi stajalištu Vijeća da se sredstva za jedinstveno tržište EU-a smanje za više od 10 milijuna EUR, uključujući rezove od 5,5 milijuna EUR za program jedinstvenog tržišta (uključujući MSP-ove) i rezove u vrijednosti od gotovo 5 milijuna EUR u financiranju povezanih decentraliziranih agencija; također se protivi predloženom smanjenju financiranja svemirskog programa EU-a za gotovo 35 milijuna EUR, koje je u velikoj mjeri usmjereno na drastične rezove u ključnom programu Unije za sigurnu povezivost; smatra da bi Parlament kao minimum trebao poduprijeti vraćanje tih proračunskih linija na razine koje su prvotno predložene u nacrtu proračuna Komisije za 2025.;

6. ističe da će rezovi koje je predložilo Vijeće negativno utjecati i na naš horizontalni cilj potrošnje u području klime, s obzirom na to da ti programi, a posebno Obzor Europa, doprinose tom cilju više od većine drugih dijelova proračuna Unije;

7. poziva Europsku komisiju i Vijeće da osiguraju odgovarajuća financijska sredstva i osoblje za sve agencije i tijela Unije u područjima politike industrije, istraživanja, svemira, energetike i kibersigurnosti, s obzirom na nove regulatorne obveze, sve veće radno opterećenje i operativne troškove, uključujući one koji proizlaze iz potrebe za osiguravanjem visoke razine zaštite kibersigurnosti, te poziva Komisiju da pri raspodjeli resursa i osoblja među svim svojim službama temeljito razmotri nove regulatorne obveze i povećano radno opterećenje koje proizlazi iz zakonodavstva;

8. odlučno osuđuje kontinuirani nedostatak napretka i nepostojanje konkretnih novih ideja o tome kako razviti „vlastita sredstva” EU-a, na temelju kojih bi godišnji proračun EU-a manje ovisio o doprinosima država članica i bio u mogućnosti otplatiti zajedničko zaduživanje dogovoreno za NGEU; s velikom zabrinutošću ističe da taj nedostatak napretka ponovno dolazi nauštrb ulaganja u istraživanje s obzirom na to da je u reviziji VFO-a dogovoreno da se opozvana sredstva za istraživanje upotrebljavaju kao prvi izvor za financiranje svih nepokrivenih plaćanja kamata povezanih s Mehanizmom za oporavak i otpornost;

9. traži od Komisije da pojača svoj rad na pojednostavnjenju programa Unije iz perspektive krajnjih korisnika kako bi se smanjila administrativna složenost podnošenja zahtjeva za

sredstva Unije i upravljanja njima; smatra da bi se pojednostavnjenja trebala poduprijeti jasnim dokazima o koristima koje će imati za krajnje korisnike sredstava Unije; ističe da se pojednostavnjenja odnose na bolje i pametnije načine rada, uz potrebno zadržavanje svih standarda dogovorenih u Međuinstitucijskom sporazumu o proračunskim pitanjima i Financijskoj uredbi za izvršenje proračuna Unije.

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Izvjestitelj za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

5.9.2024

PISMO ODBORA ZA UNUTARNJE TRŽIŠTE I ZAŠTITU POTROŠAČA

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi 2024/0176(BUD)

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka, Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača bio je zadužen za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 24. siječnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma. Odbor je pitanje razmotrio na svojoj sjednici od 5. rujna 2024. te je na toj istoj sjednici usvojio mišljenje¹.

S poštovanjem

Anna Cavazzini

Predsjednica odbora IMCO

¹ Na konačnom glasovanju nazočni su bili: Anna Cavazzini, (Chair and rapporteur for opinion), Kamila Gasiuk-Pihowicz (Vice-Chair), Nikola Minchev (Vice-Chair), Peter Agius, Alex Agius Saliba, Pablo Arias Echeverría, Jeannette Baljeu, Laura Ballarín Cereza, Katarina Barley, Biljana Borzan, Sebastião Bugalho, Jaroslav Bžoch, Stefano Cavedagna, Leila Chaibi, David Cormand, Henrik Dahl, Johan Danielsson, Dóra Dávid, Adnan Dibrani, Elisabeth Dieringer, Regina Doherty, Hanna Gedin, Alexandra Geese, Sandro Gozi, Elisabeth Grossmann, Maria Guzenina, Anna-Maja Henriksson, Virginie Joron, Pierre Jouvét, Arba Kokalari, Kateřina Konečná, Sebastian Kruis, Katrin Langensiepen, Rada Laykova, Pierfrancesco Maran, Piotr Müller, Denis Nesci, Cynthia Ní Mhurchú, Gheorghe Piperea, Reinis Pozņaks, Aura Salla, Paulius Saudargas, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Anna Stürgh, Dimitris Tsiodras, Ivaylo Valchev, Marion Walsmann.

PRIJEDLOZI

Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača poziva Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlogu rezolucije koji će usvojiti uzme u obzir sljedeće prijedloge:

1. razumije da višegodišnji financijski okvir treba restrukturirati kako bi se zadovoljile izmijenjene proračunske potrebe zbog situacije nakon pandemije, visoke inflacije i ruske invazije na Ukrajinu, ali istodobno naglašava da treba ojačati konkurentnost EU-a produblivanjem i povećanjem otpornosti jedinstvenog tržišta, te je stoga potrebno odgovarajuće financiranje programa jedinstvenog tržišta jer ima ključnu ulogu u procesu gospodarskog oporavka i postizanju ciljeva EU-a u području zaštite potrošača, digitalizacije i održivosti;
2. izražava nadu da će novoizabrani kolegij povjerenika podržati daljnji razvoj jedinstvenog tržišta u sektorima kao što su usluge, elektronička komunikacija i digitalno tržišno gospodarstvo; poziva na konkretne inicijative i mjere za poticanje prekogranične trgovine uslugama, uklanjanje neopravdanih prepreka njihovu slobodnom kretanju, smanjenje neopravdanih administrativnih opterećenja za poduzeća te osiguravanje odgovarajuće provedbe, usklađenosti i izvršavanja postojećeg zakonodavstva;
3. smatra da trenutačna reforma carinskog zakonika Unije i osnivanje carinskog tijela EU-a imaju velik potencijal; naglašava da su učinkovito pojednostavnjenje carinskih postupaka i pravilna provedba carinskih sustava ključni za borbu protiv prijevара, krivotvorenja i transnacionalnog kriminala, poticanje tržišnog natjecanja, jamčenje usklađenosti s pravom EU-a i zaštitu potrošača; ponavlja važnost odgovarajuće i učinkovite razine odobrenih sredstava za preuzimanje obveza kako bi se omogućila modernizacija carinske unije i razvoj elektroničkih i automatiziranih carinskih sustava te time povećala učinkovitost poduzeća iz EU-a i pojednostavnila zaštita potrošača;
4. ponavlja svoj poziv da se osigura dovoljno financijskih sredstava i osoblja kako bi se osigurala učinkovita i odgovarajuća provedba Akta o digitalnim tržištima, čime bi se zajamčilo da se istraživanja tržišta o usklađenosti nadzornika pristupa provode na vrijeme kako bi se održala pravedna i otvorena digitalna tržišta za poduzeća i potrošače;
5. prima na znanje prijedlog da se 2025. za Akt o digitalnim uslugama dodijele odobrena sredstva koja proizlaze iz naknada za nadzor koje plaćaju vrlo velike internetske platforme i tražilice, čime bi se osigurala pouzdana provedba i izvršavanje u cijelom EU-u;
6. ističe važnost dodjele odgovarajućeg proračuna za provedbu Akta EU-a o umjetnoj inteligenciji 2025.; naglašava da bi se razinom financiranja predviđenom u proračunu za 2025. trebala poduprijeti pravodobna uspostava Europskog ureda za umjetnu inteligenciju, Odbora za umjetnu inteligenciju, Savjetodavnog odbora za umjetnu inteligenciju i znanstvenog odbora za umjetnu inteligenciju, uključujući zapošljavanje oko 50 EPRV-a;
7. pozdravlja povećanu dodjelu sredstava za osiguravanje visoke razine zaštite potrošača i sigurnosti proizvoda te u nadzoru tržišta; podsjeća da je dodjela odgovarajućih sredstava za borbu protiv sve većeg broja nezakonitih i nesukladnih proizvoda na tržištu ključna za učinkovitu zaštitu potrošača i sprečavanje narušavanja tržišnog natjecanja;

8. vjeruje da je potrebno ulaganje dodatnih napora kako bi se državama članicama pružila potpora u digitalizaciji javnog sektora, posebno za postupke koji utječu na poduzeća i potrošače, što bi im omogućilo da provode administrativne postupke na internetu;
9. ističe da je potrebno dodijeliti sredstva kako bi se svim građanima EU-a, a posebno starijim osobama i osobama koje žive u ruralnim područjima, osigurao pristup internetu i digitalizaciji; iako je postignut velik napredak, potrebno je ukloniti digitalni jaz i osigurati jednake uvjete za sve građane;
10. podsjeća da je cilj programa jedinstvenog tržišta poduprijeti mjere za šire uvođenje strateške javne nabave, uključujući bolji pristup MSP-ova i vanjskih suradnika javnoj nabavi; napominje da bi usvajanje najboljih praksi u javnoj nabavi za projekte koje financira EU moglo pomoći u izbjegavanju čestih pogrešaka i osiguravanju pravilne provedbe ulaganja;
11. naglašava da bi financiranje EU-a trebalo pridonijeti osiguravanju veće usklađenosti gospodarskih subjekata s pravilima utvrđenima na razini EU-a prilikom stavljanja proizvoda ili usluge na tržište; u tom pogledu poziva na povećanje proračuna za financiranje razvoja kapaciteta EU-a, kao što su objekti Unije za ispitivanje, kao i na mjere za podupiranje veće suradnje i sinergije između tijela za nadzor tržišta na razini EU-a i nacionalnih tijela za nadzor tržišta kako bi se osigurala sigurnost proizvoda koji se prodaju na internetu i izvan njega te povjerenje potrošača, posebno za prekograničnu kupnju i za one kategorije proizvoda koji se mogu pokvariti; traži od Komisije da u tom pogledu osigura dostatna financijska sredstva.

**PRIOLOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA ZA MIŠLJENJE PRIMILA INFORMACIJE**

Predsjednica u svojstvu izvjestiteljice za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primila nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

5.9.2024

PISMO ODBORA ZA PROMET I TURIZAM

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: **Mišljenje o Općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi (2024/0176(BUD))**

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka, Odbor za promet i turizam zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 24. srpnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

Odbor za promet i turizam predmetno je pitanje razmotrio na sjednici od 4. rujna 2024. Na toj istoj sjednici¹ Odbor je odlučio podnijeti Odboru za proračune, kao nadležnom odboru, niže navedeno mišljenje.

S poštovanjem,

(potpisana) Elissavet Vozemberg-Vrionidi

¹ Na konačnom glasovanju nazočni su bili: Elissavet Vozemberg-Vrionidi (predsjednica), Sophia Kircher (potpredsjednica), Elena Kountoura (potpredsjednica), Matteo Ricci (potpredsjednik), Virginijus Sinkevičius (potpredsjednik), Oihane Agirregoitia Martínez, Daniel Attard, Adrian-George Axinia, Tom Berendsen, Rachel Blom, Nikolina Brnjac, Nina Carberry, Benoit Cassart, Laurent Castillo, Vivien Costanzo, Johan Danielsson, Valérie Devaux, Siegbert Frank Droese, Jens Gieseke, Sérgio Gonçalves, Roman Haider, Sérgio Humberto, Dariusz Joński, François Kalfon, Ondřej Krutílek, Merja Kyllönen, Luis-Vicentiu Lazarus, Vicent Marzà Ibáñez, Milan Mazurek, Elena Nevado del Campo, Jan-Christoph Oetjen, Arash Saeidi, Marjan Šarec, Rosa María Serrano Sierra, Stanislav Stoyanov, Kai Tegethoff, Flavio Tosi, Roberts Zile, Kosma Zlotowski, Pierre Pimpie (umjesto Juliena Leonardellija), Matthieu Valet (umjesto Philippea Oliviera).

MIŠLJENJE

- A. Budući da je Instrument za povezivanje Europe u prometu (CEF-T) glavni europski instrument za strateško ulaganje u razvoj infrastrukture duž mreže TEN-T kojim se omogućuje poboljšanje i modernizacija mreže cesta, željeznica, unutarnjih plovnih putova, pomorskih ruta, gradskih čvorišta, luka, zračnih luka i terminala EU-a, kao i njihova preobrazba u međusobno povezan, siguran, pametan i održiv europski prometni sustav; budući da je nedavno zaključenom revizijom Uredbe o smjernicama za TEN-T¹ potvrđena obveza dovršetka osnovne mreže do 2030., proširene osnovne mreže do 2040. i sveobuhvatne mreže do 2050.;
- B. budući da je nova geopolitička situacija uzrokovana nezakonitim i neopravdanim ratom Rusije protiv Ukrajine naglasila važnost dobro povezanu mrežu vojne mobilnosti s kraćim vremenima reakcije te sigurne, održive i otporne prometne infrastrukture i kapaciteta;
- C. budući da koridori solidarnosti između EU-a i Ukrajine postavljaju temelje za dugoročnu povezanost između EU-a i Ukrajine te će biti ključni za obnovu i integraciju Ukrajine u jedinstveno tržište; budući da je Instrument za povezivanje Europe bio ključan za financiranje najvažnijih graničnih potreba i poduzimanje početnih koraka prema integraciji prometnih sustava Ukrajine i Moldove u mrežu TEN-T EU-a; budući da je postignut znatan napredak i u prijelazu na europsku standardnu širinu kolosijeka, čime se doprinosi stvaranju interoperabilnog željezničkog sustava EU-a;
- D. budući da je aktualna kriza u Crvenom moru poremetila globalnu mrežu pomorskog prometa, naglašavajući ključnu važnost osiguravanja otpornih i održivih pomorskih lanaca opskrbe za Uniju, u skladu s ciljevima europskog pomorskog prostora utvrđenih u revidiranim smjernicama za mrežu TEN-T;
- E. budući da je, unatoč opetovanim pozivima Europskog parlamenta², članstvo Bugarske i Rumunjske u šengenskom prostoru i dalje ograničeno na zračne i morske rute; budući da ostatak izvan kopnenih granica schengenskog područja utječe na osobe koje putuju na posao i s posla, prijevoznika poduzeća i pružatelje turističkih usluga, čime se narušava slobodan protok ljudi, robe i usluga diljem EU-a i u konačnici otežava neometano funkcioniranje jedinstvenog tržišta;
- F. budući da većina novog zakonodavstva koje se primjenjuje na prometni sektor podrazumijeva dodatnu odgovornost za prometne agencije Unije, što upućuje na to da bi adekvatno financiranje tih agencija trebalo pratiti rast njihove odgovornosti, ali pritom ne bi trebalo biti na štetu omotnice CEF-T-a; budući da je jednako važno osigurati odgovarajuća proračunska sredstva za zajednička poduzeća povezana s prometom kao pokretače inovacija i razvoja u području prometa;
- G. budući da je u industrijskoj strategiji Komisije iz 2021. turizam utvrđen kao jedan od glavnih industrijskih ekosustava u EU-u; budući da je turizam bio jedan od sektora najteže

¹Uredba (EU) 2024/1679 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže, izmjeni Uredbe (EU) 2021/1153 i Uredbe (EU) br. 913/2010 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1315/2013

² vidi najnoviju [Rezoluciju Europskog parlamenta od 12. srpnja 2023. o pristupanju šengenskom području](#), usvojenu s 526 glasova za, 57 protiv i 42 suzdržana.

pogođenih uzastopnim krizama, među ostalim krizama izazvanima pandemijom bolesti COVID-19 i ratom u Ukrajini; budući da na njega snažnu utječu klimatske promjene; budući da rješavanje tih izazova zahtijeva koordinirani pristup na razini EU-a i odgovarajuće financiranje;

1. poziva na povećanje financiranja CEF-T-a, posebno s obzirom na rezove iz prethodnih godina, kao i na porast cijena u građevinarstvu i cijena sirovina, što bi u konačnici moglo povećati predviđeni proračun projekata; ističe znatne potrebe za ulaganjima u izgradnju, održavanje i nadogradnju infrastrukture, povećanje prekograničnih prometnih kapaciteta za održivu i otpornu mrežu zračnog i pomorskog prometa te za njihovu učinkovitu upotrebu kako bi se uklonila uska grla i veze koje nedostaju, podržao cilj dekarbonizacije prometa i pružile visokokvalitetne usluge građanima i poduzećima; u tom kontekstu posebno skreće pozornost na financijska sredstva potrebna za uvođenje infrastrukture za opskrbu alternativnim gorivima, kao što su javno dostupna skupna mjesta za punjenje električnom energijom, postaje za opskrbu biogorivom i vodikom diljem glavnih prometnih koridora i čvorišta EU-a;
2. poziva na dodjelu dostatnih sredstava za smanjenje regionalnih razlika podupiranjem dovršetka mreže TEN-T u zemljama koje se koriste Kohezijskim fondom; poziva na povećanje sredstava Fonda za pravednu tranziciju (FPT) putem kojeg se ulaže u sigurnu, održivu i otpornu prometnu infrastrukturu u najpogođenijim područjima, odnosno područjima koja su rijetko naseljena, ruralna, ekološki osjetljiva i ugrožena, čime se doprinosi promicanju cjenovno pristupačnih i dostupnih, pametnih i održivih usluga mobilnosti te usavršavanju i prekvalifikaciji radnika u prometnom sektoru;
3. ustraje u tome da je, nakon drastičnog i četverostrukog smanjenja proračuna za vojnu mobilnost u odnosu na 6,5 milijardi EUR prvotno predviđenih za cijelo razdoblje VFO-a 2021. – 2027., ključno vratiti ga barem na iznos iz izvornog prijedloga Komisije koji je dobio punu potporu Europskog parlamenta; naglašava da ruska agresija pokazuje potrebu za nadogradnjom prometne infrastrukture s dvojnog namjenom duž europske mreže vojne mobilnosti tako što bi se, prema potrebi, dijelovi infrastrukture mreže TEN-T prilagodili dvojnog namjeni kako bi se zadovoljile civilne i obrambene potrebe, pri čemu se posebna pozornost posvećuje planovima putovanja potrebnima za hitna kretanja i kretanja velikih razmjera vojnih snaga;
4. naglašava važnost projekata usmjerenih na povećanje kapaciteta duž koridora solidarnosti, koji uključuju poboljšanja željezničke i cestovne infrastrukture te infrastrukture unutarnjih plovnih putova između Ukrajine, Moldove i EU-a, poput radova na povećanju kapaciteta željezničkih graničnih prijelaza, novih cestovnih dionica te studija i radova na integraciji ukrajinskih željeznica u željeznički sustav EU-a;
5. podsjeća na to da Bugarska i Rumunjska kontinuirano daju bitan doprinos unutarnjoj sigurnosti šengenskog područja; naglašava da njihovo djelomično pristupanje šengenskom području negativno utječe ne samo na slobodu kretanja nego i na ciljeve prometne politike EU-a te skreće posebnu pozornost na gospodarske gubitke koje su te dvije zemlje pretrpjele zbog povećanih troškova prijevoza i kašnjenja, kao i zbog manjeg opsega trgovine i turizma;
6. podsjeća na to da je Agencija EU-a za sigurnost zračnog prometa (EASA) velika

pokretačka sila koja pruža potporu otpornosti i budućem razvoju zrakoplovnog sektora te jamči visoku razinu sigurnog i održivog zračnog prijevoza; stoga žali zbog smanjenja proračunskih sredstava dodijeljenih EASA-i i poziva na to da se Agenciji osiguraju adekvatna sredstva s obzirom na njezine nove zadatke, posebno one koji proizlaze iz njezine uloge u okviru Uredbe ReFuelEU Aviation³ i nedavno dogovorene reforme jedinstvenog europskog neba;

7. napominje da Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA) već izvršava funkcije koje nisu obuhvaćene njezinim trenutnim proračunom; naglašava važnost stalnog poboljšavanja sustava THETIS MRV; podsjeća na očekivanu nadogradnju uloge i zadaća te agencije u relevantnim područjima borbe protiv morskog onečišćenja koje uzrokuju brodovi, te na mogućnost uključivanja istjecanja iz plinskih i naftnih postrojenja; podsjeća na tekuće međuinstitucijske pregovore o novoj uredbi o Europskoj agenciji za pomorsku sigurnost čiji je cilj jačanje uloge te agencije u zaštiti pomorskih interesa EU-a za siguran, zaštićen, održiv i konkurentan pomorski sektor; u tom kontekstu poziva da se toj agenciji osiguraju dodatna sredstva koja su razmjerna njezinoj ulozi;
8. žali zbog toga što je u vrijeme kada je EU odlučna povećati udio željezničkog prijevoza putnika i tereta, s konkretnim ciljevima za 2030. u okviru njezine strategije za održivu i pametnu mobilnost, proračun Agencije EU-a za željeznice (ERA) i dalje neprihvatljivo nizak; podsjeća na broj teških željezničkih nesreća posljednjih godina i očito nepostojanje odgovarajućeg okvira za izvješćivanje o incidentima u EU-u; napominje da su toj agenciji potrebni odgovarajući resursi s obzirom na obujam njezinih zadataka, uključujući njezinu ojačanu nadzornu ulogu u preusmjeravanju putničkog i teretnog prijevoza s cestovnog na željeznički prijevoz, uklanjanju prekograničnih uskih grla i neučinkovitosti, uvođenju Europskog sustava upravljanja željezničkim prometom (ERTMS) i podupiranju ciljeva dovršetka mreže TEN-T, posebno duž prekograničnih dionica; s obzirom na navedeno, poziva na znatno povećanje proračuna te agencije kako bi se omogućilo bolje praćenje i provedba sigurnosnih zahtjeva te osiguralo ispunjavanje budućih regulatornih obveza utvrđenih u prijedlogu Komisije za regulaciju željezničkog kapaciteta⁴;
9. ponavlja da je Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo (CAJU) ima središnju ulogu u uspješnom i pravodobnom uvođenju globalno konkurentnih novih zrakoplova koji donose značajna poboljšanja u izvedbi, s ciljem veće održivosti zrakoplovstva; pozdravlja povećanje proračunskih sredstava za CAJU, međutim, poziva na dodatno povećanje s obzirom na njegove potrebe povezane s pripremom za pokaznu fazu leta i približavanjem njegovih istraživanja tržištu;
10. naglašava da je osnivanjem Zajedničkog poduzeća SESAR 3 u okviru programa Obzor Europa prepoznata važnost upravljanja zračnim prometom u izgradnji pametnijeg, sigurnijeg i održivijeg zrakoplovstva; podsjeća na to da se očekuje da će Zajedničko poduzeće SESAR 3 doprinijeti jačanju konkurentnosti europske zrakoplovne industrije i uspostavi europskog zračnog prostora kao najučinkovitijeg i ekološki najprihvatljivijeg neba na svijetu; stoga traži povećanje kako bi se osigurao kontinuitet tog ambicioznog

³ Uredba (EU) 2023/2405 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o osiguravanju jednakih uvjeta tržišnog natjecanja za održiv zračni prijevoz (ReFuelEU Aviation).

⁴ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o upotrebi željezničkog infrastrukturnog kapaciteta u jedinstvenom europskom željezničkom prostoru, izmjeni Direktive 2012/34/EU i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 913/2010 – (COM(2023) 443 final).

rada;

11. podsjeća na to da je Zajedničko poduzeće za europsku željeznicu (EU-Rail) u središtu preobrazbe europskog željezničkog sustava u integriranu mrežu visokog kapaciteta i postizanja jedinstvenog europskog željezničkog prostora, čime se olakšava preusmjeravanje putničkog i teretnog prijevoza s cestovnog na željeznički; poziva na znatno povećanje kako bi se podržao brz prijelaz na učinkovitiji i održiviji europski željeznički sustav, integriran u širi sustav mobilnosti;
12. podsjeća, kako je navedeno u nedavno odobrenim smjernicama za TEN-T, na važnost financiranja glavnog plana razvoja europske mreže velikih brzina za povezivanje glavnih gradova EU-a i velikih gradova;
13. podsjeća da je Komisija tehnologije i sustave vodika, posebno one koji se temelje na obnovljivoj energiji, utvrdila kao strateški lanac vrijednosti za Europu; naglašava da je Zajedničko poduzeće za čisti vodik ključno za jačanje konkurentnosti EU-ovog lanca vrijednosti čistog vodika, posebno kako bi se ubrzao ulazak inovativnih konkurentnih čistih rješenja na tržište, koja bi se prvenstveno mogla upotrebljavati u vrstama prijevoza u kojima je teško smanjiti emisije, kao što su zračni i pomorski promet; upozorava na bilo kakvo smanjenje financiranja kojim bi se moglo ugroziti jačanje strateških lanaca vrijednosti u promet u EU-u koji je spreman za budućnost;
14. ponavlja dugotrajan i redovit poziv Europskog parlamenta da se u VFO za razdoblje 2021. 2027. i za buduće razdoblje uključi posebna proračunska linija za održivi turizam; naglašava potrebu za podupiranjem oporavka i modernizacije sektora u kontekstu zelene i digitalne tranzicije kako bi turizam postao održiviji i otporniji; uvjeren je da je za to potreban koordinirani odgovor na razini EU-a koji odražava važnost turističkog sektora za gospodarstvo i radnu snagu EU-a, iza kojeg stoje odgovarajuća proračunska sredstva.

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Izvjestitelj za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

3.10.2024

PISMO ODBORA ZA KULTURU I OBRAZOVANJE

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi (COM(2024)0300 – C10-00482/2024 – 2024/0176 (BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka, Odbor za kulturu i obrazovanje zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 23. srpnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma. Predmet je razmotren i mišljenje potvrđeno 12. rujna 2024. pisanim postupkom.

Odbor za kulturu i obrazovanje predmetno je pitanje razmotrio na sjednici od 3. listopada 2024¹ te pozivam Odbor za proračune da kao nadležni odbor u svoj prijedlog rezolucije uključi sljedeće prijedloge.

S poštovanjem,

Nela Riehl

¹ Na konačnom glasovanju nazočni su bili: Nela Riehl (predsjednica, izvjestiteljica za mišljenje), Bogdan Andrzej Zdrojewski (potpredsjednik), Hristo Petrov (potpredsjednik), Emma Rafowicz (potpredsjednica), Diana Riba i Giner (potpredsjednica), Lara Magoni, Marco Squarta, Ivaylo Valchev, Sunčana Glavak, Giusi Princi, Manuela Ripa, Zala Tomašič, Annamária Vicsek, Laurence Farreng, Nikola Minchev, Hristo Petrov, Hannes Heide, Nikos Papandreu, Sandro Ruotolo, Joanna Scheuring-Wielgus, Carolina Morace, Nikos Pappas, Catherine Griset, Malika Sorel, Zsuzsanna Borvendég, Hélder Sousa Silva (umjesto Alme Ezcurra Almansa), Gerolf Annemans (umjesto Afroditi Latinopoulou), Dimitris Tsiodras (umjesto Eleonore Meleti) i Gheorghe Cârciu (umjesto Gabriele Firea u skladu s člankom 216. stavkom 7. Poslovnika).

MIŠLJENJE

1. snažno se protivi rezovima Vijeća u proračunu za 2025., posebno za program Erasmus+, jedan od najuspješnijih programa Unije kojim se strateški ulaže u budućnost mladih;
2. stoga odlučuje povećati proračunske linije za Erasmus+ (+ 58 milijuna EUR), Kreativnu Europu (+ 48 milijuna EUR) i Europske snage solidarnosti (+ 5 milijuna EUR);
3. ističe potrebu za pružanjem potpore kulturnim i kreativnim sektorima i industrijama, novinarima i medijskim djelatnicima te obrazovnom sektoru u upravljanju višestrukim krizama, uključujući rusku ratnu agresiju na Ukrajinu i inflaciju;
4. ističe ulogu programa Erasmus+ i Europskih snaga solidarnosti u poticanju mladih na sudjelovanje u demokratskom životu Europe; podržava mlade koji sudjeluju u volontiranju i aktivnostima solidarnosti; naglašava da je potrebno povećati razinu bespovratnih sredstava za rad omladinskih organizacija, podupirati građanski odgoj i obrazovanje te uzeti u obzir sve veći broj prijava u Europske snage solidarnosti;
5. ističe vodeće inicijative u okviru programa Erasmus+ koje doprinose izgradnji europskog prostora obrazovanja mobilnošću i suradnjom u obrazovanju i učenju; naglašava da je potrebno raditi na širenju sudjelovanja i postizanju ciljeva uključivanja, zelene komponente, digitalizacije i mobilnosti;
6. ističe potrebu za podupiranjem sporta u okviru programa Erasmus+ kako bi se promicala njegova uloga u unapređenju tjelesnog i mentalnog zdravlja i socijalne uključenosti te u borbi protiv diskriminacije;
7. snažno se protivi svim mogućim pokušajima Komisije da smanji financiranje programa Erasmus+ na kraju trenutnog višegodišnjeg financijskog okvira;
8. ističe da je u okviru programa Kreativna Europa, jedinog programa EU-a kojim se izravno podupiru kulturni i kreativni sektor i industrije, potrebno znatno jačanje svih njegovih potprograma s obzirom na stalne napore sektora da se oporave nakon pandemije;
9. poziva na znatno jačanje potprograma Kultura, za koji je bilo previše prijava, uključujući davno zakašnjela dodatna sredstva za Europske prijestolnice kulture (nagrada u visini od 1,5 milijuna EUR za posljednjih 15 godina), te na sredstva koja su potrebna za usklađivanje potprograma s prioritetima i planom rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023. 2026.;
10. podsjeća da potprogram Media prati provedbu Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama i nedavno donesenog Europskog akta o slobodi medija, koji nije bio predviđen u prvotnom izračunu linije VFO-a;
11. naglašava da je potrebno podupirati audiovizualni sektor i europske medijske talente promicanjem njihove raznolikosti te podupiranjem njihove gospodarske održivosti i

pravedne naknade u digitalnom okruženju;

12. ponavlja da je potrebno podupirati uredničke i informativne medije, uključujući novinare koji se suočavaju sa strukturnim i tehnološkim promjenama, koje uzrokuju raširene dezinformacije i širenje „medijskih pustinja”;
13. podsjeća na važnost potprograma za sudjelovanje građana u programu Građani, jednakost, prava i vrijednosti, posebno u pogledu bratimljenja gradova i aktivnosti sjećanja.

**PRIOLOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA ZA MIŠLJENJE PRIMILA INFORMACIJE**

Izvjestiteljica za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primila nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

4.9.2024

PISMO ODBORA ZA USTAVNA PITANJA

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2025. - svi dijelovi (2024/0176(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka, Odbor za ustavna pitanja zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 4. rujna 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

Odbor za ustavna pitanja predmetno je pitanje razmotrio na sjednici od 4. rujna 2024. Na toj istoj sjednici¹ Odbor je odlučio podnijeti Odboru za proračune, kao nadležnom odboru, niže navedeno mišljenje.

S poštovanjem,

Sven Simon

¹ Na konačnom glasovanju nazočni su bili: Sven Simon (predsjednik i izvjestitelj za mišljenje), Gabriele Bischoff (prva potpredsjednica), Adrián Vázquez Lázara (drugi potpredsjednik), François-Xavier Bellamy, Salvatore De Meo, Borja Giménez Larraz, Emmanouil Kefalogiannis, Bartłomiej Sienkiewicz, Sabine Verheyen, Loránt Vincze, Sandro Gozi, Ľubica Karvašová, Brando Benifei, Klára Dobrev, Vasile Dîncu, Juan Fernando López Aguilar, Thijs Reuten, Anthony Smith, Daniel Freund, Reinier Van Lanschot, Tobiasz Bocheński, Gheorghe Piperea, Stanisław Tyszka, Marieke Ehlers, Ernő Schaller-Baross, Alexandre Varaut, Dick Erixon (u skladu s člankom 216. stavkom 7. Poslovnika) i Marie-Luce Brasier-Clain (u skladu s člankom 216. stavkom 7. Poslovnika).

MIŠLJENJE

- A. budući da će 2025. biti godina nakon europskih izbora i početak novog parlamentarnog saziva institucija EU-a;
1. napominje da nije predloženo povećanje sredstava za „predstavništva Komisije” ni za „komunikacijske usluge za građane”; predlaže povećanje odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje za obje proračunske linije od 5 % u odnosu na razine iz 2024.; smatra da je to povećanje nužno za poticanje proaktivnih dijaloga i povećanje sudjelovanja građana, posebno mladih, u pitanjima EU-a u državama članicama na početku novog zakonodavnog razdoblja, kao i za osmišljavanje komunikacijskih aktivnosti za borbu protiv dezinformacija i pogrešnih informacija;
 2. ističe da se, u skladu sa zaključcima Europskog vijeća, izazov budućeg proširenja EU-a ne može svladati bez povećanja proračuna EU-a dodatnim vlastitim sredstvima; poziva na početak rasprava o relevantnim financijskim reformama 2025., usporedno s pristupnim pregovorima koji su u tijeku, kako bi se osiguralo da proračun EU-a bude spreman za budućnost i da se na europske izazove odgovori europskim rješenjima;
 3. ističe da bi se u proračunu EU-a za 2025. trebala osigurati potrebna sredstva za provedbu postupka izmjene Ugovorâ koji je u tijeku;
 4. apelira na Odbor za proračune da u svoje stajalište uvrsti navedena povećanja proračunskih linija jer ona doprinose postizanju konkretnih rezultata i kvalitetnoj komunikaciji s građanima.

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Predsjednik u svojstvu izvjestitelja za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

5.9.2024

PISMO ODBORA ZA PRAVA ŽENA I RODNU RAVNOPRAVNOST

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2025. – svi dijelovi (2024/0176(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog postupka Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 24. srpnja 2024. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost dotično je pitanje razmotrio na sjednici od 5. rujna 2024. Na toj je sjednici¹ Odboru za proračune kao nadležnom odboru odlučio podnijeti mišljenje navedeno u nastavku.

S poštovanjem,

Lina Gálvez

¹ Na konačnom glasovanju nazočni su bili: Lina Gálvez (predsjednica), Dainius Žalimas, Irene Montero, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Bossdorf, Mélissa Camara, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Paulo Do Nascimento Cabral, Viktória Ferenc, Gabriela Firea, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Catherine Griset, Marina Kaljurand, Stefan Köhler, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Judita Laššáková, Marlena Małag, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Cecilia Strada, Zoltán Tarr, Laurence Trochu, Dimitris Tsiodras, Henna Virkkunen, Lucia Yar i Margarita de la Pisa Carrión.

Mišljenje

- A. budući da je rodna ravnopravnost jedna od temeljnih vrijednosti Unije, utvrđena u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji; budući da se u članku 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije navodi da „u svim svojim aktivnostima Unija teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti”, čime se utvrđuje načelo rodno osviještene politike, u skladu s kojim rodna ravnopravnost mora biti integrirana u sve javne politike i programe, među ostalim na svim razinama proračunskog postupka; budući da proračuni nikad nisu rodno neutralni i da se stoga moraju izraditi imajući u vidu jasan cilj nediskriminacije i svrhu da se dopre do svih pojedinaca i njihovih konkretnih potreba;
- B. budući da je Parlament u više navrata pozivao na dodjelu dostatnih sredstava za Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE), potprogram Daphne i potprogram za ravnopravnost i prava u okviru programa „Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti”, organizacije civilnog društva u okviru programa NDICI, program „EU za zdravlje”, tematsko područje „Zapošljavanje i socijalne inovacije” (EaSI) fonda ESF+; budući da je Parlament u više navrata pozivao i na primjenu rodno osviještene politike u glavnim europskim fondovima, kao što su Obzor Europa, ZPP, kohezijski fondovi i instrument NextGenerationEU;
1. naglašava da bi rodna perspektiva trebala biti u potpunosti uključena u proračunski postupak; poziva na provedbu rodno osviještene izrade proračuna i uključivanje ciljeva povezanih s rodnim pitanjima u programe Unije kao i na utvrđivanje relevantnih proračunskih linija, učinkovito praćenje doprinosa proračuna Unije rodnoj ravnopravnosti i rodno osjetljivo preispitivanje programa i potrošnje kako bi se u sljedećem razdoblju VFO-a uvele potrebne prilagodbe; ponavlja da treba ubrzati postizanje napretka u području rodne ravnopravnosti, među ostalim promicanjem proračuna i fondova kojima se unapređuje rodna ravnopravnost kao i većim ulaganjima u rodnu statistiku; ističe da je to ključno za Uniju koja se suočava s krizama i sukobima te nazadovanjem u pogledu prava žena i rodne ravnopravnosti; naglašava da rodna ravnopravnost mora biti prioritet proračunskog postupka i svima osigurati pravedne mogućnosti;
 2. ponovno ističe potrebu za daljnjim razvojem metodologije praćenja rodne ravnopravnosti Europske komisije, kojom bi se trebale utvrditi mjere koje utječu na aspekt roda u nekim programima EU-a, ali i pratiti cjelokupni obujam financiranja namijenjen rodnoj ravnopravnosti u proračunu EU-a; podsjeća na to da je 20 % intervencija u proračunu za 2025. svrstano u kategoriju s nejasnom relevantnošću za rodnu ravnopravnost (ocjena 0*), a 69 % njih u kategoriju bez relevantnosti (ocjena 0); poziva na prikupljanje, izvješćivanje i evaluaciju usporedivih podataka razvrstanih po spolu kako bi se olakšale procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost u područjima politika Unije;
 3. naglašava zabrinjavajuće i sve snažnije nazadovanje u pogledu rodne ravnopravnosti i prava žena te važnost instrumenata EU-a, uključujući Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju, u suočavanju s tim problemom; zahtijeva ambiciozna i konkretna proračunska sredstva za sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja i borbu protiv njega u okviru programa Daphne; poziva Komisiju da poveća proračunska sredstva za organizacije civilnog društva koje promiču prava žena u Europi i izvan nje, uključujući

spolno i reproduktivno zdravlje i prava; podsjeća na zahtjev da se najmanje 40 % sredstava namijenjenih za potprogram „Jednakost, prava i rodna ravnopravnost” i za potprogram Daphne dodijeli aktivnostima za sprečavanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja i borbu protiv njih na svim razinama, a najmanje 15 % za aktivnosti kojima se promiče puno ostvarivanje prava žena, rodna ravnopravnost, uključujući ravnotežu između poslovnog i privatnog života, osnaživanje žena i rodno osviještenu politiku;

4. poziva Komisiju da izdvoji veća proračunska sredstva za organizacije civilnog društva koje promiču prava žena, prava pripadnika zajednice LGBTIQ+, rodnu ravnopravnost, spolno i reproduktivno zdravlje i prava; naglašava da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava temeljna prava te ističe da je i dalje važno financirati organizacije koje djeluju u tom području, kao što su organizacije koje olakšavaju prekograničnu suradnju među organizacijama koje osiguravaju siguran i zakonit pobačaj; ističe važnost inovacija u raspodjeli sredstava i većeg broja inicijativa za ponovnu dodjelu sredstava kako bi do njih lakši pristup mogle ostvariti manje lokalne organizacije, osobito lokalne feminističke organizacije, i tako se zajamčio najpovoljniji utjecaj na prava žena i rodnu ravnopravnost; ističe da treba dodijeliti dostatna proračunska sredstva za mjere usmjerene na borbu protiv LGBTI-fobije, kao što su telefonske linije na kojima bi se pozivatelje moglo saslušati i savjetovati;
5. poziva Komisiju i da poveća proračunska sredstva za organizacije civilnog društva koje promiču socijalnu pravdu u Europi i izvan nje, uključujući u područjima sukoba; ističe važnost jačanja organizacija civilnog društva u okviru programa NDICI; ističe ulogu tih organizacija u pružanju stručnog znanja i potpore žrtvama rodno uvjetovanog i seksualnog nasilja u kontekstu sukoba; prima na znanje 77 % djelovanja Instrumenta NDICI koja su 2022. doprinijela rodnoj ravnopravnosti; ponavlja da očekuje da će se postići dogovoreni cilj Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost III od 85 %;¹
6. podsjeća na važnu ulogu EIGE-a u razumijevanju opsega i uzroka rodne neravnopravnosti koja utječe na žene u svoj njihovoj raznolikosti u Uniji kao i u odgovaranju na tu problematiku, naročito u kontekstu nazadovanja u području prava žena te gospodarske i zdravstvene krize povezane sa sukobima, vodeći pritom računa o interseksionalnosti; podsjeća na to da se EIGE suočava s trajnim problemima manjka osoblja, koji su dodatno produbljeni naglim povećanjem broja zahtjeva za tehničku pomoć, koje je pak posljedica davanja prednosti rodno osviještenoj politici u svim politikama i inicijativama Unije u Strategiji EU-a za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.; ponavlja svoj poziv da se EIGE-u dodijele proračunska sredstva te osoblje, uključujući veći broj ugovornih djelatnika, koji su mu potrebni da bi se nosio sa znatnim povećanjem radnog opterećenja;
7. podsjeća na to da je svaka treća žena u Uniji žrtva rodno uvjetovanog nasilja, uz procijenjeni ekonomski trošak koji iz toga proizlazi od 290 milijardi EUR godišnje; poziva na dodatno kontinuirano financiranje potprograma „Jednakost i prava” programa CERV i programa Daphne s ciljem borbe protiv svih oblika rodno uvjetovanog nasilja u Uniji, među ostalim u okviru učinkovite provedbe Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja i seksualnog zlostavljanja žena, djevojčica i drugih

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/programme-performance-statements/neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument-global-europe-performance_en#contribution-to-horizontal-priorities

oblika nasilja u obitelji te Direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji; poziva na to da se posebna pozornost posveti ženama koje se suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom, kao što su žene pripadnice zajednice LGBTIQ+, rasizirane žene, migrantice i žene s invaliditetom;

8. naglašava važnost korištenja europskih strukturnih i investicijskih fondova kao što je Europski socijalni fond plus (ESF+) za promicanje rodne ravnopravnosti, zapošljavanja žena i njihova pristupa tržištu rada, univerzalno dostupnih ustanova za skrb o djeci i ustanova za dugotrajnu skrb, u prvom redu u kontekstu prosječne razlike u plaćama po satu između spolova u Uniji od 13 %; smatra da pružanje skrbi ovisi o prikladno financiranim i funkcionalnim javnim službama i sustavima socijalne zaštite; ističe činjenicu da su gospodarska nejednakost i socijalna stagnacija neraskidivo povezane s intersekcijskom diskriminacijom; pozdravlja cilj prema kojemu se najmanje 30 % ulaganja u okviru kohezijske politike treba upotrijebiti za potporu izravnim mjerama rodne ravnopravnosti i rodno osviještenoj politici; napominje, međutim, da neke države članice uvelike zaostaju u upotrebi kohezijskih fondova za ostvarivanje ciljeva rodne ravnopravnosti;² ističe potrebu za dodjelom proračunskih sredstava usmjerenih na potporu ženskog poduzetništva, MSP-ova kojima upravljaju žene te za poticanjem pristupa žena ulaganjima u svojstvu poslovnih anđela / ulaganjima u poduzetnički kapital kao i potrebu za borbom protiv siromaštva žena, koje je veće od siromaštva muškaraca i koje se povećalo nakon pandemije bolesti COVID-19;
9. osuđuje činjenicu da su žene i dalje nedovoljno zastupljene na vodećim položajima i položajima na kojima se donose odluke, a prekomjerno zastupljene u slabo plaćenim sektorima, kao što su pružanje skrbi i usluga, te u neformalnoj ekonomiji i sektorima s nesigurnijim uvjetima; naglašava potrebu za povećanjem proračunskih sredstava kako bi se odgovorilo na sustavne izazove u pogledu sudjelovanja na tržištu rada, uključujući uklanjanje rodno uvjetovanih razlika u kontekstu skrbi, stereotipova, normi, uloga i tradicija te poboljšanje pristupa visokokvalitetnim ustanovama za skrb i radnih uvjeta u sektoru skrbi;
10. poziva na dodjelu proračunskih sredstava u okviru programa „EU za zdravlje” za istraživanje rodno specifičnih aspekata kao što su menopauza, neplodnost, endometrioza i fibroidi te rodno afirmirajuća skrb, s intersekcijskom perspektivom, za pružanje univerzalne zdravstvene skrbi te prekograničnih usluga, kako bi se ženama u svoj njihovoj raznolikosti osigurao besplatan, siguran i zakonit pobačaja, ali i druge usluge povezane sa spolnim i reproduktivnim zdravljem; naglašava da žene u EU-u, uključujući migrantice, moraju imati jednak pristup robi i uslugama, uključujući one medicinske, na temelju pristupa, prema potrebi, mobilnoj zdravstvenoj skrbi;
11. ističe da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava temeljna prava te da su ona preduvjet za rodnu ravnopravnost kao i da stoga moraju biti u samom središtu zdravstvene politike, uzimajući pritom u obzir nazadovanje u pogledu prava žena i pristupa sigurnom i zakonitom pobačaju; naglašava potrebu za povećanjem proračunskih sredstava kojima se podupire univerzalno poštovanje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava te pristup njima, uključujući pristup besplatnom, sigurnom i zakonitom pobačaju u okviru javne zdravstvene službe; zahtijeva dodjelu sredstava za spolno i reproduktivno zdravlje u prvom redu u okviru programa „EU za zdravlje” kako bi se osigurao univerzalan pristup

² <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Cohesion-policy-supporting-gender-equality/gkxm-7hxd>

spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima kao i besplatan pristup metodama kontracepcije; usto traži da se zajamče osnovna skrb i lijekovi za dobrovoljno planiranje obitelji, pri čemu se u prvom redu obuhvaćaju, među ostalim, reprodukcija, pripreme za porod, zdravlje majki i novorođenčadi te liječenje neplodnosti; izražava žaljenje zbog toga što talijanska vlada primjenjuje zakonodavstvo povezano s Mehanizmom za oporavak i otpornost kako bi u centrima za planiranje obitelji³ zapošljavala aktiviste koji su protivnici prava na izbor te ustraje u tome da se sredstva Unije ne bi smjela dodjeljivati vladama ili organizacijama koje krše spolno i reproduktivno zdravlje i prava;

12. prepoznaje iznimno važan rad savjetnika za rodna pitanja i kontaktnih točki za rodna pitanja u sklopu civilnih misija zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP); ponavlja svoj poziv na namjensko financiranje mjera povezanih s rodnim pitanjima u okviru svih misija ZSOP-a, a u skladu s Akcijskim planom EU-a za žene, mir i sigurnost;⁴
13. poziva Komisiju da ispita temeljnu misiju onih kojima se dodjeljuju sredstva Unije te da uskrati financijska sredstva akterima koji sredstva Unije žele upotrijebiti u svrhu nazadovanja u području ljudskih prava, promicanja homofobnih, rasističkih, antimigrantskih i transrodnih stavova, napada na dugine obitelji, ograničavanja pristupa pobačaju i općenito sudjelovanja u narušavanju prava žena i nazadovanju u području rodne ravnopravnosti.

³ <https://www.euractiv.com/section/politics/news/italys-new-law-giving-pro-lifers-access-to-abortion-clinics-stirs-debate/>

⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/FEMM-AD-735527_HR.html

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA ZA MIŠLJENJE PRIMILA INFORMACIJE**

Predsjednica u svojstvu izvjestiteljice za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primila nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

ZAJEDNIČKA IZJAVA

Datumi za proračunski postupak i načini funkcioniranja Odbora za mirenje u 2024.

- A. U skladu s dijelom A. Priloga Međuinstitucijskom sporazumu između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava, Europski parlament, Vijeće i Komisija postigli su dogovor o sljedećim ključnim datumima za proračunski postupak u 2025.:
1. Komisija će nastojati predstaviti izvještaj o procjenama za 2025. do početka lipnja;
 2. trijalog će se sazvati za 25. srpnja (u prijepodnevnim satima) nakon donošenja stajališta Vijeća;
 3. Vijeće će nastojati donijeti svoje stajalište i dostaviti ga Europskom parlamentu do kraja 37. tjedna kako bi se olakšao pravodoban dogovor s Europskim parlamentom;
 4. Odbor za proračune Europskog parlamenta nastojat će glasovati o izmjenama stajališta Vijeća do kraja 41. tjedna (početak listopada);
 5. trijalog će se sazvati za 17. listopada (u prijepodnevnim satima) prije čitanja Europskog parlamenta;
 6. Europski parlament glasovat će o svojem čitanju u 43. tjednu (plenarna sjednica od 21. do 24. listopada);
 7. razdoblje mirenja počinje 29. listopada. U skladu s odredbama članka 314. stavka 4. točke (c) UFEU-a razdoblje raspoloživo za mirenje isteći će 18. studenog 2024.;
 8. Odbor za mirenje sastat će se 5. studenog (u prijepodnevnim satima) u prostorima Europskog parlamenta i 15. studenog u prostorima Vijeća (te se prema potrebi može ponovno sastati); sjednice Odbora za mirenje pripremit će se u okviru jednog ili više trijaloga. Održavanje trijaloga zakazano je za 5. studenog (u prijepodnevnim satima). Tijekom 21-dnevnog razdoblja mirenja mogu se sazvati dodatni trijalozni, među ostalim 12. studenog u prostorima Vijeća.
- B. Načini funkcioniranja Odbora za mirenje navedeni su u dijelu E priloga prethodno spomenutom Međuinstitucijskom sporazumu.

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	14.10.2024
Rezultat konačnog glasovanja	+: 25 -: 5 0: 2
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Georgios Aftias, Isabel Benjumea Benjumea, Olivier Chastel, Tamás Deutsch, Thomas Geisel, Jean-Marc Germain, Andrzej Halicki, Alexander Jungbluth, Ondřej Kovařík, Giuseppe Lupo, Siegfried Mureşan, Victor Negrescu, Matjaž Nemeč, João Oliveira, Karlo Ressler, Julien Sanchez, Hélder Sousa Silva, Nicolae Ştefănuţă, Joachim Streit, Carla Tavares, Nils Ušakovs, Lucia Yar
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Stine Bosse, Jonás Fernández, Michalis Hadjipantela, Rasmus Nordqvist, Jacek Protas, Jussi Saramo
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 216. st. 7. Poslovnika	Matthias Ecke, Marieke Ehlers, Virginie Joron, Michał Wawrykiewicz

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU

25	+
PPE	Georgios Aftias, Isabel Benjumea Benjumea, Michalis Hadjipantela, Andrzej Halicki, Siegfried Mureşan, Jacek Protas, Karlo Ressler, Hélder Sousa Silva, Michał Wawrykiewicz
Renew	Stine Bosse, Olivier Chastel, Joachim Streit, Lucia Yar
S&D	Matthias Ecke, Jonás Fernández, Jean-Marc Germain, Giuseppe Lupo, Victor Negrescu, Matjaž Nemeč, Carla Tavares, Nils Ušakovs
The Left	João Oliveira, Jussi Saramo
Verts/ALE	Rasmus Nordqvist, Nicolae Ştefănuţă

5	-
ESN	Alexander Jungbluth
NI	Thomas Geisel
PfE	Marieke Ehlers, Virginie Joron, Julien Sanchez

2	0
PfE	Tamás Deutsch, Ondřej Kovařík

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani